

6.

DISSERTATIO
PRIOR INAUGURALIS
DE
JURE REFORMANDI
ANTIQUO

Ex Ordinatione divina, primigeniâ Ecclesiæ
praxi, & continuâ ejusdem traditione deducto,

QUAM

SUBJUNCTIS EX UNIVERSO JURE COROLLARIIS
AUSPICE DEO TER OPT. MAX.

IN ALMA JULIO - FRIDERICIANA WIRCEBURGENSIUM
UNIVERSITATE

ANNUENTE INCLYTO SENATU JURIDICO

PRÆSIDE

PLURIMUM REVERENDO, MAGNIFICO, EXIMIO,
CLARISSIMO, & CONSULTISSIMO VIRO AC DOMINO,

D. JOANNE CASPARO BARTHEL,

Ss. Theol. & U. J. Doct. Reverendis. & Celsis. Episcopi
& Principis Bamberg. & Wirceburgensis, Franciæ Orientalis Ducis,
Consiliario Intimo & Ecclesiastico, Ejusdémque in præfata Universitate
SS. Can. Professore Publico & Ordinario, Facultatis Juridicæ h. t. Decano, nec
non Insignis Ecclesiæ Collegiætæ ad utrumque S. Joannem in Haugis Ca-
nonico Capitulari, & Principalis Seminarii Regente.

Tribus rigorosis examinibus ritè tentatus & approbatus

PRO SUPREMA DOCTORATUS IN UTR. JURE LAUREA

Publicæ disquisitioni subicit

CHRISTOPHORUS PHILIPP. FRIDERICUS
BAUER ab HEPPENSTEIN,

Ss. Theologiæ Licentiatus, Insignis Ecclesiæ Collegiætæ ad S. Jacobum
Bambergæ Canonicus Capitularis.

IN AULA MAJORE ACADEMICA

Horis ante & post meridiem consuetis Die 18. Julii 1744.

WIRCEBURGI, Typis Joannis Jacobi Christophori Kleyer, Universitatis Typographi

Reddite, quæ sunt Cæsaris, Cæsari,
& quæ sunt Dei, Deo. *Matth. 22. v. 21.*

REVERENDISSIMO
ET
CELSISSIMO
S. R. I. PRINCIPI,
AC DOMINO,
D. FRIDERICO
CAROLO,

DEI GRATIA
EPISCOPO BAMBERGENSI
& WIRCEBURGENSI,
FRANCIÆ ORIENTALIS DUCI,
&c. &c.

*DOMINO DOMINO SUO
CLEMENTISSIMO.*

REVERENDISSIME
ET
CELSISSIME
S. R. I. PRINCEPS,
DOMINE, DOMINE
CLEMENTISSIME.

Quod Præsul Apostolici ævi S. Ignatius impensè commendavit, honorandum esse Episcopum, ut Principem Sacerdotum, imaginem Dei referentem, Dei propter Principatum, Christi verò propter sacerdotium, *id Tibi REVERENDISSIME AC CELSISSIME PRINCEPS* eò magis deberi intelligo, quò certius Te & Magni Antistitis & Magni Prin-

Principis Ecclesiæ Protectoris munere omni ex parte perfungi, ætas nostra venerabunda admiratur; Quod si enim ea Episcopum omnibus numeris absolutissimum sibi ante oculos ponit, Te singulari gaudio coràm intuetur; Magno quippe Præsuli princeps idea, summâque ratio esse debet, quæ pro condigna Celsitudinis Episcopalis veneratione facit. Nôrat hoc Magnus Carolus Boromæus, de quo Augustinus Cardinalis Veronæ in ejus vita memoriæ prodidit, neminem eo Cardinalium majore in honore habuisse Episcopatum.

De Te glorioso Tanti Patroni Æmulatore posterorum sæcula consignatum accipient, nemini Germanicorum Præsulum altiori, quàm Tibi, in pretio fuisse Episcopalis dignitatis auctoritatem: inti-

miori nimirum mentis perspicaciâ cum sanctissimo Episcopo Salesio statuis maximam in eo Dei gloriam, quod ordo Episcopalis agnoscatur, qualis est, operêque ipso, qualis & quantus is sit, aliis invictè persuades; hinc nihil in Te eorum, quæ sacro huic principatui & plurima & gravissima incumbunt, desideratur. Testes hujus rei sunt generales ordinationes, queis Ducali Celsitudini Tuæ nihil inde metuens detrimenti aut decerptionis, dignos Altaris servitio ministros consecras. Testes electi Episcopi, Abbatésque, quos venerando sacrarum cæremoniæ apparatus novis coronas infulis. Testes Ecclesiæ à Te partim munificentissimè dotatæ, partim propriis exstructæ sumptibus, quas magnifico sacræ majestatis splendore Deo dedicas.

dicas. Testes, quos in partem Tuæ vocas sollicitudinis, Pastores animarum, quos, dum Clementissimâ recreas audientiâ, non nisi sanctissimis instructionibus, monitisque verè pastoralibus ad gloriam Dei proximique salutem fervidiùs zelandam accensos à Te dimittis; seminaria velut disciplinæ ecclesiasticæ firmamenta, à Te tam primis è fundamentis erecta, quàm saluberrimis legibus communita, cum palam prostent, nullus commemoro; taceo quoque effusissimam in pauperes, viduas, miseròsque omnes Episcopalis curæ notoriam charitatem.

*Nefas tamen sit inter tot eximia, quibus optimum te Antistitem præbes, exempla divini verbi ministerium prætere-
vire. Hoc ipsos Apostolos cæteris omnibus anteposuisse, hoc priscos illos Episcopos, seclu-
sis*

sis aliis, sibi adseruisse optimè gnarus, ast sacro duarum diceceson regimine, duplicis Principatûs amplissimi gubernatione præeditus, miram adinvenisti rationem, non solum subditis populis, sed orbi universo, non hisce modò temporibus, sed & succedaneis Verbum Dei prædicandi in aureo Tuo ac prorsus laborioso, ex Sacra Scriptura, constanti Traditione ac unanimi Patrum doctrina desumpto opere, quo in fide vera firmiter instituis, ad spem christianam vivaciter erigis, & ad charitatem Dei perfectam ardentissimè inflammas. Hoc propediem omnium bonorum lætitiâ ac expectatione lucem aspiciet, & copiosissimos virtutum Tuarum verè Episcopaliû radios in seram usque posteritatem transfundet.

Quid

Quid mirum igitur, quod summus
in terris Christi Vicarius Te rara adeo
in veneratione habeat? quid mirum, quod
Te præ reliquis Germanicarum Ecclesia-
rum Præsulibus multitudine Brevium,
litterarumque Apostolicarum prærogati-
vâ honoret, omnique in iis elogio cumu-
let? quid mirum, quod Tantas virtutes sum-
mæ junctas sapientiæ ultro investiget, am-
biâtque Purpuræ eminentia? cui tamen pe-
nitior Tuæ Celsitudinis Episcopalis cogni-
tio & in humilitate pastoralis fundata præ-
celsi animi magnitudo propiorem vetant
accessum. Gratulentur itaque sibi Ecclesiæ
Germanicæ in Te Magnum Ecclesiæ Præ-
sulem, studiosissimum antiquæ Episcopalis
auctoritatis Restauratorem: gratulentur &
sibi Magnum suæ & totius Ecclesiæ Prote-
ctorem.

Etorem. Gloriabatur olim Carolus Imperator cognomento Magnus spectatissimo illo titulo Devoti Ecclesiae sanctae Defensoris. Eundem Tibi jure meritissimo vindicant nedum subiectae, sed & omnes Germanicae Ecclesiae. Quis enim ignorat, sapientissimis Tuis consiliis ac efficacissimis ordinationibus commissas Tibi Ecclesias earumque religionem à malis jamjam imminentibus hucusque praeservatas esse? quis non venerabilis suspicit imperterritam Leonis Schönborniani fortitudinem in propulsando ab universa Ecclesia Teutonica consiliorum periculorum impetu? Scio, quod Trojae Victor Agamemnon figuratum in scuto Leonem pugnaturus tulerit, ut visus hosti terrorem incuteret. Te singularis Divini Numinis providentia

dentia hisce periculosissimis temporibus velut
Leonem opposuit non solum pro publica Im-
perii Patriæque salute, sed & pro Religionis
Orthodoxæ incolumitate, proque juribus
Teutonicarum Ecclesiarum retinendis glo-
riosè pugnantem vincentémque. Erigat pro-
inde triumphalem Tuo honori Ecclesia Ale-
mannica arcum, ad eúmque gemini Leonis
emblemata affigat, quorum unus Schönbornia-
næ Domui Gentilitius supra terram, alter
verò intra Zodiaci fasciam in cælo colloca-
tus cernatur, addito lemmate: Terris domi-
natur & Astris: ut sic toti secuturæ posterita-
ti transcribat, Te in Imperio non minùs tempo-
rali Principatum dominio ad Ecclesiam can-
didè & cordatè protegendam usum esse, quàm
spirituali amplissimarum diæceseon regimine

velut Magnum Sacerdotem in Domo Dei jugiter refulsisse.

Ne verò & ego demississimo obsecundandi desin studio, in perennaturum humillimi obsequii monumentum Dissertationem de antiquo jure Reformandi scriptam ad Principalem Thronum Tuum, inclinato ad Pedes Tuos capite deponere præsumo, argumentum Tanto Ecclesiae Præsule, Tanto ejusdem Protectore Principe, ni fallor, dignum, eoquod venerandæ primorum in Ecclesia Hierarcharum antiquitatis jura explanet, constitutivas Regiminis Ecclesiastici partes defendat, & primarium Christianorum Principum officium in advocatâ Ecclesiae situm distinctè adserat. Clementissimo itaque, quo soles, vultu hanc qualemcumque puris-

purissimæ submissionis tesseram accipere digneris, enixè rogo, adjungens vota ardentissima, ut per exantlatos pro splendore Hierarchiæ Ecclesiasticæ, nec non pro Ecclesiæ ac Religionis orthodoxæ bono tot gloriosos labores totque pretiosos sudores emeritus Præsul & Princeps consummatissimus in terris regiminis, quâ prosperrimi, quâ longissimi, in cælis verò repositæ perennis coronæ præmiū consequaris. Ita demississimè vouet

REVERENDISSIMÆ
CELSITUDINIS
TUÆ

Subjectissimus

CHRISTOPH. PHILIP. FRIDERICUS BAUER
ab HEFFENSTEIN.



PRÆFATIO AD LECTOREM.

R *Eddite ergo Cæsari, quæ sunt Cæsaris,*
& Deo, quæ sunt Dei, digna Re-
formatore Christo Domino & sa-
pientiæ plena responsio est, quâ utriusque
imperii coeli & terræ, potestatis sæcularis
& spiritualis limites stabilit, jura ordinat,
& jurisdictionem dominiúmque distin-
guit; atque hæc norma est, secundum
quam præsens dissertatio Jus antiquum
Reformandi Religionem dimetitur, hoc-
que partitur in sacri imperii sive regiminis
spiritualis potestatem, inque advocatiæ
sive circa sacra protectionis auctoritatem;
priorem pastoribus Ecclesiæ, Episcopis
vide-

videlicet & Pontificibus ceu propriam
vindicat, posteriorem velut alteram Re-
giæ gubernationis potestativam partem
penes Imperatores, Reges & Principes,
qui Christiani sunt, in Ecclesia constituit;
utramque ex divina ordinatione, primi-
genia Ecclesiæ praxi, ejusdem jugi tradi-
tione atque solidâ ratione ampliùs dedu-
cit, in subsidium accersitâ Doctorum, qui
zelo secundùm scientiam & prudentiam
utuntur, operâ, pro veritate absque of-
fensione, & pro argumenti gravitate di-
gnitatêque sine fuco conscripta ab autho-
re, qui, sicut supremam Sanctæ Matris
Ecclesiæ censuram humiliter agnoscit, sic
à te, Benevole Lector, quod rationabile
& æquum est, confidenter expectat.

Vale.



CONSPECTUS DISSERTATIONIS PRIORIS DE ANTIQUO JURE REFORMANDI

ARTICULUS I.

Religionis notio & systema Ecclesiæ exponitur.

II.

Existentia & indoles regiminis Ecclesiastici ostenditur.

III.

Jurisdictio Ecclesiastica ex legum latione evincitur.

VI.

Viva & publica Ecclesiæ authoritas in dijudicandis
fidei & religionis causis demonstratur.

V.

Imperium sacrum Pastorum in infligendis pœnis spi-
ritualibus comprobatur.

VI.

Gubernationem Ecclesiæ & sacrum ministerium nec
penes populum esse, nec à populo in Episcopos,
cæterosque Ecclesiæ ministros derivari, probatur.

VII.

Discrimen adæquatum inter Ecclesiasticum & Civilem
Magistratum deducitur.

VIII.

In jure protectionis & advocatiæ officium & potestas
Principum sæcularium circa sacra concluditur.

ARTI-



ARTICULUS I.

Religionis Notio & Systema Ecclesiæ exponitur.

SUMMARIA.

- I. *Jus reformandi generatim sumptum potestatem dicit disponendi circa Religionem: Religio verò duo complectitur; internam Fidem, Spem, Charitatem &c. & decentem cultum Dei exteriorem.*
- II. *Christus voluit, ut fideles in consociatione sive Ecclesia publicam & communem tenerent, profitendi fidem, & Deum colendi normam, non ad cujuslibet arbitrium efformatam.*
- III. *Ecclesia sive congregatio dupliciter spectata, secundum internum statum importat societatem verâ fide & charitate conjunctorum; secundum*
A dum

dum statum exteriorem, societatem publicam fidei professione, eorundem Sacramentorum & rituum communione unitorum, secundum quem statum visibilis est.

- IV. Inde recte concluditur dependentia ejusdem societatis à communi quadam regula cultus divini, & à praefectura visibili.
- V. Corpus Ecclesiae duas continet partes, Pastores scilicet & plebem Christianam ab iis dependentem.
- VI. Pastorum Princeps est Christus, primi ei subordinati pastores Apostoli, horum alii ex ordinatione Christi Successores.
- VII. Successores Apostolorum in pastoralis Officio fuerunt, & adhuc sunt Episcopi.
- VIII. Quorum potestas regendi & pascendi, evitanda confusionis ergo, ad certam limitata est Diocesim, in qua quisque Episcoporum caput est omnium ministrorum inferiorum, cum quibus hierarchiam Ecclesiasticam constituit.
- IX. Hierarchia isthaec, in qua eminent Episcopi perpetuam traditione comprobatur, praecipue ex Saeculis Apostolicis.

X. Chri-

- X. *Christus, licet Apostolos pari Apostolatus donavit potestate, unitatem tamen in iis servari voluit.*
- XI. *Principium & radicem ejusmodi unitatis constituit in Petro, cui & facta est singularis præter Apostolatum potestatis & dignitatis accessio, videlicet primatus.*
- XII. *Regnum Christi, utpote regnum pacis & unitatis, talem primatum exigit, tanquam unitatis Christianæ centrum, ad quod omnis Episcoporum potestas tenderet: id quod pluribus comprobatur.*
- XIII. *Ex his omnibus, in quo sita sit potestas disponendi circa Religionem, & quod ea annexa sit à Christo Episcopatui, concluditur.*

I. **C**uratio divinorum, quam Sacerdotium tractat & respicit Imperium, in nostra Germania Jus reformandi communi onomate audit, quod generatiùs acceptum, & de quo impræsentiarum agitur, idem est, ac potestas disponendi circa Religionem; Religio autem, tanquam perfecta Deum colendi ratio, duo essentialiter complectitur. Primum est interna Fides, Spes, Charitas, reliquæ virtutes, & interiora Spiritûs S.

dona five charismata, quibus homo Deo & Christo conjungitur, five religatur, constituiturque verus cultor & adorator Dei in spiritu & veritate; enimverò quemadmodum Deus est Spiritus, ita quoque homo facile intelligit, non corporeo modo veluti primario, sed imprimis internâ animi & spiritûs veneratione eundem esse colendum. Alterum est decens & ordinatus cultus Dei exterior, externa nimirum fidei professio, visibilis Sacramentorum usus & participatio, vocalis oratio, Verbi divini prædicatio, & reliquorum Sacrorum decora & ordinata administratio five dispensatio; sicut enim anima nostra, quamdiu in hoc corpore moratur, omnia per portas sensuum percipit, eoque modo concipit illa, quo repræsentantur; ita summum auxilium est, ad dignè percipiendum res divinas, magnificèque de iis sentiendum, & ad afficiendum iisdem animum, exterior divini cultûs, ceremoniarum & rituum decens & ordinata institutio, dignus Deo apparatus, & eorum solemne exercitiûm, utpote quod rebus ipsis divinis & spiritualibus confert auctoritatem, movetque homines magis ad venerationem illarum teste ipsâ experienciâ, & omnium moratiorum populorum usu, maximè verò ipsius-

ipsiusmet populi Judaici olim electi; & quamvis cultus Dei, qui in lege veteri obtinuit, quatenus propheticus & figurativus puréque exterior & corporalis, in lege nova reformatus fuerit, is tamen pro statu Christianorum super terram compositus est ex exteriori & interiori, corporali & spiritali, transiturus tandem in purè interiorem & spiritualement pro statu electorum in cœlis. Hanc ob causam Filius Dei, qui purus spiritus est, humanam carnem hypostaticè sibi unire, redemptionemque nostram per eandem carnem & sanguinem operari dignatus est, instituendo in rebus visibilibus Sacramenta, quatenus ostenderet, cultum Dei non solum in spiritu peragi debere, sed, cum homines simul corporei sint, corporea signa, causasque sanctitatis visibiles, & exercitia religionis exteriora insimul ordinavit & fieri voluit; ut ut ergo cultus Dei interior, & adoratio Dei in spiritu & veritate principalior sit, & veluti religionis fundus atque substantia; sicut tamen accidentia plurimum faciunt ad productionem & conservationem substantiæ, & sine quibus ipsa conservari non potest, sic inter homines opera cultûs Dei externa decenter & ordinatè peracta, præterquam, quòd

per se bona sint (adorare quippe Deum animo simul & corpore secundum nativam hominis conditionem, utpote qui corpore & animo constans totus & animo & corpore Deo servire debet ac mancipari, maximè est laudabile) etiam proficua admodum, imò necessaria sunt, ad promovendum & conservandum eundem cultum Dei interiorum, sæpe memoratam videlicet Dei adorationem in spiritu & veritate. Proin ritè judicavit S. August. Lib. contra Faustum, sine externis ritibus & ceremoniis impossibile esse, servare religionem.

II. Certum ulteriùs & indubitatum est, quòd Christus nequaquam singulis hominibus singularem & separatam, & ad cujuslibet arbitrium efformandam credendi, & Deum colendi rationem, vagumque & quodlibeticum modum in omne genus superstitionis vanæque vulgarium ac inutilium rituum observantiæ facilè & certò aliàs degenerem relinquere voluerit, sed seriam habuerit intentionem, ut Christiani tanquam discipuli ejus uniti in fide invicem & charitate, in consociationem pariter externam coirent, communemque credendi, & fidem, amorem, reverentiàmque suam erga Deum profitendi, sive Deum colendi

di

di publicam normam, modúmque solidum & ordinem determinatum tenerent; clarum proinde itidem est, quod sufficientibus mediis hancce societatem, quatenus ordine & decenter, & fervendæ arctiori unioni ejusdem, nec non veritati Evangelicæ per eandem firmiùs retinendæ, & ad posteros securiùs propagandæ convenienter cuncta fierent, instituendam esse providâ ex sapientiâ duxerit. Homines porrò, qui in cœtum ejusmodi sacrum coeunt, & sub uno Capite Christo ferviunt Deo in fide & charitate, eandémque exterius profitentur, in una sacrorum & Sacramentorum, quæ religionis non tantùm fulcimenta, sed etiam augusta ejusdem symbola, insignes tesserae, arctaque sacrae communionis inter fideles vincula sunt, participatione juncti appellantur Ecclesia, quod nomen græcum est, ac derivatur à verbo ἐκκαλέω, quod est evoco, sive congrego, quasi plurium convocatio sive congregatio.

III. Ecclesia igitur duobus modis considerari potest: primò secundùm suum statum interiorem, seu secundùm eam partem, quam nominamus animam Ecclesiæ, quatenus scilicet dicit societatem illorum, qui veræ fidei in Christum, & sinceræ charitatis vinculo cum Deo & inter

inter se conjuncti sunt: atque hoc sensu tota invisibilis est, ac soli Sancti & Justi ad eam, ut vera & viva membra pertinent: secundo secundum suum statum exteriorem, quem corpus appellamus, quatenus nimirum est societas eorum, qui publicâ ejusdem fidei professione, eorundem Sacramentorum & rituum cultûs divini substantialium communione ordinatè conjuncti sunt, atque hoc sensu Ecclesia visibilis est ac conspicua. Porro societas eorum, qui veram & eandem Christi fidem profitentur, & in unum Religionis corpus coeunt, variis idcirco & præcipuis in S. Scriptura designari solet nominibus. Dicitur primò: *Domus Dei*, ad Tim. 3. v. 15. *ut scias, quomodo te oporteat in domo Dei conversari, quæ est Ecclesia Dei vivi.* Domus quidem propter aptam fidelium inter se dispositionem, Dei verò, quia Deus in ea colitur, & speciali modo inhabitat, Psalm. 25. v. 8. *Domine dilexi decorem Domus tue, & locum habitationis gloriæ tue.* Secundo: *Castrorum acies ordinata*, Cant. 6. v. 10. ex officiorum diversitate, & hierarchicâ Christi militum, ac officialium subordinatione. Tertiò: *Civitas Dei* juxta illud Psalmi 47. v. 2. *Magnus Dominus & laudabilis nimis in Civitate Dei nostri*

stri in monte sancto ejus. Dicitur autem *Civitas* propter unitatem & conjunctionem inter fideles; dicitur *Dei nostri*; quia scilicet Deus fundavit eam in æternum: dicitur Matth. 5. v. 4. *supra montem posita*, quo significatur Ecclesiæ visibilitas & firmitas. Quartò: *Regnum Dei sive Cælorum*, & sæpe quidem, Matth. 13. ut denotetur regiminis potestas, & subjectionis sive dependentiæ necessitas. Quintò: *Corpus Christi*; sic eam vocat Apost. ad Coloss. 1. v. 25. *Pro Corpore Christi, quod est Ecclesia, cujus factus sum ego minister secundum dispensationem Dei.* Ad innuendam juncturam fidelium veluti Membrorum inter se, & cohærentiam cum unitate Capitis. Sextò: *Ovile Christi*, quia continet oves & agnos Christi in communione fidei & Sacramentorum participatione, sub ministerio & directione Pastorum.

IV. Exinde rectè concluditur, quòd in Ecclesia necessarius sit nexus, necessarius ordo, necessaria proinde dependentia ejusdem veluti externæ societatis, tum à communi quâdam ac stabili regulâ, juxta quam in divino cultu, & recto tramite ad unitatem & salutem suam ordinetur, tum à publico ministerio atque præfecturâ visibili, à qua dirigatur, in officio & ordine conti-

neatur, sacra honestè & juxta ordinem dispensata recipiat, & salutis instrumenta jugiter obtineat. Sanè sicut sapientiæ divinæ congruit, in natura dispensare omnia in numero, pondere & mensurâ, cum subordinatione causarum & entium; ita, cum Deus soleat agere cum analogiâ operationum, ubi id fieri potest, congruit eidem divinæ sapientiæ, ut etiam in ordine supernaturali & religionis omnia dispenseet cum subordinatione causarum. Unde quemadmodum Deus in terra sancta populo suo normam sui cultûs, regimen & disciplinam erexit; ita & Christus fidelibus in unum corpus coadunatis, singularem formam, normamque sacrorum longè præstantiorem constituisse censeretur debet; & sicut idem Deus legibus & Magistratibus per Moysen populum Israeliticum instruxit; ita idem Christus, qui non deficit in necessariis, huic sacræ societati, quam ordinatissimam constituit, tum leges ad perfectum adducentes præscripsit, tum ministros suos & præfectos, ad vitandam confusionem & recti ordinis perturbationem & ad rectum ejusdem regimen coordinandum, convenienti & necessariâ potestate instructos eidem reliquit, sive in eadem publicum erexit ministerium,

rium, quod visibili & vicariâ in sacris ritè ordinandis & dispensandis jugiter defungeretur auctoritate, quæ passim in Sacris Scripturis sub potestate docendi & pascendi explicatur.

V. Corpus ergo Ecclesiæ in duas subdividitur partes, in pastores scilicet, qui docent & pascunt; & plebem Christianam, quæ docetur & pascitur. Unde bene inquit antiquissimus Cyprianus Epist. 60. *quid Ecclesia est? plebs Sacerdoti adunata, & Pastori suo grex adherens: adheret porro grex Pastori suo, & populus Sacerdoti, cum Pastorem docentem audit, & Sacerdotem dirigentem sequitur; scire debes, ait idem Doctor: Episcopum in Ecclesia esse, & Ecclesiam in Episcopo.* Quibus hætenus deductis conhärenter recta Ecclesiæ adornatur definitio, quòd sit *cætus hominum unius & ejusdem fidei Christianæ professione, & eorundem Sacramentorum communione conjunctus sub ordinato sive hierarchico regimine legitimorum Pastorum.*

VI. Christus equidem agens adhuc apud homines, sicut suam fundavit Ecclesiam, ita eidem non tantum velut magnus Doctor veritatis, sed & ut Princeps Pastorum, & Episcopus magnus animarum nostrarum præfuit juxta illud: ad

Ephes. I. *Et ipsum dedit caput super omnem Ecclesiam, quæ est corpus ipsius, Et plenitudo ejus; adscivit nihilominus duodecim Apostolos, non in quandam æqualitatem regiminis, sed in ministerium dispensationis, eisque continuâ familiaritate instructis missionem suam perfectam & completam tum impertitus est, postquam discedens ex hoc mundo Jesus Christus Apostolus & Episcopus sempiternus Ecclesiæ ingressus est in consummationem sui Sacerdotii; tum enim verò Dominus loco sui constituit Apostolos, implendo, quod prædixit illis Joan. 20. Sicut me misit vivens pater, Et ego mitto vos; ad idem nimirum opus perficiendum, quod quidem ipse Christus à Patre missus, tanquam præcipuus, propriâ auctoritate, propriâque doctrinâ hic existens in terris visibiliter exercuit; ipsi verò tanquam ejus administri, & stabiliti à se spiritualis regni præfecti mandatâ & vicariâ auctoritate & doctrinâ traditâ prosequerentur. Verum Christus, qui est ipsamet increata sapientia, Ecclesiæ suæ haud satis prospexisset, si solis eandem Apostolis ita commendasset, ut illis extinctis, utpote mortalibus, nulli alii succederent in eodem docendi, pascendi & regendi munere. Verum*
qui-

dem est, quod Christus, tametsi non amplius visibiliter cum hominibus conversetur, Ecclesiam tamen suam non deserat, sed spiritu suo perpetuò præsens eam ipse regat adhuc, & gubernet, tanquam caput & Dominus, cui promisit, se affuturum usque ad consummationem sæculi: ex eo tamen id solùm sequitur, quòd, quemadmodum Christus non spiritum, sed carnem oculis nostris subduxit, sic non secundùm Deitatis spiritum, qui ubique est præsens, miserit potestatis suæ Vicarios; at miserit eos secundùm carnis suæ repræsentationem, quia sua caro à nobis hoc tempore est abscondita, ac quemadmodum eo tempore, quo Christus apud nos vixit, oves cognoverunt vocem ejus, non solùm per internam operationem, sed præterea per auditum auris, & per visibilem ipsius Episcopatum; sic in æternum oportet, ut ad compensandam visibilem Christi absentiã, visibile sit in regno hoc spirituali ministerium; siquidem verbum Dei corporalibus hominum auribus dispensandum est, quia *fides ex auditu, auditus autem per verba Christi; & corde creditur ad justitiam, ore autem fit confessio ad salutem.* Rom. 10. Itémque Sacramenta non aliter spiritui five animæ, quàm per corpora

pora & dantium & suscipientium exhibentur ; defensio itidem fidei palàm gerenda est per interposita decreta & sanctiones publicas, ovésque discernendæ à lupis, híque excommunicandi gladio quidem spirituali, sed eo, qui per os Pastoris in Ecclesia enunciatur, & in totius populi conspectu proferatur.

VII. Quemadmodum igitur Petrus, & Apostoli à Christo, velut petra & fundamenta, super quibus ædificavit Ecclesiam suam, constituti sunt juxta illud: *Tu es Petrus: & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.* Matth. 16. & ad Ephes. 2. *Superædificati super fundamentum Apostolorum & Prophetarum;* fundamenta nimirum secundaria & ministerialia juxta illud Apostoli: *Sic nos existimet homo, tanquam ministros & dispensatores mysteriorum Dei.* Fundamentum quippe primarium, essentiale & principale est, manétque Christus, de quo S. Paulus 1. Cor. 3. ait: *Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id, quod positum est, quod est Christus JESUS.* Ita in locum Apostolorum surrogati sunt jugi successione Episcopi, & positi pariter à Spiritu S. regere Ecclesiam Dei; suntque dati à Christo tanquam Pastores & Doctores ad consummationem Sancto-
rum

*rum, in opus ministerii, in adificationem Corporis Christi. Ad Ephes. 4. Apostoli videlicet ab ipso-
met Christo electi, & ad hoc munus assumpti,
ut ipsi etiam aliquo modo possent esse perpetui,
in Ecclesia accepere potestatem à Christo alios
eligendi, & assumendi ad idem ministerium, ad
quod ipse Christus Apostolos immediatè assump-
serat; dixit etenim illis: Sicut misit me Pater,
ita ego mitto vos, cum commissione & mandato
generalis, successores eligendi & ordinandi simili
auctoritate instructos, idque continuatâ succe-
ssione usque ad consummationem sæculi. Apo-
stoli ergo auctoritate à Christo sibi mandata,
quidquid pro Ecclesiæ suæ administratione ne-
cessarium erat, in Episcopos, tanquam legitimos
successores, & veluti suos hæredes transfude-
runt; hinc illud Psalmistæ, *pro Patribus nati sunt
tibi filii*, sic exponit S. August. : *Patres missi sunt
Apostoli, pro Apostolis filii nati sunt tibi, constituti
sunt Episcopi.* S. Cyprian. ad Cornelium Papam
scribit: *Hoc vel maxime frater laboramus, & la-
borare debemus, ut unitatem à Domino, & per
Apostolos nobis successoribus traditam, quan-
tum possumus, obtinere curemus.* Epist. 42. Item
Chri-*

Christus dicit ad Apostolos, ac per hos ad omnes Episcopos, qui Apostolis vicariâ ordinatione succedunt, qui vos audit, me audit. Apud nos Apostolorum locum, ait Hieron. Episcopi tenent, & S. Gregorius quorum profectò (Apostolorum) nunc in Ecclesia Episcopi tenent locum, ligandi atque solvendi auctoritatem suscipiunt, qui gradum regiminis sortiuntur. Hom. 26. in Evang. cui communi antiquorum Patrum sensui inhærens Synodus Tridentina rectè declarat Episcopos, qui in Apostolorum locum successerunt, esse positos, sicut idem Apost. ait: à Spiritu Sancto, regere Ecclesiam Dei.

VIII. Spectatâ porrò antiquissimâ & à primis usque sæculis jamjam acceptâ Ecclesiæ disciplinâ, & usque huc conservatâ pro vitanda confusione, cum Ecclesia sit velut acies ritè ordinata, & quatenus omnia juxta monitum Apostoli 1. Cor. 14. secundùm ordinem in eadem fierent, Episcopi in sua ordinatione singuli ad suam respectivè ecclesiam sive diocesin certis limitibus determinatam, unde Diocesani compellari hodie solent, deputantur, ut in eadem quisque ministerium

sterium suum impleat juxtà illud vulgare S. Cypriani: *Singulis Pastoribus portio gregis est adscripta, quam regat unusquisque & gubernet.* Hujus proinde gregis & Dicecesanum regimen Episcopo tanquam primario & principali pastori incumbit; ubicunque enimverò in scriptura est mentio Episcoporum extra Concilium, auctoritas tota regendi, judicandi, definiendi, statuendi, excommunicandi &c. refertur ad solos Episcopos. *1. Tim. 5.* soli Episcopo tribuitur potestas judicandi Presbyteros: *Adversus Presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus aut tribus testibus.* In epistola ad Titum, soli Tito tribuitur potestas omnia corrigendi & ordinandi in insula Creta cap. 1. *Reliqui te Creta, ut omnia corrigas &c.* In Apocalypsi solis Episcopis tribuitur laus aut vituperium ob bene vel malè administratam dicecesin. *Angelo Ephesi, Smyrnae, Pergami &c. scribe.* In ea institutione Episcoporum, quæ habetur in epistola ad Titum & in *1. ad Timoth. 2.* supponitur, curam totius dicecesis incumbere Episcopo. Omnes etiam primariæ Ecclesiæ, Romana, Jerosolymitana, Antiochena, Alexandrina &c. à tempore Apostolorum, continuâ successionem regebantur ab Episcopis

scopis. Horum enim successio ab Irenæo, Tertulliano, Eusebio, tanquam res sæculo 2do, 3tio, & 4to notissima sumitur in argumentum contra hæreticos. Vid. Irenæus *lib. 3. cap. 3.* Tertullianus *de præscript. cap. 22.* Eusebius de successione Episcoporum in iisdem primariis Ecclesiis *lib. 3. cap. 11. 22. 2. 13. 15. 14. 21. & 23.* Hinc Episcopum illum esse, dicit Canon 38. Apostolorum, *cujus fidei populus est creditus, & à quo animarum ratio exigetur.* Et Canon 24. Antiochenus declarat, *res ecclesiæ esse in potestate Episcopi, cui, pergit, est omnis populus creditus, & eorum animæ, qui in ecclesiam conveniunt.* Cùm verò spectatâ diœcesium latitudine, & crescente fidelium numero, solus Episcopus non posset totius diœcesis populum actu & continuatim pascere ac dirigere, omniâque peragere, quæ ad spiritualem ejusdem curam & diœcesis regimen requiruntur; necessarium porro fuit, ut plures sint inferiores sacerdotes & ministri, qui vocati in partem sollicitudinis, per impositionem manuum ritè ordinati & canonicè missi instar septuaginta discipulorum, Episcopum in sacris dispensandis, in cura ac regimine ecclesiæ sublevent, adjuvèntque; ita tamen, ut Episcopus maneat
totius

totius diœceseos caput, & principalis minister, cui omnes inferiores adjuutores & administri accedunt, canonicâ subjectione dependentes ab eodem, tanquam superiore, cui primariò cura & regimen incumbit, atque à quo, tanquam è fonte omnis ecclesiastica potestas in ministros derivatur, in his maximè, quæ ad Ecclesiæ regimen & functiones hierarchicas spectant. Unde ordinandos presbyteros ex præscripto Pontificalis ita alloquitur Episcopus: „ Tales esse studeatis, ut *in adjutorium* „ *Moyfis & duodecim Apostolorum, Episcoporum* „ *videlicet Catholicorum*, qui per Moysem & „ Apostolos præfigurantur, dignè per gratiam „ Dei eligi valeatis . . . itaque dilectissimi filii, „ quos *ad nostrum adjutorium* fratrum nostro- „ rum arbitrium consecrandos eligit &c. „ Atque hæc subordinatio in regimine, & in hierarchia Ecclesiæ, nec non diversitas graduum ministerii & officiorum pastoralium stabilitæ deprehenduntur jam inde à temporibus Apostolorum, ex præscripto JESU Christi, qui eos instruxit.

IX. Quemadmodum igitur systema religionis cum ordine & potestate hierarchica est possibile

ac decens Deum, illudque ad fines à Christo præstabilitos meliùs servit, quàm potestatis & authoritatis generalis confusio; ita & constans ac perpetua semper in Ecclesia fuit fides & traditio, ordinatione divinâ institutam esse sacram hierarchiam, consistentem in Episcopis, presbyteris & ministris, & in eadem semper eminuisse Episcopos, veluti positos à Spiritu Sancto, regere Ecclesiam Dei. Atque ut ad sæcula apostolica redeamus, traditio primitivæ Ecclesiæ, statui Episcoporum, presbyterorum & diaconorum privativè adscripsit administrationem divinorum. Id nemo ignorare potest, qui non est peregrinus in scriptis primorum temporum; ut ex multitudine paucos tantùm obvios hujus traditionis testes adlegem (1.) Clemens Romanus Pontifex, Petri Successor *in epist. ad Corinth.* exactè distinguit statum Episcoporum, sacerdotum & diaconorum à statu laicorum & quidem institutione divinâ. (2.) S. Ignatius Martyr in omnibus epistolis meminit Episcoporum, presbyterorum & diaconorum, eorumque statui privativè adjudicat administrationem divinorum; quod, cum testetur tanquam notorium & receptum in omnibus ecclesiis, signum est, id descen-

descendere ex institutione apostolica aut immediate divinâ. (3.) Clemens Alexandrinus *lib. 3. pedagogi cap. 12.* non obscure ostendit tres gradus, Episcoporum, presbyterorum & diaconorum jam tempore Apostolorum constitutos, distinctosque fuisse. (4.) Tertullianus *lib. de prescriptionibus cap. 41.* horum quoque trium graduum clericalium & ordinationum, tanquam rerum præscriptione ab ipsis temporibus Apostolorum introductarum meminit; carpens enim hæreticos ait: „ Ordinationes eorum „ temerariæ, leves & inconstantes . . . Nus- „ quam facilius proficitur, quàm in castris re- „ bellium. Itaque alius hodie Episcopus, cras „ alius: hodie diaconus, qui cras lector: ho- „ die presbyter, qui cras laicus; nam & lai- „ cis sacerdotalia munera injungunt. „ Super- „ fluum duco plura colligare testimonia in re adeò liquida. S. Cyprianus scatet hujusmodi testimoniis, in quibus exactè discernuntur, Episcoporum, presbyterorum, & diaconorum officia, & ordinationum valor ad normam institutionis apostolicæ dignoscitur v. g. *epist. 42.* In Episcopis verò principaliter fundari Ecclesiam & horum Superioritatem, sive primatum honoris,

authoritatis & jurisdictionis fundari in Jure divino aut per Christum explicato, aut per Spiritum Sanctum Apostolis inspirato, ita ut à tempore Apostolorum in Ecclesia viguerit ea hierarchia ac subordinatio, quatenus plebs simul cum diaconis ac presbyteris regeretur ab iis velut superioribus ecclesiasticis, Urbicis aut Dicecesanis, quibus nomen Episcopi tribuebatur, satis liquet ex dictis, porroque idipsum idem vir apostolico ævo suppar, & discipulus S. Joannis Ignatius Martyr in septem epistolis, quæ omnino legitimæ sunt, multiplici & irrefragabili firmitat testimonio, & quidem *epist. ad Smyrnaeos* : „ Omnes Episcopum sequimini ut JESUS Christus Patrem, & presbyterium, ut Apostolos. Item. „ Nullus sine Episcopo aliquid operetur eorum, quæ conveniunt in Ecclesiam &c. Rursus: „ Nihil in Ecclesia Episcopo majus est, „ utpote qui sacra Deo facit pro totius mundi „ salute. „ Ad Episcopum verò Polycarpum hæc scribit: „ Nihil sine tua sententia fiat, neque tu sine Deo quid operare: & mox . . . „ Episcopo attendite, ut Deus vobis. Et iterum: „ unanimis ego cum subjectis Episcopo, „ presbyteris & diaconis. In *epist. ad Ephes.* „ hæc

hæc habet: „ Vestrum presbyterium concordatum est Episcopo, ut chordæ citharæ: festinemus igitur non resistere Episcopo, ut simus Deo subiecti; manifestum est ergò, quòd Episcopum ipsum respicere oporteat, ut ipsum Dominum. Porro in *epist. ad Magnesianos* hæc monet: „ ut quemadmodum Episcopum quidam vocant, sine ipso autem operantur; sic neque vos sine Episcopo & presbyteris aliquid operamini. „ In *epist. ad Philadelphios* ita censet. „ quotquot Dei sunt & JESU Christi, cum Episcopo sunt &c. Sæpe in *epistola ad Trallianos* commemorat: „ necessarium igitur est, quemadmodum facitis, nihil sine Episcopo operari. „ Et rursus: „ sine his Ecclesia non vocatur. „ Et iterum: „ qui sine Episcopo, presbytero & diacono operatur aliquid, iste non est mundus in conscientia. In *epist. ad Romanos* demum habet sequentia: „ Quæ . . . (Ecclesia scilicet) præsidet in loco religionis Romanorum. „ Mirificè eandem Episcoporum auctoritatem commendat antiquissimus & Pater II. sæculi citat. Tertullianus *Lib. de Baptismo Cap. 17.* ubi nihil sine auctoritate Episcoporum in Ecclesia fieri vult, *eorumque honore salvo*

salvo, ait idem, *salva pax est*. Suffragium hâc
 in re non uno in loco addit laudatus celeberrimus
 Cyprianus Pater III. sæculi & quidem *epist.*
 27. ibi. „ Dominus noster, cujus præcepta me-
 „ tuere & observare debemus, Episcopi hono-
 „ rem & Ecclesiæ suæ rationem disponens in
 „ Evangelio loquitur & dicit Petro : Tu es Pe-
 „ trus, & super hanc petram ædificabo Eccle-
 „ siam meam, inde per temporum & successio-
 „ num vices Episcoporum ordinatio, & Eccle-
 „ siæ ratio decurrit; *ut Ecclesia super Episcopos*
 „ *constituatur, & omnis actus Ecclesiæ per eosdem*
 „ *prepositos gubernetur*. Et *epist.* 60. ibi: „ Scire
 „ debes (pergit idem Doctor,) *Episcopum in Ec-*
 „ *clesia esse, & in Episcopo Ecclesiam*, & frustra
 „ sibi blandiri eos, qui cum Sacerdotibus Dei
 „ pacem non habentes obrepunt, & latenter
 „ apud quosdam communicare se credunt :
 „ quando Ecclesia, quæ catholica est, scissa non
 „ sit, neque divisa, sed sit utique connexa, &
 „ cohærens sibi invicem Sacerdotum glutine
 „ copulata. „ Proinde scitè notat in Cypriano
 Fellus: *Independentia ab Episcopis instar Chimerae*
est, cum Ecclesia sine illis nec esse, nec intelligi pos-
sit, cum hæc sit grex Pastori adunatus; & quod
 Epi-

Episcopus caput sit plebis non tantum, sed Ordinis totius Ecclesiastici, ulterius attestatur Divus Ambrosius in I. Cor. I. c. cujus hæc verba sunt: *In Episcopo omnium ordinationum dignitas est, caput est enim cæterorum membrorum.*

X. Quamvis verò Christus Dominus Apostolis omnibus post resurrectionem suam parem tribuerit potestatem; quia omnes vocati & missi sunt à Christo, ex æquo omnes munus apostolicum acceperunt, omnes amplitudinem potestatis apostolicæ habuerunt, per quam ubique Christum nunciare, Ecclesias fundare, Sacramenta ministrare, peccata remittere vel retinere, ligare vel solvere, pascere & regere, & alia omnia exercere poterant, quæ ad publicum ministerium Ecclesiæ necessaria erant; ut servaret tamen & manifestaret unitatem, unam Cathedram instituit, & unitatis ejusdem originem ab uno incipientem suâ auctoritate disposuit, & ita ad Petrum Dominus nominatim loquitur, ut inquit Cyprian. Lib. de unitate Ecclesiæ: *Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam: pascere oves meas: pascere agnos meos: tibi dabo claves Regni Cælorum.* Et S. Hieron. Lib. I. adversus Jovinianum, postquam dixit, omnes
D nes

nes Apostolos clavem regni cœlorum accepisse, & ex æquo super illos fortitudinem Ecclesiæ solidari, propterea tamen unum inter duodecim electum fuisse asserit, *ut Capite const tuto schismatis tollatur occasio.* Duo scilicet necessaria erant, ut aliquis dignè fungeretur officio apostolico: primum, ut exerceretur cum potestate à Christo concessâ: secundum, ut nonnisi servatâ Ecclesiæ communione & unitate idem exerceretur. Defectu authoritatis, qui apostolicum munus usurpabat, verus non erat Apostolus, sed Pseudo-Apostolus; defectu unitatis nemo Catholicus, etsi Apostolus, sed planè schismaticus.

XI. Hanc proinde unitatem in Ecclesia servandam cum decrevisset Christus, principium ejus & radicem in Petro constituit: cum verò ad stabiliendum hoc unitatis ecclesiasticæ Caput eximiâ quâdam auctoritate opus esset, quæ valeret schismata compescere, aut avertere ab Ecclesia; præter auctoritatem Apostolatui essentiali facta est personæ Petri, quem huic muneri obeundo destinavit Christus, singularis dignitatis & potestatis accessio, ut nimirum omnes fideles atque ipsos Apostolos in officio suo & ordine

dine contineret, ac prohiberet, nequis Ecclesiæ scinderet unitatem; non quidem, quòd hâc disciplinâ egerent Apostoli, quibus singulis speciatim in orbis christiani administratione Deus affuturus erat, sed ut Ecclesiæ formam aliquam proponeret, quâ res post mortem suam essent componendæ, & compositæ semper restarent. Quemadmodum, etiamsi primis illis temporibus Ecclesia Conciliis non indigeret ad dubia religionis solvenda, cum Apostoli seorsim ea potuissent pro divino afflatu, quo ducebantur, infallibiliter dirimere; voluit tamen Deus, Apostolos in unum Concilium congregari, pro dirimenda de legalium usu controversiâ, ut posteris Conciliorum pari in occasione habendorum ratio commendaretur.

XII. Regnum nimirum Christi, regnum pacis, amoris atque unitatis est, eundémque ad finem omnis externa gubernatio Ecclesiæ est instituta: Christus enim ad mortem (quâ pacificaturus erat omnia, quæ in cœlis, quæque in terris erant) jam transiens pacem Apostolis suis dedit, pacem, inquam, non hujus mundi, sed suam illis reliquit *Joan. 14.* & Apostoli nec aliquid frequentiùs, quàm pacem Christianis commen-

dârunt, nec aliquid severiùs reprehenderunt, quàm schismata & factiones. Pax autem Christi duplex est: externa & interna; de internâ pace jam non agimus, nisi pro ea parte, quâ illa per externæ pacis vinculum promovetur & adjuvatur. Necesse proinde est & omninò statuen- dum, de optima vel saltem satis commoda ra- tione, pacem & unitatem externam in Ecclesia efficiendi & conservandi, provisum esse; tan- tum verò abest, ut absque præsentia unius pri- mi pastoris, pax ejusmodi & unitas effici & con- servari possit, ut verè nulla res alia cogitari pos- sit, quâ pax & unitas Ecclesiæ faciliùs dissolva- tur. Nam externa Ecclesiæ pax dissolvitur ma- ximè per hæreses & schismata, per quæ fides, religio & charitas ut plurimùm labefactantur; unde tam Christus prædixit, ut à pseudo-pro- phetis sibi Ecclesia caveret *Matth. 24.* quàm Apostolus monuit, ut declinarem ab illis, qui præter doctrinam, quam didicimus, dissensiones & offendicula faciunt *ad Rom. 16.* Præfectura quippe ad formam meræ Aristocratiae instituta, periculo hæresum & schismatum vel maximè est obnoxia; cum enim hæreses & schismata nihil aliud sint, quàm ecclesiasticæ quædam partes & factio-

factiones, hæ verò vicina omnino & propria vitia sint statui, qui per puram Aristocratiam regitur; difficilius longè est, ut, si Ecclesia per Episcopos independentes regitur, ab hæresibus & schismatis non penitus absorbeatur. Cum ergò credendum sit, Christum, qui promisit, portas inferorum, quales sunt hæreses & schismata, adversus Ecclesiam non prævalituras, talem gubernationem non reliquisse, quæ ad hæreses ac schismata & excogitanda & alenda aptissima sit: illud è converso credendum non est, quòd Ecclesiam voluerit ab Episcopis cum independentia & absque subordinatione ad unum primum Præsidem potissimùm administrari. Ut enim homines non colligunt de spinis uvas, aut de tribulis ficus *Matth. 7.* sic neque de seminario factionum & hæresum pacem & unitatem ecclesiasticam metere possunt: aut quis, obsecro, finis contentionum ibi erit, ubi, quò plura factionum capita sunt, eò semper longiùs à pace & unitate receditur? crescit argumentum, quòd Episcopi longè plurimi sint in Ecclesia, quò autem plures sunt, eò citiùs inter multos reperiuntur contentiosi, pertinaces, scientiâ inflati, & charitatis vel etiam scientiæ ædificantis planè

expertes; & quòd tam locorum intervallis per totum orbem iidem sint distincti, tamque rarò in unum coeant, adeo, ut non sit alia facultas cohibendi hæreses & schismata, utpote, quæ ut cancer serpunt, quàm subordinatio & dependentia illorum ab uno & primo visibili Capite, necessariâ & eximiâ potestate, eosdem in officio, ordine & communione continendi, instructo, sine quo alioqui multitudo Episcoporum induceret confusionem, & saltem ad hæreses schismatâque fovenda plus virium haberet, quàm ad rectæ fidei consensionem & unitatem religionis promovendam & conservandam. Atque tota in eo conspirat veneranda Patrum antiquitas, & constans Ecclesiæ traditio, primatum Petri, nexum & vinculum esse communionis ecclesiasticæ inter diffusos per orbem christianum Episcopos & pastores, & Cathedram ejusdem Petri, ejusque successorum, Romanorum videlicet Pontificum, esse radicem, matricem, & centrum consociationis atque unitatis tum Corporis pastorum, tum Catholicæ Ecclesiæ, tanquam *in unum gregem & ovile unum* collectæ.

XIII. Prolixum nimis & superfluum hoc loco foret, Petri & ejusdem successorum primatum

tum

tum honoris, æquè ac authoritatis & jurisdictionis à Christo super alios Apostolos & Episcopos concessum & ab eodem Petro ejusque successoribus jugiter exercitum, ex apertis scripturæ textibus, innumeris Patrum sententiis & testimoniis, invictis rationum monumentis speciatim demonstrare; cum ad præsens propositum satis sit, ex Sacra Scriptura, ac Traditione, qui duo certissimi & purissimi fontes sunt, ex quibus notio religionis, utpote revelatæ, haurienda venit, deducere, & penes verba factaque Christi, Apostolorum exempla, & usque ab Apostolis usitatam per tria, quæ purioris disciplinæ audiunt, sæcula, & inde in Ecclesia jugiter continuatam ac ratione insimul suffultam praxin figere regulam, ex qua potestas circa sacra tutò dimetienda discernendaque sit; atque cum indidem hanc à Christo ejusdem authore penes Episcopos depositam in Ecclesia esse potissimum ostendamus, nemini obscurum est, nec de eo ulla apud ipsos Episcopos controversia, quod Verticis sive supremi Capitis canonicum arbitrium, judicium & sacrum imperium inde emineant.

ARTICULUS II.

Existentia & indoles regimini- nis ecclesiastici ostenditur.

SUMMARIA.

- I. *Præfectura visibilis Rectorum & Pastorum splendescit in Ecclesia, probante id Sacra Scriptura.*
- II. *Eadem præfectura non importat liberum & absolutum dominium, utpote quod soli Christo proprium est.*
- III. *Neque in Ecclesia Dei est dominatus gentium; quo id sensu intelligendum?*
- IV. *Exinde vera & propria regiminis potestas in Ecclesia non tollitur, nec tollenda, sed solum absolutum & seculare dominium reprobatur, quod præclarè exponit S. Bernardus.*
- V. *Uti despotismus non est penes Rectores Ecclesie, ita nonnisi rationabile obsequium à populo fidei exigendum est.*
- VI. *Verum & proprium in Ecclesia dari regimen à Christo concessum, ostenditur ex verbis illis: Tibi dabo claves &c.*

VII.

VII. *Ulteriùs idipsum ostenditur ex verbis : pascere oves meas &c.*

VIII. *Tres partes constitutivæ sunt regiminis ecclesiastici, deinceps demonstranda.*

I. **N**on carere populum Christianum omni externa & visibili in sacris præfecturâ sive gubernatione, sacri codices apertè & abundè docent, cum Paulus adhortetur Act. 20. Episcopos in Ecclesiis Ephesiorum, *ut attendant universo gregi, in quo Spiritus S. eos posuit Episcopos ad regendam Ecclesiam Dei.* Idem ad Timoth. scribens 1. Tim. 5. *Presbyteros, qui bene præsunt, duplici honore dignos esse, quin etiam idem jubet, nos obedire & subjacere præpositis nostris.* Hebr. 13. Quomodo verò præpositis nostris obedire possumus; si nulli præpositi in Ecclesia omnino essent? aut quomodo alibi dixit, ad Rom. 10. *Qui præest, in sollicitudine præsit*, si nullus in Ecclesia omnino præesset? Neque singulæ duntaxat particulares Ecclesiæ, verùm etiam totus Christi grex, qui eodem tempore in terris agit, aliquo visibilis gubernationis genere contineri debet; nam si gubernatio aliqua

in particulari quapiam Ecclesia ob salutem ejus constituitur, ipsa universalis Ecclesia multò minùs tueri sese potest absque aliqua communi gubernatione. Necesse quippe est, verum esse, quod Spiritus Dei per Salomonem dixit; Proverb. II. *Ubi non sunt gubernacula, populus corruet*, & per Ezechiel. 24. *Dispersa sunt oves meae, eoquod non esset pastor*. Enim verò, cum in scripturis, prout in Articulo præcedenti demonstratum est, Ecclesia vocetur & sit Civitas, Domus, Regnum, Ovile, Corpus &c. necesse omnino est, ut ibidem sit, vigeátque constans fidelium unio sub coordinato regimine & directione Rectorum & Pastorum.

II. Gubernatio ejusmodi Ecclesiæ respectu Pastorum & Rectorum neutiquam importat liberum & absolutum dominium, utpote quod soli Christo proprium & reservatum est; scimus namque, Christum Dominum de suo dominio in Evangelio dixisse; *data est mihi omnis potestas in cælo & in terra*, & legimus, Apostolum ad Romanos scripsisse, *in hoc Christus mortuus est & resurrexit, ut & vivorum & mortuorum domine- tur*. Inde est, quòd in Episcopatu animarum nostrarum Christus nullum habeat successorem, sint.

sintque Apostoli & Episcopi Christi in terris duntaxat Vicarii, potestatem tantum ministerialem, non absolutam habentes, idcirco juxta leges scripturæ & præfixos Canones exercendam in ædificationem, & non in destructionem Ecclesiæ, uti loquitur Apostolus. Exinde consequitur, quòd Christus Dominus, ut in Articulo primo pariter indigitatum est, proprium, principale & primarium Ecclesiæ Caput sit, in se omnia dona & gratiarum charismata continens & propriâ virtute & auctoritate membra vivificans, ac motus sensusque spirituales influens; Petrus verò & Apostoli eorundemque successores, Pontifices & Episcopi caput Ecclesiæ, & capita Ecclesiarum visibilia sint, at merè ministerialia & sub essentiali Capite Christo JESU, non quòd interiorem illum influxum sui spiritûs & gratiæ in anima operandi eisdem potestatem communicaverit, quippe, quam sibi soli, tanquam unico & propriè dicto suæ Ecclesiæ essentiali Capiti, reservavit, hinc illud Apostoli: *Neque, qui plantat, est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus*: sed quòd duntaxat eosdem constituerit pro externa Ecclesiæ gubernatione, & sensibili applicatione eorum instrumentorum,

per quæ interiorē hunc gratiæ & Spiritûs Sancti influxum Christus membris suis communicare voluit; proinde impropriè tantum influxus ejusmodi Apostolis & eorum successoribus tribui potest, quatenus scilicet extrinsecè per ministeria externa sive actus sensibiles hierarchicos mysteria Christi dispensant juxta illud S. Pauli ad Cor. 4. v. 1. *Sic nos existimet homo, tanquam ministros Dei, & dispensatores mysteriorum Dei.*

III. Porro in Ecclesia Dominatum, qualis ille gentium esse solet, Apostolis & Episcopis in Evangelio prohibitum esse, palam est ex his verbis: *Reges gentium dominantur eorum, & qui majores sunt, potestatem exercent in eos; non ita erit inter vos.* Nec latet, D. Petrum jussisse, *presbyteros pascere gregem Dei, non velut dominantes in Cleris, sed velut formam gregis factos ex animo.* Per dominatum verò sæcularem, qualis est inter gentes, rectè intelligitur talis potestas, cujus acquisitionem plerique Principes non tam divino muneri, quàm suis aut meritis aut natalibus tribuunt, quæ plerumque non præcipuè ad subditorum, sed ad Principum utilitatem ac dominandi cupiditatem refertur; quæ semper nonnisi ob pacem terrenam humanis consiliis & rationibus exer-

exercetur: cujus summa vis est, ut corpus duntaxat occidere, *Matth. 10.* non autem animam divini ministerii virtute à peccatis absolvere vel ligare queat: talem dominatum, inquam, qui facit, ut cum sæculi Regibus in solio sedeant superbia, fastus & proprii commodi libido, ut notant Patres, & colligi potest ex potestate regnandi ab ipso Deo populo Israelitico exposita, cum regem ad modum gentium posceret, non à Christo in Ecclesia institutum esse, liberè fatemur, & exinde satis patescit, quòd ministri Christi & dispensatores mysteriorum ejus, quidquid possunt, non id aut splendori natalium, aut suis meritis, verum gratuitæ vocationi Dei per interpositam vim cœlestis cujusdam ordinationis acceptum ferant, nec suâ, sed ovium, quæ Christi Domini sunt, causâ in pastoralî charitate & lenitate præsent, nec pacem terrenam, sed cœlestem per modos & vias etiam cœlestes quarant, neque potestatem in corpus & bona temporalia, sed in animam à Christo acceperint, non mortem ejusdem, sed vitam & salutem æternam paternâ sollicitudine, & charitativâ auctoritate requirentes, atque ministri constituti sub obligatione prudentis & fidelis dispensationis, non

in destructionem, sed in ædificationem Ecclesiæ.

IV. Exinde tamen neutiquam consequitur, quòd in Ecclesia Dei non detur vera & propria regiminis potestas sive sacrum imperium; quemadmodum enim hoc ad omnium externarum societatum rectam institutionem & stabilem conservationem necessarium est; ita & societati ecclesiasticæ id omninò necessarium, imo ejusdem institutioni coævum est ad conservandam unitatem, pietatem, ordinem ac honestatem, & ad malos cohibendos, expellendos & puniendos: qualiter verò potestas regiminis ecclesiastici, nec absolutam in Ecclesiam potestatem, quæ Christo unicè reservata est, neque sæcularem dominatum, quem Reges gentium usurpant, importet, præclarè exponit D. Bernardus *Lib. 3. de consideratione* ad Eugenium Papam scribens in hæc verba: „Parentes tui (Apostoli) constituti sunt „Principes super omnem terram. Eis tu successisti in hæreditatem, ita tu hæres (Apostolorum) & orbis (est) hæreditas. At quatenus „hæc portio te contingit, aut contigerit illos, „id sobriâ consideratione pensandum; non enim „per omnem reor modum, sed sanè quadante-

nus (ut mihi videtur) dispensatio tibi super il-
 lum credita est, non data possessio: si pergis
 usurpare & hanc, contradicit tibi, qui dicit:
 meus est orbis terræ & plenitudo ejus. Non
 tu ille, de quo Propheta: & erit omnis terra
 possessio ejus. Christus hic est, qui possessionem
 sibi vendicat & jure creationis & merito
 redemptionis & dono Patris. Cui enim alteri
 dictum est? postula à me, & dabo tibi gentes
 hæreditatem tuam, & possessionem tuam ter-
 minos terræ. Possessionem & dominium ce-
 de huic: tu curam illius habe. Pars tua hæc,
 ultra ne extendas manum. Quid, inquis, non
 negas præesse, dominari vetas? plane sic:
 Quasi non bene præsit, qui præest in sollicitu-
 dine . . . præsis ut profis, ut fidelis servus &
 prudens, quem constituit Dominus super fa-
 miliam suam . . . hoc fac & dominari ne affe-
 ctes hominum homo, ut non dominetur tui
 omnis injustitia (& post) nullum tibi vene-
 num, nullum gladium plus formido, quam li-
 bidinem dominandi.

V. Omnis proin in Ecclesia ab iis, qui præ-
 sunt, despotismus, insultans Regibus & principi-
 bus elatio, inferiorum contemptus, impotens
 impe-

imperium, vanitas in minis & terroribus consistens, tyrannis & merum dominandi arbitrium, in quo pro ratione stat voluntas, sicut remove-tur; ita nonnisi rationabile obsequium ab illis, qui subsunt, in eadem exigitur, utpote in qua non propriè Dominorum & servorum, & non tam Regum, & subditorum, quàm pastorum, patrum, fratrum, filiorum & ovium nomen non inane audias: imo verò non charitas duntaxat, sed & humilitas in ejusdem Ecclesiæ gubernatione, ve-lut sidera polaria veniunt respicienda; unde Pontifices & Episcopi ministrorum, & servi ser-vorum Dei nominibus & titulis præprimis glo-riantur. Illa nimirum est in Ecclesia humilitatis indoles, ut exæquet inæquales, non confunden-do debitum & hierarchicum ordinem, neque su-periorum potestatem præfocando, sed premen-do authoritatem, ubi opus est ad ædificationem; neque enim humilitas Pontificum & Episcopo-rum in eo sita est, ut vel non habeant, aut ignorent, aut non confiteantur, nec tueantur magnitudinem & authoritatem suæ dignitatis, sed ut eâ non utantur, nisi ad animarum sa-lutem, atque harum bono omnes exteriores & temporales prærogativas suæ dignitatis postha-beant. Juge videlicet ipsis exemplum est Chri-
sti

sti humilitas, qui non venit ministrari, sed ministrare, & in medio Apostolorum erat, sicut qui ministrabat, potestatem tamen maximè obtinebat, eandemque non uno in loco palàm testatus est, præcipuè *Joan. cap. 13.* ubi non magister modò, sed & Dominus agnosci & vocari voluit: *Vos vocatis me, magister & Domine, & bene dicitis: sum etenim;* ita ipse vetuit, Apostolos Dominos, Magistros & Patres vocitari, nempe quò ambitum pharisaicum & fastum gentilemque celsitudinem dejiceret, non, quò saluberrimum & his nominibus conjunctum modestum amputaret imperium, quod ratione regulatum & ad ædificationem ecclesiæ ordinatum est, juxta illud *Matth. 23. v. 11. Qui NB. major est vestrum, erit minister vester;* unde abrogato fastu & resecto supercilio,

VI. Quemadmodum vera & propria potestas ecclesiastici regiminis sive sacri imperii ortum & actum suum in Christo ceu Principe pastorum habuit, tum vaticinante *Isaiâ cap. 33. Dominus Rex noster, Dominus legifer noster,* tum contestante ipsomet Christo *Joan. 14. Qui habet mandata mea & servat ea &c. Item cap. 15. Si præcepta mea servaveritis &c. Rursus Marci cap. ult.*

ult. ubi jubentur Apostoli, ut doceant omnes gentes, fervare omnia, quaecunque mandasset illis &c. ita hæc potestas Petro & Apostolis tam ex generali & energeticâ verborum illorum amplitudine: *Sicut me misit Pater, ita & ego mitto vos*, quàm ex concepta singularitate textûs *Matth. 16.*, communicata demonstratur: *Tibi dabo claves regni cælorum, quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum & in cælis, & quodcunque solveris super terram, erit solutum & in cælis.* Item *Matth. 18.* ad omnes Apostolos: *quaecunque alligaveritis super terram, erunt ligata & in cælis, & quaecunque solveritis super terram, erunt soluta & in cælis.* Claves enim verò esse symbola potestatis, ordinisque imperantium & parentium, non scientiæ aut pædagogicæ duntaxat, ostendit & vetus & novum testamentum apud *Isaiam c. 22.* dicit Dominus: *Vade, ingredi ad eum, qui habitat in tabernaculo ad Sobna Præpositum templi, & dices ad eum: quid tu hic? & infra: expellam te de statione tua, & de ministerio tuo deponam, & erit in die illâ, vocabo servum meum Eliacim filium Helcia, & induam illum tunicâ tuâ & cingulo tuo confortabo eum, & potestatem tuam dabo in manum ejus, & erit quasi pater*
lævi-

habitantibus Jerusalem, & domui Juda, & dabo tibi claves David super humerum ejus, & aperiet, & non erit, qui claudat, & non erit, qui aperiet. Planum sanè est, per clavem David eximiam quandam auctoritatem in hoc præposito templi & dispensatore thesaurorum, ut eum vocant 70. interpretes, significari. Id, quod manifestius adhuc videmus in Apocalypsi: *Hæc dicit Sanctus & verus, qui habet clavem David, qui aperit, & nemo claudit, & claudit, & nemo aperit:* ubi per Claves excellentissima Christi potestas, quam nemo inficias ibit, eodem modo exprimitur. Huc pertinet ejusdem Isaiaæ Prophetæ textus cap. 9. *Factus est principatus super humerum ejus.* Ubi describit, claves, velut Principatûs insignia solita super humerum ferri.

Ecquis, amabo, vel de fæce plebis non intelligit, clavibus transferri potestatem & dominium? & quis gregarius miles non novit, in bello arcium & urbium jura sub clavibus includi? quis igitur, cum à Christo audit promissas & datas Petro claves regni cœlorum, eximiam & hactenus non auditam quandam spiritualis regni Christi potestatem sive doni magnitudinem in-

effabilem, ut loquitur S. Chrysoſt. *hom. 26.* eidem concreditam eſſe, inficias ire poterit? quam etiam ſequentium verborum viſ, *quacunque ligaveris vel ſolveris in cælo & in terra*, invictiſſimè concludit. Hiſce quippe verbis manifeſtè continetur, quidquid ad verum & bonum regimen Eccleſiæ requiritur: quidque ad fidem ſtabiliendam eſt neceſſarium, quidquid ad diſciplinam condendam eſt commodum, quidquid ad coercendos Eccleſiæ inobedientes & contumaces eſt utile, ſive ſeveritate opus ſit ad reſtringendum, ſive lenitate & clementiâ ad relaxandum; quoad iſta enim omnia, quodcunque in terris ſolvitur vel ligatur, id quoque in cœlis laxatur vel reſtringitur.

VII. Porro eadem imperiî ſacrî veritas proprietasque ſit palam ex textu Joan. 21. *Pasce agnos meos: pasce oves meas*, & illo I. Pet. 5. *paſcite, qui in vobis eſt, gregem*. Profana ſiquidem eruditio æque ac ſacra evidenter uſum communem docet, ſub vocabulo *paſcere*, poteſtatem & officia regiminis deſignari. Sic apud Homerum *L. 2. 3.* Agamemnon græcorum Imperator appellatur *Passtor*. Apud Virgil. *Georg. 3.* repetitis vicibus Reges nomen habent paſtoris.

Quid

Quid tibi Pastores Lybia, desertaque regna Pastorum. Nec inter Poëtas defunt Philosophi. Socrates apud Platonem in Minoe & legislatorem & Principem eo nomine inscribit: Quod Minos legitimus pastor populi fuerit, leges ejus argumento sunt. Sacra porro scriptura frequentissimè exclamat: Pastorem regere, gubernare, præesse. Ezech. 37. Et servus meus David rex super eos, & pastor unus erit omnium. Itaiæ 45. Qui, dico Cyro, pastor meus es. 2. Reg. 2. Pasces populum meum, & eris Dux super Israel. Et Christus ipse, qui Ecclesiam suam sæpè sæpiùs regnum vocavit, appellatur Princeps Pastorum, & Pastor: Ego sum bonus Pastor. Et græco latiòque idiomate idem est pascere, ac regere juxta illud Psalmi 22. Dominus regit me (græcè pascit me) & nihil mihi deerit, in loco pascuæ ibi me collocavit. Et sicut non alio, quàm pascendi verbo tota auctoritas electo Regi Davidi data est 2 Reg. 5. & 7. ibi pasces populum meum; cui præcepi ut pasceret. Tu pasces: pascere Jacob servum suum. Ita, si quis accuratè velit indagare, quid sit regere Ecclesiam, inveniet omne regimen ecclesiasticum in verbo pascendi comprehensum esse.

VIII. Demum, sicut Christi perfecta sunt opera, ita & ad regimen Ecclesiæ duraturum usque ad consummationem sæculi, desiderari nihil passus est, quod substantialem ejusdem perfectionem constitueret. Tres verò perfecti regiminis partes constitutivæ & characteristicæ extant, scilicet potestas legislativa, judiciaria & coercitiva, quas ex institutione Christi Episcopatus in Ecclesia concessas & connexas esse, tres sequentes articuli ex Scriptura S. maximè & continua Traditione, veluti bino polari Religionis revelatæ indice, diffusè æquè ac solidè ulterius demonstrant.

ARTICULUS III.

Jurisdictio ecclesiastica ex legum latione evincitur.

SUMMARIA.

- I. *Legum ferendarum potestas insignis est character imperium ostendens.*
- II. *Ecclesia potestas ejusque Pastorum in ferendis legibus ecclesiasticis perspicua est ex veteri & novo testamento.*

III.

- III. *Emicat eadem potestas ex actis & epistolis Apostolorum, primorum Ecclesiae Praesidium.*
- IV. *Idem demonstratur ex decretis Conciliorum Generalium & particularium.*
- V. *Extra Concilia ex summorum Pontificum antiquissimis constitutionibus.*
- VI. *Ex Canonum etiam vetustissimis collectoribus, Patribus & historiis.*
- VII. *Ex Ecclesiarum plurium venerabunda obedientia, quâ Conciliorum & Pontificum leges olim excepere.*

Legum ferendarum potestas eximius character est, qui imperium & jurisdictionem evidenter ostendit: unde egregiè Plato scribit, legislationem ad dignitatem Regiam pertinere, & legem esse Principis opus, in Dialogo de Regno. Ipsemet Deus potestatem suam legibus excellenter ostendit Isaia 33. *Unus est legislator & iudex, qui potest perdere & liberare, Dominus iudex noster, Dominus legiser noster, Dominus Rex noster.* Idem ipse legislatores jungit & Reges Proverb. 8. ibi: *Per me Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt.*

II. Satis evidens est potestas Ecclesiae & ipsius Pastorum in legum ecclesiasticarum latione
tum

tum in veteri, tum in novo testamento. Satis evidens est illud Deut. cap. 17. *Qui non obedierit sacerdotis imperio & decreto judicis, morietur homo ille*, ubi Sacerdos non solum consulit, aut docet, sed imperat, & quidem sub mortis imperio. Satis evidens est in veteri Ecclesia decretum illud antiquum, quo quartâ & quintâ lunâ post decimam inter festos dies numerantur victoriæ dies & dedicatio altaris, & ita Joann. 7. legitimè à Machabæis celebratur, ut vel Christus festo interfuerit, dictumque decretum tanto suo comprobârit exemplo. Satis clarum est ex Evangelio illud Christi Matth. 13. *Super Cathedram Moysis sederunt Scribæ & Pharisei, quacunque dixerint, facite.* Ecce! quomodo vetus testamentum & novum mutuo fœdere junguntur? & verba ejusdem textûs sequentia: *alligant enim onera intolerabilia, & ea digito movere nolunt*, præceptorum vim & obligationem demonstrant. Ulteriùs ex eodem Evangelio hæc potestas in aprico est, Matth. 16. & 18. ubi & Petro & Apostolis à Christo dicitur: *Quacunque ligaveris super terram, erunt & ligata in cœlis, & quacunque alligaveritis super terram, erunt ligata & in cœlo*, cùm ipsa verba ligandi & alligandi

gandi præceptum ultrò significant. Porro Christus ipse promulgat : *Qui vos audit, me audit, qui vos spernit, me spernit* ; imo præcisè obtemperare jubet præcepto Ecclesiæ, & non obedientibus terribile illud inculcat : *si Ecclesiam non audierit, sit tibi, velut ethnicus & publicanus*. Tandem adest ibidem amplissima Salvatoris bulla, in præcedente articulo jamjam relatâ : *sicut me misit Pater, ita ego mitto vos*. Ubi nimirum privilegia & potestatem Apostolis & eorum successoribus communicat, quam à Patre filius acceperat.

III. Elucet eadem potestas in actis & epistolis Apostolorum, veluti primorum Ecclesiæ Rectorum sive Præsidum, & quidem in Concilio Hierosolymitano Act. 15. *Visum est Spiritui Sancto & nobis, nihil ultra vobis imponere oneris, nisi ut abstineatis vos ab immolatis simulacrorum, suffocato & sanguine*. Ubi ab Apostolis præceptum imponitur, & nomine *oneris* exprimitur : & clariùs in fine ejusdem capituli ibi : *Perambulabat autem (Paulus) Syriam & Ciliciam, confirmans Ecclesias, præcipiens custodire præcepta Apostolorum & Seniorum*. Eadem potestas porro elucet in diversis ejusdem Pauli Epistolis

*Laudo vos, quòd... præcepta mea tenetis. I. Cor. cap. II. & alibi 2. Thessal. 3. Si quis non obedit verbo nostro per epistolam, hunc notate. Et iterum I. ad Thessal. 4. Scitis, quæ præcepta dederim vobis? Et demum clarissimè I. ad Cor. 7. præcipio ego, non Dominus. En verba præcipiendi sæpe Paulus congeminat, & à Christi præceptis præcepta sua contradistinguit, quatenus ostenderet, non tantum se leges Christi proponere, docere, prædicare, sed & suas imperare. Functio nimirum Episcopatus maximè essentialis est, & Ecclesiæ cum primis perutilis, tum publicè, tum privatim omnes homines divinas veritates docere non duntaxat cum pædagogica & suavisiva charitate, sed & iisdem annunciare cum auctoritate præceptiva & imperio juxta illud ad Tim. I. cap. 4. *præcipe hæc & doce. Item ad Tit. 2. hæc loquere & exhortare & argue cum omni imperio.**

IV. Infinitum foret, Canones omnes adducere vel in summa Ecclesiæ vetustate formatos, five Conciliorum generalium decreta, five summorum Pontificum constitutiones, five Synodorum particularium ordinationes, five statuta Episcoporum pro suis diocæsibus condita & promulgata. Hic est Episcopale præceptum

Apo-

Apostoli de bigamis non ordinandis, de non evēbendis neophytis, de non recipienda adversus presbyterum accusatione, nisi sub duobus aut tribus testibus. Hic adest decretum de paschate in epistola Constantini ad ecclesias expressè à prima Synodo promulgatum: *Libenter hoc decretum, tanquam donum Dei & mandatum reverà cœlitus demissum, amplectamini; nam quidquid in sanctis Conciliis decernitur, id universum divina voluntati debet attribui.* Et inter Canones Concilii Antiocheni in Codice universo Ecclesiæ coram 4to Concilio relecti primus canon ille est: *non licere pascha diverso tempore facere, nec cum Judæis celebrare.* Hic est præceptum brevis jejunii, de quo narrat Tertullianus irascens Catholicis, non assentans: *bene, quia Episcopi universæ plebi jejunia mandare solent.* Item S. Leo novem sermonibus jejunia tum voluntaria, tum lege præcepta ingeminat, & quidem sermone primo ibi: *Observantiam quidem vestram dilectissimi ita novimus esse devotam, ut animas vestras non solum legitimis, sed & voluntariis jejniis excolatis.*

Promulgant ergo leges ipsa generalia Concilia & Ecclesia in Synodis collecta, eæque ad similitudinem sacrorum & scripturisticorum libro-

rum canones dici cœperunt, utpote aliquid etiam divinitatis ratione Spiritûs Sancti assistentiæ participantibus; quamobrem jam pridem SS. Patres Conciliorum decreta, *statuta Spiritûs Sancti, regulas spiritu Dei instruente conditas, per spiritum verè sanctum ordinatas, Canones spiritu Dei conditos, ac denique divinos canones & totius ecclesiæ reverentiâ consecratos* dicere non dubitarunt.

V. Extra Concilia quoque latus est campus, ubi ex Epistolis Romanorum Pontificum potestas decreta condendi luculenter deducitur. Antiquitatem ipsam primorum sæculorum iterum consulamus. Notissimum est ante Nicœnam Synodum decretum illud, quo Stephanus Papa prohibuit, venientes ab hæresi rebaptizari edicto illo celeberrimo: *nihil innovetur, nisi quod traditum est*: quâ verò auctoritate id egerit, exponit acutè S. Hieron. contra Lucifer: *Cyprianus ad Stephanum tunc Romanæ Urbis Episcopum, qui à B. Petro vigesimus sextus fuit, super hac re Africanam Synodum direxit; Stephanus sibi re delatâ auctoritate Apostolicâ statuit.* Occurrit alterum celeberrimum Romanum

mani Pontificis decretum, quod edidit Papa Cornelius, ubi pacem lapsis reddidit, & idololatriis ipsis veniam concessit, cuius meminit Eusebius L. 6. cap. 35. & Cyprianus Epist. 67. ibi: *Jam pridem Collega noster Cornelius sanxit, lapsos quidem ad pœnitentiam posse admitti, ab ordinatione autem cleri atque sacerdotali honore prohiberi.* Nimis notum est decretum Victoris Papæ de celebrando paschate; notissimum verò decretum illud Pontificis Zephyrini, quod Tertullianum jam in hæresim lapsum in eas voces adegit: *Audito, edictum esse propositum & quidem peremptorium; & mox: O edictum! cui adscribi non potest bonum factum, Pontifex scilicet maximus, Episcopus Episcoporum dicit: Ego delicta mœchie absolvo Lib. de pudicitia cap. 1. & rursus cap. 21. de tua sententia quero, unde hoc usurpes? si, quia dixit Dominus, super hanc petram edificabo Ecclesiam meam &c. & infra: adeo nihil ad delicta fidelium capitalia solvendi potestas atque ligandi Petro emancipata.* Liceat de Tertulliano hæretico dicere, quod scripsit Gregorius de Thoma incredulo: plus nobis profuit Tertulliani perfidia, quàm fides, testando videlicet, qualem & quantam in ferendis legibus in secundo sæculo jamjam Pontifices

sibi asseruerint auctoritatem: Tertullianum audivimus Montanistam, audiamus & Catholicum Lib. de præscript. cap. 36. *Si Italia adiaces, habes Romam, unde nobis auctoritas præstò est.*

VI. Ulteriùs evolvantur Canonum collectores; ubi passim epistolis Romanorum Pontificum verba illa præmittuntur: Incipiunt decreta Leonis, decreta Symmachi, decreta Syricii, decreta Innocentii, incipiunt decreta Hormisdæ, decreta Pelagii & Gregorii. Evolvantur Patres & historici, & invenientur Pontificum rescripta integra ad religionem & disciplinam reformatam, prout Augustinus epistolam Zosimi, Sixti & Cœlestini, Athanasius, Julii & alii aliorum Pontificum rescripta & decreta allegant.

VII. Audiamus universas ecclesias, quantâ & quali reverentiâ & obedientiâ Conciliorum & Pontificum leges olim exceperint? præprimis Hispaniam in III. Concilio Toletano ibi: *Permaneant in suo vigore Conciliorum omnium constituta, & Synodica Sanctorum Romanorum Præsulum epistola, & decernente Hilario Papâ nulli fas sit sine statu sui periculo vel divinas constitutiones vel*
Apo-

Apostolica sedis decreta temerare. Audiamus antiquam Galliam in Concilio Turonensi II. ibi. Nos ergo hoc sequentes, quod vel Paulus Apostolus vel Papa Innocentius statuit, in Canonibus nostris inferentes. Audiamus Episcopos Daniæ epist. ad Gelasium ibi: Saluberrima Apostolatus vestri præcepta, quâ oportet, devotione suscepimus... Audiamus Africam, ubi Patres Carthaginenses scribunt epistolam ad Innocentium ibi: ut statutis nostræ mediocritatis etiam Apostolicæ sedis adhibeatur auctoritas. Audiamus denique Orientem univèrsam in libello ad Hormisdam, quia non potest Domini nostri prætermitti sententia, Tu es Petrus &c. quapropter sequentes in omnibus sedem Apostolicam, & prædicamus omnia, quæ ab ipsa decreta sunt.

Superflua foret longior inductio, quâ in temporibus posterioribus describerentur Ecclesiæ præcepta, utpote & plurima & notissima. Porro quamvis excessivam eorundem numerositatem taxes, non ideo defectum potestatis, sed iustitiæ duntaxat arguere potes, neque etiam suppositus abusus tollit usum. Sic enim, dum & principibus asseritur potestas ferendi leges, non eo ipso admittitur, omnes principum leges iustas esse. Neque sicuti exinde, quod sedentes
super

super Cathedram Moyſis onera plurima alligaverint, Chriſtus obſequium ſuſtulit; ita nec Apoſtolus, etſi Paſtores multiplicarent præcepta, liberat ab obedientia, cum generatim dicat: *obedite Præpoſitis veſtris.* Demum ſi adverſariis ultro largiremur nimietatem aut abuſum in legibus eccleſiaſticis, non utique forent immedicabilia, vel per Concilia, vel eâ, quâ Galli utuntur, methodo, vel humili ad correctionis authoritate legitimâ faciendæ tempus patientiâ; ſicut enim in legibus civilibus multa primitùs rectè inſtituta tractu temporum vergunt in abuſum & gravamen rei-publicæ, non tamen, niſi increſcente ſenſim malorum cumulo: lentis paſſibus emendantur congruentiorum legum cuſtodiâ; ita in eccleſiaſticis abſque turbulenta ordinis & authoritatis excuſſione patienter expectare decet in iis, quæ politi-
tiam & diſciplinam exteriorem concernunt, ſana, quamvis interdum ſera, remedia. Verùm cum nonniſi rationabile obſequium in paſtorali Eccleſiæ Regimine, uti dictum eſt, exigatur, præcepta univerſalia Eccleſiæ adeò multa non ſunt, pluresque Canones ſunt, vel leges judiciales, aut ſpectantes ad ſolos clericos, vel juris naturalis & divini, fidei divinæ, vel traditionis Apoſtolicæ dun-
taxat

taxat sunt authenticæ explicationes, aut applicationes, five ad casus & particulares hypothes determinationes, aut ex primis & generalibus christianæ moralis principiis deductæ conclusiones.

ARTICULUS IV.

Viva & publica Ecclesiæ auctoritas in dijudicandis fidei & religionis causis demonstratur.

SUMMARIA.

- I. *Sicut in omni communitate, ita & in societate fidelium judex, qui legem quandoque obscuram interpretetur, litésque decimat, necessarius est.*
- II. *Porro sicut in politica societate lex & judex res duæ sunt & distinctæ, ita quoque in Ecclesia distinguantur, necesse est; neque scriptura ille judex esse potest.*
- III. *Commonstrant id plurima de textu & de sensu ejus excitata controversia.*

- IV. Neque humanam rationem, siue spiritum prī-
vatum scripturæ accedentem conficere rem, pro-
batur.
- V. Idem ostenditur ex eo, quòd regula illa viva
Et spirans fidei debeat esse publica, nota, sim-
plex, constans Et uniformis.
- VI. Item ex eo, quòd debeat ea regula esse auctori-
tativa, quæ omnia neutiquam spiritui prī-
vato competunt.
- VII. Pariter spiritu eo, præsentem iudicemque
agente, interminabiles sunt lites in regno pacis,
Et unitatis, quod est Ecclesia.
- VIII. In Ecclesia Christi regulam vivam Et publicam
auctoritatem præter scripturam admitti debere,
ulteriùs ostenditur.
- IX. Talem publicam auctoritatem esse penes Eccle-
siam, ejusque Præsules, comprobatur Evange-
lium.
- X. Pontifices Et sacerdotes veteris legis auctori-
tatem suam in cognoscendis Et definiendis fidei
Et religionis causis exercuerunt.
- XI. Idem usus manifestus est in novo testamento
Apostolorum, Pontificum atque Episcoporum
in primis tribus sæculis Et ab hinc continuè
praxi corroboratur.

XII. *Discrepantibus licet in aliis scholæ opinionibus, apud omnes tamen orthodoxos infallibilis, spirans & auctoritativa regula fidei & morum est Corporis pastorum Capiti unitorum expressus vel tacitus consensus.*

XIII. *Nec auctoritatem Ecclesiæ prava pastorum vita evertit.*

IN omni communitate sapienter ordinata non solum extant leges, quæ suum unicuique officium præscribunt, sed etiam iudices, qui legem interdum obscuram interpretantur, juxta legem controversias exortas decidunt, & si hæc generalis sit, ad singulares casuum circumstantias accomodant applicantque. Sacram Scripturam pro lege sua, pro regula fidei & morum, ad quam omnis de religione excitata quæstio expendenda, & ex ejus oraculis dirimenda sit, omnes profitentur: sed cum eadem scriptura in multis plerumque obscura sit, & implicata, neque se ipsam satis evolvat, & explicet, ceu muta, silens ac veluti mortua lex, quæ in varios sensus ac discrepantes sese detorqueri patitur, necesse prorsus est in societate fidelium, quæ statum à Christo ordinatissimè ad unitatem, pacem & charitatem dispositum omnino supponit, iudicem aliquem sedere, qui sufficienti auctoritate

præditus & ab omni errandi periculo remotus
 sensum illius patefaciat, quæstiones, dissidia &
 lites de fide & religione ortas ultimatò compo-
 nat ac finiat, discordésque animos ita conciliet,
ne fluctuantes sint & circumferantur omni vento
doctrinae, in nequitia hominum, in astutia ad circum-
ventionem erroris, ut loquitur Apost. ad Eph. 4.

II. Sicut porro in Civili ac politica societate
 pro vitanda in Regno confusione ac perturba-
 tione lex & Judex duæ res distinctæ sunt, & om-
 nino distinguendæ; lex quippe docet, quid sit
 agendum, judex verò ex præscripto legis pro-
 nunciat; proin sicut lex publica est, ita & publi-
 cæ judicii auctoritate pro dirimendis controver-
 siis opus est; pari modo in Ecclesia, quamvis
 scripturam agnoscamus omnes, veluti certam ac
 indubitatam fidei & morum normam ac publi-
 cam religionis regulam; hæc tamen, si sola fue-
 rit absque viva & spirante publica auctoritate ju-
 dicandi & interpretandi, nequaquam sufficit tot
 & tam quotidianis, quæ circa religionem, imò
 ipsam scripturam maximè & foecundè crescunt,
 quæstionibus & contentionibus dirimendis &
 ultimatò dijudicandis: fanè tota sapientia Pauli
 non obstitit, quominus epistolis ejus & cæteris
 scri-

scripturis ad erroneas pravásque interpretationes homines sibi relictí abuterentur. Teste ipso S. Petro 2. Pet. 3. v. 16. ibi: *In quibus sunt quædam difficilia intellectu, quæ indocti & instabiles depravant, sicut & cæteras scripturas ad suam ipsorum perditionem.*

III. Enim verò duo in scriptura spectanda sunt: textus ipse seu littera & sensus. De textu, quot amabo controversiæ? an is, quem modo præ manibus habemus, & scripturam vocamus, Dei verbum genuinum sit? an autographis Prophetarum & Apostolorum conformis? an purus & integer ad nos usque pervenerit, vel Judæorum aut Hæreticorum fraudibus ac malitiâ depravatus? Item an versionem hujus textûs, eâ, quâ par est, fide legitimum primigenii autographi vel exemplaris sensum referant? an denique hi vel illi libri Canonici sint vel non? De sensu verò & interpretatione sacrarum scripturarum longè plures & graviores exardescere discordias, in aprico est & palam vel ex una ista Christi sententia: *Hoc est Corpus meum*: in sensus varios & plane contrarios ita tortâ & ampliâtâ, ut horum verborum 80. interpretationes hodie numerentur; clara ista videntur Augustanæ Confessioni

addictis ad stabiliendam realem ac substantialem in Eucharistia præsentiam; ex adverso clara videntur sic dictis Reformatis ad eam rejiciendam, & solam virtutis præsentiam comprobendam: Quis litem hanc inter illos decretoriè componet? an ipsa scriptura? at de illius sensu controversitur, & quisque eam ad se inflectere nititur. Quotquot ergo extant (extant autem pene infinita) interpretum scripturæ volumina, totidem sunt aperta scripturæ obscuritatis argumenta. Quamvis verò, quæ obscura sunt, ex aliis locis clarioribus illustrari & exponi debeant, si de illa tamen prætenfa majori aliorum testimoniorum claritate discordia, ut passim fit, excitetur, an scriptura simul judex erit? in dubio ac in suspensio fidem, cujus essentia assensum firmissimum aliàs importat, tunc hærare ac perpetuò fluctuare, necesse est. Debet nimirum talis judex inter duos litigantes constitui, talémque pronunciare sententiam, ut litigantium uterque clarè intelligat, quænam sit judicis sententia, & alter eorum fateatur, illam pro se, alter contra se latam esse; nisi ita fuerit, quisque in priori sua sententia immotus persistet, & interminabilis evadet controversia: id quod solam hætenùs scripturam neutiquam

tūquam præstitisse, experientia & vel ipsa duarum Religionum Lutheri & Calvini in Imperio toleratarum diversitas & constans contradictio ibidem facit palam.

IV. Nec humana ratio, aut privatus spiritus, scripturæ accedens rem conficit: sicuti enim in omni republica bene ordinata, uti abundè jam dictum est, sedere iudices necesse est, qui legem Principis publicam cum auctoritate publica interpretentur, ac civiles subditorum causas decretoriâ & supremâ sententiâ dirimant; enim verò, si privato cuilibet id licitum foret, quanta inde rerum perturbatio, quanta & quàm perpetua in hac societate confusio? ita prorsus & à fortiori in Ecclesia eveniret; profectò ejusdem securitati ac tranquillitati provisum à Christo factis non fuisset, nisi data esset quædam regula viva, simulque auctoritas publica, quæ natas de fide ac religione controversias publico iudicio definiret. Et quò tandem evaderet fidei unitas & firmitas, si privatorum examini, iudicio & interpretationi permitteretur? quisque in fabricando fidei systemate figulus, & nullus unquam futurus esset controversiarum ac discordiarum finis; anceps

ceps & dubius perpetuò hæreret fidelium animus, ac tandem patentissima restaret via ad indifferentiam ac tolerantiam omnium sectarum, & cum hac ad bella non tantum domestica, sed & ad gravissimas publicasque turbas, regionis insimul unà cum religione facile everfivas. Quis verò in mentem suam facile induxerit, tam improvidè à Christo constitutam Ecclesiam, eidemque, quam dilexit, & proprio suo sanguine acquisivit, tam malè prospectum fuisse? In causa fidei nulla inter ecclesias potest esse differentia; nec alia uno, nec alia alio tempore fides juxta illud vulgatissimum Tertulliani lib. de velandis virginibus. *Regula fidei una omnino est, sola immobilis & irreformabilis.*

V. Porro hæc regula viva ac spirans fidei vel ideo publica & nota esse debet, ut proportionata sit naturæ Ecclesiæ, quæ societas visibilis est & conspicua, non exiguo alicui populo, sed nationibus & gentibus omnibus parata; debet item esse una, non multiplex, non quodlibetica, non varia, nec contraria, sed simplex, constans, immobilis & uniformis; sed quàm longè ab his conditionibus distet ille spiritus revelans & proprius unicuique privato homini, quis non videt? occul.

occultus ille est ac latens, non videtur, non auditur, sicut videri debet & audiri à partibus litigantibus iudex, qui sententiam pronunciat; varius est, multiplex, contrarius, ut patet ex jam dictis: nimirum non est spiritus hominis, per se ipsum interpretem agere Spiritus Dei juxta illud Petri 2. cap. 7. v. 20. ibi: *hoc primum intelligentes, quod omnis prophetia scripturae propria interpretatione non fit.* Primum itaque & indubitatum principium adversus novitates in religione est, semperque fuit, quod non sit privatorum, arrogare sibi jus & assistentiam infallibilem Spiritus S. ad intelligendas & explicandas scripturas, sed hoc Ecclesiae esse, cui Spiritus S. promissus est; imo verò maxima illusio & fons omnium hæreseon & peccatorum est, proprium spiritum existimare Spiritum Dei.

VI. Accedit, quod mysteria fidei nostræ totidem facta sint à Deo revelata; factorum autem veritas non viâ rationis, sed unâ auctoritate dignosci potest. Porro natura mysteriorum Dei, quæ tota in abstruso, ac recondita & supra rationem posita est, nec non conditio ipsa fidei, quæ substantia est rerum non apparentium, & in cuius obsequium intellectus captivandus est *Hebr.*

11. v. 1. 2. ad Cor. 10. v. 5. viam postulat non privati examinis & discussionis, cujus & paucissimi capaces sunt, ac labor immensus & exitus incertus, sed viam auctoritatis & quidem infallibilis, quæ sola potest obsequium mentis imperare, & omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam Dei reprimere *1. ad Cor. 10. v. 5.* infirmul absque privata hominis industriâ ac labore; auctoritati enim credere, ait S. Augustinus, magnum compendium est & nullus labor *Lib. de quantitat. anima cap. 7.*

VII. Sanè nisi auctoritatis vinculo levis & inconstans retineatur humana mens, nihil erit in religione fixum ac ratum; unusquisque in suo sensu abundans, ad arbitrium dogmata definiet, quæ tot futura sunt, quot erunt hominum capita: neque enim privatus quilibet id juris habet, ut alios in sententiam suam pertrahat, hinc æternas fore, & interminabiles excitatas circa fidem ac religionem controversias, & ita excusso semel auctoritatis iugo necesse est, rationem humanam sibi permissam nullóque vinculo retentam ex infirmitate & corruptione sua in omne absurditatum ac errorum genus præcipitem ruere, nec modum & facultatem habere inde emergendi.

Id

Id quod nimum (prô dolor) omnium sæculorum ob oculos ponit experientia.

VIII. Necessariò itaque in Ecclesia Christi non tantum regula viva, sed & publica semper subsistens auctoritas summumque tribunal præter scripturam admittendum est, ita nimirum, ut juxta hanc scripturam, veluti regulam motivam seu normam formalem veritatis, sæpe dicta auctoritas tutò procedens, publico & supremo suo judicio circa enatas de rebus fidei & religionis controversias decretoriè pronunciet, & cujus supremæ sententiæ tandem standum sit & jugiter obsequendum, ipso pronunciante Christo Matth.

15. *Sicut Ethnicum & Publicanum habendum esse, qui Ecclesiam non audierit.* Atque hæc auctoritas judicandi & definiendi in Ecclesia relicta, nec simpliciter humana, nec simpliciter divina, sed humana divinitus inspirata dicenda est; non simpliciter divina, quia Deus immediatè per semetipsum non docet nos, sed per Ecclesiæ suæ ministros ac Pastores; nec etiam simpliciter humana, quia certissima est & erroris nescia: ergò est humana divinitus inspirata juxta illud, quod ajunt Apostoli in Concilio Hierosolymitano congregati Act. 15. v. 28. *Visum est Spiritui S. & nobis.*

IX. Inerrantem & indeficientem hanc Ecclesiæ publicam auctoritatem divinæ providentiæ & promissionis oracula & bullæ Evangelicæ superabundè confirmant. Matth. 16. v. 18. *Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam.* Matth. ult. v. 20. *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi.* Et ad Eph. 4. v. 11. & 14. *& ipse (Christus) dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Evangelistas, alios autem Doctores & Pastores ad consummationem Sanctorum, in opus ministerii, in ædificationem Corporis Christi . . . ut non circumferamur omni vento doctrinæ, in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris.* Et I. ad Tim. 3. v. 15. *Ut scias, quomodo te oporteat in domo Dei conversari, quæ est Ecclesia Dei vivi, columna & firmamentum veritatis.*

X. Usu quoque ac constanti praxi scripturæ tum veteris, tum novi fœderis Pontifices & Episcopos auctoritatem suam in cognoscendis ac definiendis fidei & religionis causis exercuisse, res est tam certa & omnibus explorata, ut proba-
tione

tione non indigeat. Quotquot inter Judæos excitabantur circa legem, præcepta, ceremonias, justificationes &c. controversiæ, judicio atque sententiâ sacerdotum, qui erant ad hoc ministerium constituti, dissolvebantur; duplex verò apud ipsos tribunal seu Concilium fuit: unum minus, quod Moyſes ſuadente Jethro *Exod. 18. v. 18.* instituit: alterum verò Concilium seu tribunal majus, quod Sanedrim vel Concilium ſeniorum vocabatur ex jufſu Dei institutum, *Numer. 11. v. 16.* Ad iſtud porro ſuperius tribunal ſeu Concilium ſeniorum deferenda erat, ſiquæ oriebatur majoris momenti de lege, de mandato, de ceremoniis, de juſtificationibus controverſia, *ſi difficile & ambiguum apud te judicium eſſe perſpexeris . . . Deut. 17. v. 8. & ſeqq.* ait Dominus: *Surge & aſcende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus, veniēsque ad ſacerdotes Levitici generis, & ad judicem, qui fuerit illo tempore, quæreſque ab eis, qui indicabunt tibi judicii veritatem. Et facies, quodcunque dixerint, qui præſunt loco, quem elegerit Dominus, & docuerit te juxta legem ejus, ſequeriſque ſententiam eorum: nec declinabis ad dextram, neque ad ſiniſtram. Qui autem ſuperbierit, nolens obedire ſacer-*
I 3
dotis

dotis imperio, qui illo tempore ministrat Deo tuo, & decreto judicis, morietur homo ille. Neque verò judices illi superiores duntaxat de civilibus judicâsse dici possunt, constat enim ex Lib. 2. paralip. cap. 19. v. 10. delatas ad eos fuisse causas de lege, de mandato, de ceremoniis, de justificationibus. Et v. 11. dicitur: Amarias autem sacerdos & Pontifex vester in his, quæ ad Deum pertinent, præsidebit; quis verò controversias de fide & Religione ad Deum pertinere, inficiabitur?

XI. Idem usus manifestus est in novo testamento; solemne est ac peremptorium exemplum controversiæ de observandis legalibus, quæ tempore Apostolorum excitata fuit, de qua magna conquisitio facta narratur Act. 15. an, qui è gentilibus ad fidem Christi convertebantur, iugo circumcisionis subjiciendi forent, vel ab eo liberandi? affirmabant aliqui, negabant alii, res delata est ad Apostolos, ut ipsi in solemni Concilio de re tota cognoscerent ac decretoriè pronunciarent. Hæc verò fuit solemnis Apostolorum in Concilio hoc Hierosolymitano definitio: *Visum est Spiritui Sancto & nobis, nihil ultra vobis imponere oneris, quàm hæc necessaria: ut abstineatis vos ab immolatis simulacrorum & sanguine*

guine & suffocato & fornicatione. Atque non alio consilio voluit Deus, controversiam omnium primam in negotio religionis agitari ac definiri, quam ut formam & exemplum relinqueret subsequentibus Episcopis, dijudicandi omnes, quæ circa religionem nasci possunt, quæstiones, certâ spe datâ, quòd, sicut Apostolis & senioribus adfuit Spiritus Sanctus ope singulari in primo omnium Concilio congregatis, ita & successoribus pariter Pontificibus & Episcopis in nomine Christi congregandis pro definiendis fidei & religionis controversiis sit adfuturus. Sanè cum oporteat hæreses esse, oportet & tribunal esse, quo dijudicentur & damnentur. Id quod experientia omnium sæculorum evidenter ostendit, & ita in ætate omnium purissima trium primorum sæculorum, quæ dicuntur ab Apostolicis Patribus illustrata, eximia apparet: ibi scriptura scripturæ, traditiones traditionibus opponuntur, & exinde rebaptizandos Hæreticos evincere conantur Afri: inde Evangelium Judaismo confœderare Blastus tentabat; inde Ecclesiam universam scindebat Novatus, & Polycrates Christum ipsum in quartodecimanorum subsidium vocabat; inde Christi Divinitas in periculum vene-

rat

rat apud Theodatum, Sabellium, & Simonem; ibi Dei filium non extitisse ante matrem dicebatur ab Ebione; ibi novum Paracletum in Ecclesiam introducere contendebat Montanus, & Ecclesiam acutissimis telis feriebat suū ipsius oblitus Tertullianus; ibi Deus ipse à Manichæis dividebatur in bonum & malum; ibi hæreses innumerae, ibi hæretici gentilibus peiores Nicolaitæ, ibi ubique dissidia. Quisnam verò tunc Ecclesiæ providit definiendo fidei veritates, & condemnando hæreses, quàm ipsi Pastores & Episcopi in Conciliis Regionalibus & Episcopalibus, quantum tum temporis fieri potuit, congregati, & vel maximè ipsi summi Pontifices? cui enim verò non notus est in causa Simonis Petrus? in causa Ebionitarum Clemens; in causa Montani Zephyrinus; in causa Blasti & paschatis Victor; in causa Novati Cornelius, & in causa baptismi Stephanus; in causa Dionysii Alexandrini Dionysius Romanus Pontifex; in causa Donatistarum Melchiades &c. Pace verò Ecclesiæ per Imperatores Christianos à persecutionibus redditâ, cui non nota sunt Concilium Nicænum cæteraque Generalia & Nationalia, aliæque, ubi exemplo Apostolorum congregati Pontifices & Epi-

Episcopi de quæstionibus fidei, religionis & disciplinæ ecclesiasticæ judicium suum depromebant, atque ex suis conclusis decreta & symbola fidei formata universæ Ecclesiæ decretoriè proponebant, disciplinamque ecclesiasticam constabilliebant: verbo, non alia fuit per omnia sæcula Ecclesiæ, quàm judicantis, decidentis, symbola & decreta fidei morumque condentis idea.

XII. Ut ut autem non uno modo suam hanc auctoritatem in cognoscendis & dijudicandis rebus fidei & religionis Ecclesia explicet, atque hætenus exercuerit, aliquando per solos Pontifices, aliquando per Episcopos, sive in Conciliis sive extra Concilia, sive per litteras & consensum eorundem vel expressum vel tacitum; ut ut circa ejusmodi modos opiniones & disceptationes scholæ & Doctorum adhucdum supersint & differentes sententiæ; ut ut, cum Deus reliquerit mundum disceptationibus, in hisce scholæ opinionibus perfecta in ipsa Ecclesia sentiendi detur libertas; attamen in dogmatibus semel definitis perfecta ubique & semper omnium rectè credentium concors stat unitas. In substantia ergo & in eo hi omnes conveniunt, & firmâ fide tenent, quòd Corporis pastorum, sive omnium

Episcoporum, aut ferè omnium suo Capiti summo Pontifici unitorum & communicantium consensus expressus vel tacitus suprema & ab omni erroris periculo tuta & spirans activa & authoritativa in controversiis fidei extans sit veritatis regula, de qua rectè S. Augustinus famoso illo edicto contra epistolam Fundamenti cap. 4. pronunciat: *Ego verò Evangelio non crederem, nisi me moveret Catholica Ecclesiae auctoritas.* Et Lib. de unitate credendi cap. 17. *Ecclesiae nolle primas dare vel summa profectò impietatis est, vel precipitis arrogantia.*

XIII. Neque ejusdem Ecclesiae auctoritati, nec doctrinae veritatis, quam Deus in Cathedra unitatis constituit, quicquam deperit per pravam ministrorum vitam; opposita sanè est ratio agendi Christi Domini filii Dei rationi agendi filiorum hujus sæculi: ille in imperfectis etiam atque indignis Vicariis & ministris suam auctoritatem cum reverentia respici observarique mandat juxta illud Matth. 23. v. 2. & 3, ibi: *Super Cathedram Moysi sederunt Scribae & Pharisei, omnia, quaecunque dixerint vobis, servate & facite: secundum opera eorum nolite facere: dicunt enim & non faciunt.* Hi ecclesiam traduxerunt, ejus
doctri-

doctrinam infamarunt, authoritatem sibi usurparunt, unitatēque ruperunt sub prætectu abusu in disciplina, superstitionum in praxi, dissolutionis in vita pastorum & ministrorum Ecclesiæ; cum tamen, quod à corrupta horum voluntate proficiscitur, ipsorum sit & rejiciendum; veritas econtra & authoritas à JESU Christo & Apostolis profectæ, Dei sint, nec violandæ. Fides enim verò neutiquam in vita ministrorum sita est, sed in visibili authoritate Ecclesiæ, quæ nihil sua authoritate firmat, nisi, quod à JESU Christo per traditionem Apostolorum & eorum, qui ipsis successerunt, accepit. Mira profectò est Dei providentia, cui placuit, ut, quam sequi oportet, authoritas in Corpore pastorum etiam visibilior esset, quàm, quod rejiciendum est, prævum singulorum exemplum; ne fides videlicet & salus simplicium penderet vel à discussionibus, quibus impares sunt, vel à pravis pastorum aut ministrorum aliquorum exemplis, quibus abripi possent, nisi visibilem & per Corpus pastorum universim receptam tutamque haberent regulam, ad quam debent & possunt fidem & mores suos exigere.

ARTICULUS V.

Imperium sacrum Pastorum
in infligendis poenis spiritualibus com-
probatur.

SUMMARIA.

- I. *Pœnis opus est in Ecclesia ad coercendos malos, neque libertas Christi, in quam asserti sunt fideles, pœnas ejusmodi improbat aut excludit.*
- II. *Potestate eâ punitoriâ Episcopi à Christo instructi sunt, nonnisi ex charitate pastoralis exercendâ.*
- III. *Hanc ipsam potestatem brevi, sed nervosâ describit S. August. sententiâ.*
- IV. *Ad pœnas ejusmodi spirituales magis formidabiles & salutare reddendas Christus Apostolos eorûmque successores instruxit potestate sacrâ, quâ contumaces non tantum œconomice segregarent, sed authoritativè & intus eorum animas ligarent: id quod probatur primò ex Evangelio.*

- V. *Idem demonstratur secundo ex usu Apostolorum & praxi primitivæ Ecclesiæ.*
- VI. *Tertio ex usu post tempora Apostolorum continuato, cujus testis est præcipuus Tertullianus.*
- VII. *Luculenta SS. Cypriani & Hieronymi in eandem rem adducuntur testimonia.*
- VIII. *Quibus SS. Augustinus & Chrysostomus apprimè consentiunt.*
- IX. *Tandem antiquitas & universa Ecclesia in prioribus & posterioribus sæculis usum clavium in ferendis censuris contestantur.*
- X. *Neque desunt exempla latorum censurarum adversus Imperatores, Reges & principes: qui usus tamen maximè circumspectus esse debet.*

QUanquam justī quodammodo sub lege non sint, nec timore pœnæ agantur, sed ipsi sibi lex sint, & ultrò ad bonum se agant juxta illud Apostoli ad Galatas 5. v. 18. *Si Spiritu agimini, non estis sub lege.* Si quando verò peccent, tunc utique sub lege sunt, & sub legis Dictatore & Executore, Magistratu nempe terrene & puniente. Itaque si membra Ecclesiæ omni corruptionis labe carerent, nec nisi vera & viva Christi membra spiritu veritatis ac charita-

tis unitate jugiter animata in Ecclesia existerent, ac sponte suum unusquisque obiret officium, nec ab unione, nec ab ordine stabilito recederet, legibus maximè pœnalibus opus haud foret; cùm verò id in hoc mundo sperare non liceat, & oporteat esse scandala & hæreses, animis hominum tot malorum feminibus gravidis, legibus opus est, opus pœnis, opus interdum vi, ad pessimos è societate removendos, opus est Magistratibus, opus est demum imperio, sine quo nulla societas subsistit. Neque libertas, quâ in Ecclesia Dei à Christo donati sumus, inde Christianos eximit, quin potius eosdem subjectiores facit voluntati Dei, & iis, quibus nos subjicit illa voluntas. Spiritus Dei & vera religio non inspirat, nec statuit independentiam, & exlegem acephalam, atque verus & secundùm fidem Evangelii vivens Christianus non cogitat se eximere, nisi à servitute peccati, & dominatu concupiscentiæ & passionum suarum.

II. Quemadmodum ergo in societate civili legislator & iudex debet habere auctoritatem coactivam, alioquin nihil prodesset ejus judicium, & vana esset legis obligatio, maximè adversus eos, qui non amore justitiæ, sed metu pœnæ

penæ à malo retrahuntur; ita & in Ecclesia, quæ est societas à Christo ritè ordinata, & in qua posuit Spiritus S. Episcopos regere eandem, eosdem velut Superiores idem Christus eâ auctoritate instructos esse voluit, quæ necessaria est, ut sacræ leges, ordo, unitasque conservetur, scandala purgentur, hæreses & schismata cohibeantur, & contumaces compescantur. Verùm, cum Christus nolit mortem peccatoris, sed magis, ut convertatur & vivat, imperium equidem & potestatem coactivam Apostolis & eorum successoribus Episcopis concessit, nihilominus pastoralis charitate eandem ita temperatam voluit, quatenus non esset tyrannicus dominatus gentium ad perdendum & occidendum, sed ad castigandum, emendandum, sanandum & salvandum.

III. Undè rectè hanc potestatem S. Augustinus contrà epistolam Parmeniani appellat terribilem lenitatem & charitatem sive misericordiam severam; nimirum cum ex charitate sola Ecclesiæ nihil proficiunt peccatores, sed magis contumaces & Ecclesiæ rebelles evadunt, debet illa recurrere ad suam auctoritatem, vel ad eos humiliandum, vel ad eos, qui propriæ salutis curam

curam gerere nolunt, eo in statu ponendos, ut non possint salutem aliorum impedire, purgando scilicet Ecclesiam, & per publicam & externam rescissionem criminosi à Corpore Ecclesiæ præcavendo, ne reliqua Ecclesiæ membra ex contagio & infectione hujus membri inficiantur, juxtà illud Apostoli: *medicum fermentum totam massam corrumpit*, & quod experientiâ notissimum, quia una ovis morbida totum gregem inficit.

IV. Ut verò arctior in Ecclesia disciplinæ nexus conservaretur, neque pœnæ ejusmodi spirituales, si merè externæ forent, simplicémque duntaxat & œconomicam à reliquo cætu fidelium segregationem importarent, illusoriæ facile evaderent, & ad evanidum muliercularum & indoctæ plebis terrorem duntaxat introductæ censeantur, voluit Christus, ut hæ etiam intùs sivè animam ligarent; in quem finem Apostolos & eorundem successores sacro imperio sivè potestate ligandi & solvendi in terra & in cœlo instructos voluit, id quod ostenditur primò ex Scripturis *Matth. 16.* ubi Christus alloquens sanctum Petrum, hanc ipsi potestatem promisit ac tradidit his verbis amplissimis: *Tibi dabo claves re-*
gni

gni cœlorum; & quodcunque ligaveris super terram, erit & ligatum in cœlis, & quodcunque solveris super terram, erit solutum & in cœlis. Porro quod Petro nominatim ob primatûs dignitatem promisit Christus, cæteris etiam Apostolis concessit Matth. 18. v. 18. ibi: quaecunque alligaveritis super terram, erunt & ligata in cœlis &c. Omnino verò notanda sunt ea, quæ præcedunt verba in eodem capite v. 15. & seq. de correctione fraterna, ubi Christus ita inquit, si peccaverit in te frater tuus, vade & corripe eum inter te & ipsum solum, si te audiêrit, lucratus es fratrem tuum; si autem te non audiêrit, adhibe tecum vel unum, vel duos, ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum: quod si non audiêrit, dic Ecclesie, quod si Ecclesiam non audiêrit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Exindè duo in aprico sunt. Primum est, quòd nomine Ecclesiæ Christus Petrum & Apostolos & eorum successores, Episcopos scilicet & pastores designaverit, interprete S. Chrysostomo Homil. 16. in Matth. dic Ecclesiæ: dic præsulibus & præsidentibus. Alterum est, quòd auctoritas abscindendi peccatorem à corpore Ecclesiæ, tanquàm ethnicum & publicanum, pars sit vel appendix potestatis clavium,

ligandi, atque solvendi in cœlis ac in terra à Christo prædictis verbis expressæ.

V. Idem demonstratur secundo ex usu Apostolorum & praxi primitivæ Ecclesiæ, quamvis enim Apostoli sese agnoverint Christi ministros & dispensatores mysteriorum Dei, simul tamen agnoscebant, se non donatos nudo ministerio annuntiandi evangelium, sed insuper fortitos à Christo esse potestatem jubendi, quæ sunt ad salutem fidelium necessaria, & castigandi noxios ac inobedientes; cujus rei multiplex exemplum habemus, & in Petro Apostolo, Simonem Magum excommunicante *Actor. 8.* & maximè in Apostolo Paulo, qui, sicut se potestatem suam à Christo accepisse, asserere & eandem gloriari non dubitavit *2. ad Cor. 10. v. 8.* ibi: *Et si amplius gloriatus fuero de potestate nostra, quam dedit nobis Dominus in ædificationem, Et non in destructionem, non erubescam: ita & eandem vel intentando pœnas, præcipuè excommunicationem, vel easdem infligendo, palam ostendit: sic 2. Cor. 10. v. 6. apertè dicit: in promptu habentes ulcisci omnem inobedientiam: & 1. Cor. 4. v. 21. quid vultis, inquit, in virga veniam ad vos, an in charitate Et spiritu mansuetudinis? sic excom-*

excommunicavit & Sathanæ tradidit Corinthium incestuosum *1. Corinth. 5. v. 3. ibi: ego quidem absens corpore, præsens autem spiritu, jam judicavi ut præsens eum, qui sic operatus est, in nomine Domini nostri JESU Christi, congregatis vobis & meo spiritu cum virtute Domini nostri J. C. tradere ejusmodi Sathanæ in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in die Domini nostri JESU Christi.* Ita quoque Hymenæum & Alexandrum idem excommunicavit *1. ad Timoth. 1. v. 20. ibi: ex quibus est Hymeneus & Alexander, quos tradidi Sathanæ, ut discant non blasphemare.* Ad ostendendum nimirum in primitiva Ecclesia, quàm terribilis pœna sit excommunicatio, excommunicati nonnunquam traditi sunt visibilibus Sathanæ, voluitque Christus ipsos rebelles angelos subjici & obedire debere Ecclesiæ, ut iisdem uteretur, tum ut ejus auctoritas magis conspicua, tum ut pœnæ ejusmodi spirituales, animamque ligantes præ pœnis temporalibus magis formidabiles, tum ut filii sui magis dociles, magisque obedientes redderentur.

VI. Tertiò. Quòd etiam mox post tempora Apostolorum usus & praxis infligendi pœnas spirituales, maximè verò excommunicationem, in

communi sensu, quòd intùs ligent animam, &
 quòd ex auctoritate clavium ligandi in cœlo &
 in terra vim & operationem suam exerant, con-
 tinuata fuerit, egregiè ostendit amicus & ho-
 stis antiquissimus Tertullianus, & quidem in *Apo-*
loget cap. 39. ubi de conventibus Christiano-
 rum inter alia multa hæc dicit : „ Etiam exhor-
 „ tationes, castigationes & censura divina: *nam*
 „ *Et judicatur cum magno pondere, ut apud cer-*
 „ *tos de Dei conspectu, summumque futuri judicii*
 „ *præjudicium est,* si quis ità deliquerit, ut à com-
 „ municatione orationis & conventûs & omnis
 „ sancti commercii relegetur „ Cum verò au-
 ctoritas peccatorem ligandi, velut ethnicum &
 publicanum, atque ut talem rescindendi à cor-
 pore Ecclesiæ dependeat à potestate clavium,
 non secùs atque auctoritas solvendi, eadèmq;
 potestate sivè actu clavium usi sint Romani Pon-
 tifices, aliique Episcopi in excommunicandis pec-
 catoribus obduratis & rebellibus, quo utebantur
 in reconciliandis pœnitentibus, idem Tertullia-
 nus severus vindex praxeos in excommunican-
 do, & originis ejusdem assertor est in *scorpiac*:
 „ memento hîc claves Dominum Petro & per
 „ eum Ecclesiæ reliquisse, „ mutatus à se ipso,
 &

& nunc Montanista hæreticus praxin, quæ in Ecclesia Romana tum temporis, in secundo scilicet, puriorisque disciplinæ sæculo viguit in reconciliandis pœnitentibus peccatoribus capitalium & graviorum peccatorum e. g. mœchiæ reis &c. reprobatur, & acerrimè impugnat ex erroneo & hæretico principio, quòd Petro personaliter duntaxat potestas clavium ligandi & solvendi à Christo collata fuerit: Ait enim *libro de pudicitia cap. 21.* ad Zephyr. Papam: „ de „ tua nunc sententia quæro, unde hoc jus Ec- „ clesiæ usurpes: si, quia dixerat Petro Dominus: „ supra hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, „ tibi dedi claves regni cœlestis: vel quæcun- „ que alligaveris vel solveris in terra, erunt al- „ ligata vel soluta in cœlis, idcirco præsumis, „ & à te derivasse alligandi & solvendi potesta- „ tem, id est ad omnem Ecclesiam Petri propin- „ quam; qualis es evertens atque commutans „ manifestam Domini intentionem, *personaliter* „ hoc Petro conferentem &c.

VII. Amplius ex hoc jure clavium & potestate solvendi & ligandi in terra & in cœlo sacrum Episcoporum in Ecclesia imperium, & exinde auctoritatem excommunicandi S. Cypria-

num deduxisse, epistolæ ejusdem diversæ veluti 3. 33. & 59. & alibi passim atque abundè comprobant: juvat hoc loco duntaxat adducere textum ejusdem in *epist.* 62. ubi eandem excommunicandi potestatem ex jure sacerdotali Moisaico repetit, & argumentum à pari ita format:

„ Interfici Deus jussit sacerdotibus suis non ob-
 „ temperantes, judicibus à se ad tempus con-
 „ stitutis non obtemperantes; sed tùm quidem
 „ gladio occidebantur, quando adhuc & cir-
 „ cumcisio carnalis manebat; nunc autem, quia
 „ circumcisio spiritualis esse apud fideles Dei ser-
 „ vos cœpit, spirituali gladio superbi & contu-
 „ maces necantur, dum de Ecclesia ejiciuntur,
 „ neque enim vivere foris possunt, cùm domus
 „ Dei una sit, & nemo salvus esse, nisi in Ecclesia,
 „ possit. „ Afferit his verbis Episcopis magi-
 stratum quendam, qualem summi sacerdotes
 cum imperio apud judæos gesserunt: secundò
 jus gladii spiritualis, quem in excommunicatione
 ponit, & in ea primarias partes Episcopis assi-
 gnat: tertio jus interficiendi immorigeros spi-
 ritualiter, dùm excommunicationi jacturam sa-
 lutis æternæ adscribit, & salutem ad unionem
 cum externa Ecclesia adstringit. Idem sentit

S. Hie-

S. Hieronymus *epist.* 1. „ Nunc inobediens
„ mucrone truncatur, aut ejectus de Ecclesia
„ valido ore dæmonum discerpitur.

VIII. Porro S. Augustinus hujus dogmatis
insignis assertor est, ut docent loca à Gratiano
ex ejus scriptis excerpta. Imus occurrit *Can. 6.*
caus. 24. quest. 1. ibi: „ Quodcunque ligaveris
„ super terram: si hoc Petro tantum dictum est,
„ non favit homini Ecclesia, si autem in Eccle-
„ sia fit (uti, quæ in terra ligantur, in cælo ligen-
„ tur, & quæ solvuntur in terra, solvantur in
„ cælo; quia cum excommunicat Ecclesia, in
„ cælo excommunicatus ligatur; cum recon-
„ ciliat Ecclesia, in cælo solvitur excommuni-
„ catus) si ergo hoc in Ecclesia fit, Petrus
„ quando claves accepit, Ecclesiam sanctam si-
„ gnificavit. „ Alter occurrit in *Can. 1. Caus.*
ead. quest. 3. ubi disquirat, utrum pro peccatis
patris anathemate feriendus sit filius, respondit
ad exempla in veteri lege adducta „ hæc enim
„ fuit corporalis pœna, quâ legimus, quosdam
„ contemptores Dei cum suis omnibus, qui ejus-
„ dem impietatis participes fuerunt, pariter in-
„ terfectos; tum quidem ad terrorem viventium
„ mortalia corpora perimebantur quandoque
utique

„ utique moritura; spiritualis autem poena, quâ
 „ fit, quod scriptum est: quæ ligaveris in terra,
 „ erunt & ligata in cælo, animas obligat &c., Ad-
 stipulatur S. Chrysostomus in *cap. 18. Matth.* ubi
 multis Evangelii textibus, & Pauli exemplo
 confirmat, apud Deum & homines excommuni-
 cari, qui à Pontificibus & Episcopis excommu-
 nicantur; atque eandem anathematizandi potesta-
 tem Apostolis & eorundem successoribus, velut
 propriam agendi auctoritatem esse, idem tue-
 tur *homil. de anathemate* ibi: „ Heus quis tu
 „ tantæ auctoritatis, qui tantam tibi usurpas
 „ anathematizandi potestatem? cur dignitatem
 „ tantam assumis, quæ *Apostolis tantum commu-*
 „ *nicator, & iis, qui illorum sunt idonei succes-*
 „ *sores?*

IX. Tandem cum quatuor primis Conciliis
 & antiquitas & Apostolici Canones & Ecclesia
 universa in prioribus & posterioribus sæculis pra-
 xim ferendi censuras, & maximè usum clavium
 in excommunicando contestantur, ità, ut, cum
 primò incepit Ecclesia esse, inceperit eadem ex-
 communicare, & continuatæ hujus disciplinæ
 tot extent argumenta, quot ferè statuta Conci-
 liorum, constansque Patrum sententia in eo,
 quòd

quòd excommunicationem velut gladium aut mucronem spiritualem esse, quo rebellibus & contumacibus mors quædam spiritualis corporali quodammodò gravior infligitur, passim censeant, sacrum & verum in Ecclesia dari imperium, apertè supponit.

X. Exempla porro in omni ferè sæculo ex utraque historia non desunt, quæ anathemate hoc sacro percussos ipsosmet christianos Principes contestantur, insimulque potestatem usumque clavium in ferendis censuris contra Imperatores etiam ac Reges, præsertim à fide devios & Ecclesiæ persecutores confirmant; neque tamen nimiam facilitatem concedunt canones, sed summam circumspèctionem, moderationem, modestiam erga eosdem hæc in re commendant, generatimque parcum & sobrium earundem usum præcipiunt. Porro sicut Theologorum nemo hucusque asseruit, summum Pontificem in infligendis censuris procedere infallibiliter, sed quòd errare possit nimia severitate, sicut in dispensando nimia indulgentia; ita, cum censura sit pœna sacra & spiritualis, dependens à potestate & usu clavium, proin defœcata ab omni terreno & privato affectu esse debeat, media licita

& efficacia contra intempestivam facilitatem easdem censuras ferendi, aut abusum earum, citra juris ordinem & ex sequioribus motivis latarum, pro sui tutione reverenter opponenda, Principibus non defunt, quin propterea sacerdotium inter & Imperium aut regnum schismatica collisio, perpetua divisio, aut hujus ab illo totalis secessio consequi debeat.

ARTICULUS VI.

Gubernationem Ecclesiæ & sacrum ministerium nec penes populum esse, nec à populo in Episcopos, cæterósque Ecclesiæ ministros derivari probatur.

SUMMARIA.

I. *Ex præmissis omnibus elucet, gubernationem Ecclesiæ à Christo institutam & usque huc continuatam, non nisi fuisse præfecturam Episcoporum, Pastori cuidam supremo canonicè subordinatam.*

II. *Ex-*

- II. *Exponitur dilucidè potestas Ecclesiæ temperata, & quatenus de singulis formis regiminis participet.*
- III. *In ea populus non exercet potestatem, neque eidem utile id fore, demonstratur ex variis rationibus.*
- IV. *Neque Ecclesiastica potestatis origo sive proprietas rectè collocatur in ipsa fidelis populi communitate.*
- V. *Id repugnat particulari Christi concessionis & privilegio.*
- VI. *Apertè quoque contrarium cernitur ex Apostolorum factis.*
- VII. *Econtra verò quàm maximè consonum est sacræ Scripturæ, dicere, Apostolis & Episcopis Ecclesiæ regendæ potestatem à Deo esse concessam.*
- VIII. *Idem evincitur perspicuè ex primis Conciliis, totâque Ecclesiæ antiquâ Politia.*
- IX. *Omniū seculorum experienciâ constat, nullum Democratia vestigium in Ecclesiâ unquam esse repertum, præsertim in constitutione ejus ministrorum: ubi & explicatur, quam subiecit rationem consensus populi.*
- X. *Neque Christus, neque Apostoli aut verbo aut facto aliquo detulere plebi necessariam Epi-*

scoporum vel ministrorum Ecclesiae electionem.

- XI. Praefocantur explicatione quadam objectiones peti solita ex Actis Apostolorum, & quibusdam P.P. sententiis.
- XII. Item factum Christi iubentis, peccatorem contumacem denuntiandum esse Ecclesiae, exponitur.
- XIII. Subjicitur universalis quadam politiae christiana regula, juxta quam facta plura & gesta Episcoporum requirentium populi consensum, declaranda sunt.
- XIV. Eadem res uberius deducitur ex Apostolo Paulo.
- XV. Postremo explicatur, quo sensu S. Augustinus dicat, quod Ecclesia Episcopos constituat in sedibus Apostolorum, & quâ ratione Episcopi personam gerant Ecclesiae, ejusque sint ministri.

LEX deductis haftenus abunde patescit, quod communis totius Ecclesiae gubernatio ab ipso Christo instituta, & ab ejus ascensione in caelum usque huc continuata, alia non fuerit, quam Episcoporum praefectura, Pastori alicui

alicui supremo, qui primatum honoris & jurisdictionis habet, canonicè subordinata. Est hoc Ecclesiæ regimen eo modo temperatum, ut, quæ in quoquo gubernationis genere optima sunt, in eam simul aggregentur. Ità Romanus Pontifex velut Petri successor supremam quidem, sed suavem, paternam, fraternam & clementem præfecturam habet, cui necesse est, alios pastores tanquàm fratres, Collegas & Cooperatores in partem sollicitudinis adjungi, quorum etiam consilium, judicium & sententiam in eo numero, modo, & genere, quod boni viri arbitrato Ecclesiæ Dei necessarium videtur, in gravioribus quibusque negotiis ità adhibere primus ille Pastor soleat, ut interim nec infimum quidem ex fidei populo contemnere, illius consilium, admonitionemque fraternam rejicere, aut etiam eundem (si tamen idoneus esset) à suscipiendo magistratu, ad quem ritè eligeretur, penitus rejicere fas sit.

II. Itaque cùm unus aliquis præficatur aliis omnibus, ut neque in eos tyrannicè dominari permittatur, & prætereà optimatum & sapientum judicia & consilia audire, & quando id æquum est, sequi debeat, idémque ut neminem ido-

neum ex populo à summo etiam magistratu gerendo repellere queat, hinc obtinetur illa perfecta reipublicæ forma, quam veteres Philosophi optare fortassè poterant, sperare verò nunquam audebant, propterea, quòd ignorabant, sapientiam Dei tantum bonum hominibus in Ecclesia Christi esse collaturam. Per hunc verò gubernationis modum ante omnia gentium tyrannides ab Ecclesia removentur, utpote in qua non propriè dominorum & servorum, non Regum, & subditorum, sed Patrum, fratrum & filiorum nomina audias: quemadmodum verò dulcissima istorum nominum consuetudo pastores admonet, ut omnes christianos, velut fratres ac filios suos, & ament & colant; sic inter multos Coepiscopos unius præsidentia efficit, ut optimatum studia, & variæ sententiæ in factiones definire non facillè possint; simul ac enim ab illius communionem, qui primus omnium est, quisquam cum pertinacia defecerit, mox à cæteris schismaticus & ecclesiasticæ pacis violator habetur, veluti qui cathedram adulterinam contra unicam & singularem Petri Cathedram erigit, ut loquitur Optatus Milevitanus *L. 2. de schismate Donatistarum*. Ità adsunt consilia varia, quibus Ecclesia juvetur, nec

nec timentur factiones optimatum, quibus eadem discerpatur. Demùm cum nihil majus à plebe secundùm rectam rationem optari possit, quàm ut, siquis in ea est, qui supra cæteros dona sapientiæ & scientiæ divinitus accepit, quis segregetur ab ea, nec ob id à præfectura ecclesiastica rejici queat, quòd vel idiotæ sit filius, vel non ex tribu sacerdotali natus, vel ob quampiam aliam ejusmodi minùs liberalem causam; sive ut aditus ad gerendos magistratus cuivis bono & prudenti viro ex æquo pateat, quo in populari statu dignius nihil est. Sanè pulchriorem nemo sibi formaverit in republica ordinem, quàm hic est, in quo plebeji, qui bene se gesserint, ad summos ecclesiastici honoris gradus quotidie ascendant mediante segregatione & sacrâ ordinatione, & ideò in liberrima republica degunt: in quo plurimi Episcopi tanquàm optimates existunt, ut, *ubi sunt multa consilia, illic secundùm sapientis dictum Prov. II. sit salus*: in quo denique unus omnium est primus primatu honoris, authoritatis & jurisdictionis, qui cæteros in officio & ordine, pace & unitate contineat, confirmetque aliquando fratres suos.

III. Ut autem vulgus ipsum per se domine-
 tur, hoc neque ipsi quidem vulgo est utile, pro-
 pterea quòd major plebejorum pars rudis sit atque
 ignara tùm divinæ legis, tùm earum litterarum,
 in quibus ea lex vel primùm scripta, vel postea
 interpretata, vel explicata est; & quâ ratione
 divinæ fidei magisterium, & Ecclesiæ guberna-
 cula eidem plebī asseremus, quam teste S. Au-
 gustino *epistola Fundament. cap. 4.* „ non intelli-
 „ gendi vivacitas, sed credendi simplicitas tutif-
 „ simam facit? „ Porro cùm nil itâ peculiare sit
 fidei, quàm perpetua constantia & inconcussa
 immobilitas; *fides quippè evangeliorum est, non*
temporum: quī ejusdem fundamentum in vulgo
 collocari poterit, de quo rectè S. Ambrosius ait
5. Hexam. cap. 31. „ non merita virtutis expen-
 „ dit, nec publicæ utilitatis emolumenta rima-
 „ tur, sed mobilitatis nutat incerto: „ & S. Hie-
 ronymus *cap. 22. in Matheum* „ semper turba
 „ mobilis est, nec in proposita voluntate confi-
 „ stens, atque in morem fluctuum, diversorūm-
 „ que ventorum huc illucque transfertur. „
 Denique cùm visibilitas, quæ propria est & sin-
 gularis Ecclesiæ Christi, ea sit, quæ eminenti quâ-
 dam & permanenti claritate inter alias societa-
 tes

tes per totum orbem omnibus conspicua reddi-
tur, in plebeja & æquali quadam vulgi societate,
quam maximè scriptura horret Oseæ cap. 2. *Et erit
sicut populus & sacerdos*, consistere nequaquam
potest.

IV. Neque Ecclesiasticæ potestatis ac juris-
dictionis fons, origo ac fundus seu proprietas
in ipsa fidelis populi communitate rectè colloca-
tur, quasi ministerii usus duntaxat & exerci-
tium in pastores, tanquam populi vicarios ac de-
legatos, ab eodem derivetur. Enim verò unica
ac certa norma, secundum quam Ecclesia guber-
natur, ex ulla alia repeti non potest, quàm ex
ipsius Christi factis atque institutis; cum ergò
Christus omnes magistratus suâ auctoritate crea-
verit, vocans ad se, ut Evangelium ait Marci 3.
quos voluit ipse, egeritque omnia cum Apostolis,
nihil cum plebe, committens illis, non huic Matth.
28. v. 19. *data est mihi omnis potestas in cælo & in terra, euntes ergò docete omnes gentes baptizan-
tes eos in nomine Patris & Filii & Spiritûs S. eosdémque, non plebem, potestatis suæ, quam à
Patre acceperat, hæredes reliquerit Joan. 20. Sicut me misit Pater, ita & ego mitto vos ... acci-
pite Spiritum S., quorum remiseritis peccata, remit-*
N *tuntur*

tuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt, & Math. 18. quaecunque alligaveritis super terram, erunt ligata & in caelis, & quaecunque solveritis in terra, erunt soluta & in caelis. eosdem porro honorari & audiri à plebe, non plebem iusserit Luc. 10. qui vos audit, me audit, qui vos spernit, me spernit.

V. Denique cùm neutiquàm cadere possint ea in populum, quæ Christus singulari privilegio nominatim Petro concessit: *tibi dabo claves regni caelorum, quodcunque ligaveris super terram &c. pascere oves meas, pascere agnos meos*; gubernationem Ecclesiæ, popularem statuere, idem est dicere, hanc Ecclesiam, quæ jam in terris degit, non esse illam Ecclesiam, quæ à Christo, dùm viveret, constituta & gubernata fuit; enim verò cum Ecclesia sit quædam Dei civitas & fidelium societas, in omni autem civitate & societate nihil sit majus, ipsâ regiminis formâ, secundum quam quælibet civitas in certo suo esse & ordine constituitur; profectò si forma regiminis, quod Christus primum in Ecclesia posuit, ullo unquam tempore mutata est, jam illa non erit eadem civitas, quam Christus instituit, sed prorsus alia.

VI. Nec degeneres sunt à Christo Apostoli, qui innumera egere sine plebe & plebis mandato; non vocata est plebs Ephesi, Galatiæ, & Antiochiæ ad Concilium, sed illi nunciata sunt decreta, ut iis obediret Act. 15. *Paulus, transiens Syriam & Ciciliam, precipiebat, ut custodirent præcepta Apostolorum & Seniorum*; per Seniores autem intelligendi sunt, vel ii, quos Apostoli Episcopos ordina- verant, vel ii, quos regendis novis christianis præfecerant, quales erant Silas & Barsabas, qui dicuntur viri primarii in fratribus Act. 15. v. 22. Elegit idem Paulus Titum & Timotheum, mi- sitque eos sine plebe, huic communicando po- testatem ad Tit. 2. v. 15. *Ut argueret cum omni imperio, ut ea, quæ deessent, corrigeret, & per ci- vitates presbyteros constitueret ad Tit. 1. v. 5.* Al- teri verò commisit: 1. ad Tim. 5. *Præcipe, ut ir- reprehensibiles sint ... adversus Presbyterum accu- sationem noli recipere, nisi sub duobus, aut tribus testibus.* Miserunt Apostoli sinè plebe Petrum & Joannem, & segregaverunt Paulum & Barna- bam in opus ministerii. Nimirum sicut Christus missus est à Patre suo, ita misit ipse Apostolos, qui pro eo legatione fungerentur. 2. Cor. 5. & ità Apostolis in regimine & potestate omni, quæ

Ecclesiæ necessaria est, Episcopi successerunt; quemadmodum igitur plebs & totus populus Christianus nihil potestatis in Christum habuit, ita nec in Apostolos, per consequens nec in Episcopos veluti Apostolorum successores; neque ullus textus in sacra scriptura proferri potest, qui populo vel ipsum regimen, vel jus, usum ejusdem regiminis pastoribus delegandi, adscribat.

VII. E converso Sacra Scriptura, sicut Apostolis, ita & Episcopis successoribus & quidem immediatè à Deo vel Spiritu S. regendi potestatem collatam, apertissimè contestatur *Act. 20. v. 28. Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus S. posuit regere Ecclesiam Dei*; regere autem Ecclesiam Dei, quid est, nisi subditos populos verbi prædicatione docere, spirituali sacramentorum pabulo reficere, per salutes leges morum sanctitatem & disciplinam custodire, judicare, subnascentes de religione controversias divinâ auctoritate terminare ac definire, atque rebelles ac contumaces reprimere? quæ porro Episcopis inest insita à Spiritu S. auctoritas, hæc populo imponit obsequendi legem ac necessitatem: *Obedite prepositis vestris, & subjacete eis*; ait S. Paulus *Hebr. 13. Ipsi enim pervigilant, quasi ratio-*

rationem pro animabus vestris reddituri; & Christus ipse Lucæ 10. qui vos audit, me audit, qui vos spernit, me spernit. Sanè omni rationi & ordini naturali refragaretur, si agni & oves pascerent, & regerent pastores suos, quæ se ipsas regere non possunt, sed Pastoribus indigent. Denique eadem Sacra Scriptura ecclesiasticam Hierarchiam duraturam usque ad finem sæculi delineans, non in consortium ejusdem plebem, multò minùs hujus mandatum sivè delegationem admittit ad Eph. 4. NB. ipse (Christus) dedit quosdam Apostolos, quosdam Prophetas, alios verò Evangelistas, alios autem Pastores & Doctores, donec occurramus omnes in mensuram ætatis plenitudinis Christi. Nunquid omnes Apostoli? nunquid omnes Doctores? &c. Innumeros utriusque testamenti titulos in medium proferre possumus, quibus sacerdoti potestas, obedientia populo præscribitur: appellantur ipsi pastores pascentes gregem, qui in ipsis est: præpositi rationem reddituri pro animabus populi: patres, qui in Christo plebem genuerunt: Doctores, ut non circumferamur omni vento doctrinæ; tandem nullus est auctoritatis titulus, quem scriptura non tri-

buat sacerdotibus, nullus subjectionis, quem populo non assignet.

VIII. Scripturam sequuntur prima Concilia, altera velut Evangelia, in quibus nedum præsedit plebs, verum nec locum habuit, nedum prædefinivit, sed nec adfuit, neque per se ipsam, nec per legatos; enim verò ne unus quidem legitur unquam subscribens in Concilio: *Ego N. plebis locum tenens*: controversiæ omnes decisæ sunt ab Episcopis, nunquam à populo, qui ne quidem in Conciliis nominatur. Legimus instituta ab Episcopis & Pontificibus judicia, appellationes ad Pontifices & Concilia innumeras, ne unam quidem ad populum. Nulla in sacris Canonibus Plebiscita norunt sapientissimi, sed solas leges Conciliorum & præsulum, quorum usus fuit, populum compellere ad legum observantiam, non requirere aut expectare ejusdem dictaturam; imò decreta ipsi proponere, ut dictata à Spiritu S., & ut auctoritatem à Deo habentia, neutiquam eandem mutuantia à plebe juxta illud Act. 15. *Visum est Spiritui S. & nobis*. Innumeri demum presbyteri & Episcopi à Romanis Pontificibus & Conciliis, sed nulli à plebe excommunicati & depositi habentur. Omnium
 sæcu-

ſæculorum experienciâ conſtat, nullum Demo-
cratiæ veſtigium in Eccleſia unquam receptum
eſſe.

IX. Apoſtoli certè conſtituerunt in Eccleſia
presbyteros & Episcopos, idque non ex manda-
to, aut delegatione populi, ſed ad inſpirationem
Dei. Enim verò quantumvis Apoſtoli quando-
que conſenſum Eccleſiæ interrogârunt, ut ſcirent,
quinam eſſent, quibus teſtimonium bonæ vitæ
diceretur; tamen ille conſenſus non fecit, ut ii,
de quibus interrogabant, mox Presbyteri aut Epi-
ſcopi evaderent, ſed quod longè maximum in ea
cauſa erat, penes Apoſtolos aut alios Episcopos
reſtabat, ut iis manus Presbyterii imponerent,
& prætereà mitterent eos, qui jam conſecrati ef-
ſent, in opus miniſterii. *1. Tim. 4.* Confirmatio,
conſecratio & miſſio ſunt illa, quæ potiffimùm
paſcendi & regendi dant auctoritatem. Nec hic
diſputo de conſenſu populi in Episcoporum aut
miniſtrorum electione; nam etſi non ſemper ne-
ceſſarius is erat, nec ſemper eſt adhibitus, ut in
Pauli conſecratione apparet, tamen demus, eum
ſemper fuiſſe adhibitum, an hoc ſatis eſt, ut pe-
nes populum præcipuè regimen Eccleſiæ eſſe di-
catur? qui jus regiminis in ſe habet, non modò
unam

unam particulam, sed aut totam prorsus gubernationem, aut certò maximam ejus partem in sua manu habeat, necesse est; sed consensus populi, præterquàm quòd non semper sit necessarius, etiam minima pars est eorum, quæ ad constituendum Ecclesiæ Pastorem concurrunt; restat enim manûs impositio, uti dictum est, quam populus exercere non potest; restat missio illius, cui manus imponuntur in opus Domini, quæ etiam non fit à populo, sed ab eo, qui manus imponit, aut eas imponi jubet; consecratio autem & missio sacerdotum, uti pariter dictum fuit, verè dat illis potestatem, quam habent; consensus verò populi nihil aliud dat, quàm ut is gratiosior sit, & charior populo, quem populus ipse expetivit, designavit & cooptavit; nam & populum Israëlis non dubito consensisse, ut Aaron in Pontificem consecraretur; sed non ille consensus, verùm consecratio Moyſis & missio ad sacrificandum fuit illud opus, quod Aaronem effecit sacerdotem. Sanè ut authoritatem in Ecclesiam quis accipiat, tam essentialis & necessaria est missio, ut JESUS Christus primos ministros suos *Apostolorum* id est missorum nomen gestare voluerit juxta illud *Lucæ 6. v. 13.* scilicet ut tam

nota

nota fieret missio, quàm nomen eorum, omnesque noverint, non esse veram in Ecclesia missionem, nisi eam, quæ in eorum successoribus residet, quæ per hos communicatur, quæque per hos ad Apostolos & JESUM Christum usque successione non interruptâ revertitur.

X. Christus porrò non legitur, aut factò, aut verbo aliquo detulisse plebi necessariam Episcoporum electionem; nam primùm, uti supra ostensum est, Christus Apostolos ac 70. discipulos, dum in terris ageret, solus absque plebis cujusquam consensu elegit, atque ad prædicandum misit. Unde Cyprianus *lib. 3. epist. 9.* „
„ minisse debent, inquit, diaconi, quoniam
„ Apostolos, id est Episcopos & præpositos Dominus
„ minus elegit., Post Domini verò ascensionem in cælum Paulus Titum in Creta reliquit, ut per civitates constitueret presbyteros, nihil quicquam, vel de interposito plebis alicujus consensu ad Titum in Creta relinquendum, vel de interponendo ad faciendam ibidem presbyterorum constitutionem commemorans. Jam verò Mathias non priùs in Apostolum ab iis, qui aderant, eligi cœpit, quàm Divus Petrus Apostolus ejus rei auctor extitisset; ac tunc etiam non tam ab eis electus,
O quàm

quàm unà cum Barnaba nominatus est, Deo interim per sortem ostendente, *quem ex duobus elegisset Act. 6.* Præterea Apostoli ibidem permiserunt multitudini discipulorum, ut *considerarent*, non quos ipsi, sed quos *Apostoli constituerent administrandum.*

XI. Consideratio plebi permittitur, constitutio verò Apostolis reservatur: illa proponit vota & desideria, quæ, si iusta sunt, Apostoli meritò implent, iniusta verò, cùm opus est, repellunt: ut ut verò *Act. 14.* affirmetur, presbyteros christianorum suffragio electos esse, is locus aliter intelligi non potest, quàm quòd Paulus & Barnabas fidelibus populis presbyteros constituerint eos, qui testimonium honestæ vitæ ab eisdem populis accepissent; cum enim verò Apostoli non manerent in aliqua certa civitate, sed omnia loca peragrarent, mirandum non est, si eorum vitam ignorarent, quibuscum educati non essent; oportuit ergò non quosvis, verùm eos, qui iudicati fuissent à civibus suis idonei, ad publicum ministerium cooptari. Ac fanè recta ratio docet, ut, si hodie ob aliquam Ecclesiæ necessitatem cogeretur Episcopus creare presbyterum & diaconum, de cuius moribus & insti-

institutis aliunde doctus non esset, omninò plebis, quæ tunc adesset, testimonium deposceret, ne minùs idoneum ordinando, & nimium citò manus eidem imponendo, tam suo nomini conciliaret notam infamiæ, & alienis peccatis communicaret, quàm Ecclesiæ, cui consulere debebat, injuriam inferret. At verò quòd electio sic penderet à plebe, tanquàm Paulus aliquem aliunde sibi notum sinè plebis suffragio, aut planè sinè ejusdem mandato & delegatione creare non posset, hoc prorsùs à veritate abhorret, uti liquet ex jam dictis: unde consequitur, quòd, cùm Patres, maximè Cyprianus & Leo, populi consensum in electione Episcoporum adhiberi solitum, testentur, id factum sit ex decoro ferè semper, non autem ex necessitate juris divini, præterquàm si aliter vita ordinandi sciri non potuit. Nam nec hodie fas habetur, solemni ritu aut ordinari presbyterum, aut Episcopum consecrari, præterquàm in conspectu populi, cui suus etiam locus conceditur, ut siquid afferre potest, cur hic homo ad talem dignitatem assumi non debeat, id liberè & audacter proferat.

XII. Neque cum Christus jubet, peccatorem contumacem denunciari Ecclesiæ, judicium uni-

verso fidelium cœtui detulisse, censerî potest; nam primùm inter eum, qui deliquit, & eum, in quem delinquitur, privatim agi, ut famæ delinquentis parcatur; mox autem si non emendetur, neque ex toto privatim, neque publicè, verùm mediâ quâdam ratione coram duobus, aut tribus testibus agendum est; quodsi delinquens neque sic pœnitentiam agat, prorsus ad publicum judicium acceditur: sed quodnam est hoc publicum judicium? fanè non cœtus populi, sed ea duntaxat Ecclesia, penes quam statim Christus subjunxit, esse potestatem ligandi atque solvendi, perspicuè declarans, nomen Ecclesiæ ad Apostolos tum, qui soli poterant ligare, & solvere, & ad Apostolorum successores Episcopos scilicet nunc spectare: unde Ignatius tam præclarus Apostolicorum temporum, ac eorum, quæ in primitiva Ecclesia gerebantur, testis affirmat in *epistola ad Smyrnenfes*: „ nihil in ecclesia Episcopo majus esse „ & clarius ad propositum hæc verba Christi: *dic Ecclesiæ*: Chrysostomus *homil. 61.* in Matthæum hunc in modum interpretatur: *dic presulibus & presidentibus.*

XIII. Demùm cum regimen Ecclesiæ, uti jam sæpiùs dictum est, sit regimen suave & pastorale,
&

& in exteriori maximè disciplina populi studia,
 & usus attendat, omniàque ita disponat, ut con-
 sensum & obedientiam potiùs obtineat, quàm
 extorqueat, amore potiùs alliciat, quàm timore
 impellat, legèsque suas hominum conditionibus
 & circumstantiis, quatenùs optatum referant
 fructum, accomodet, nec nisi rationabile obse-
 quium desideret; mirum non est, quòd sæpiùs ab
 Episcopis & pastoribus pleraque negotia præviâ
 à populo acceptâ informatione, ejusdémque ex
 consilio & assensu subin gesta & expedita fuerint.
 Quam ob rem scribit S. Cyprianus ad presbyte-
 ros & diaconos Lib. 3. epistol. 10. *A primor-
 dio piscopatûs statueram, nihil sine consilio vestro &
 sine consensu plebis meæ privatâ sententiâ gerere;*
 ex eo tamen neutiquam confundenda est ratio
 decori & consilii cum juris necessitate; neque
 ignorantia facti, ubi hæc cum populo communi-
 cationem exposcit, eidem consortium auctori-
 tatis, & æqualitatem regiminis tribuit, neque
 humilitas vel charitas, ubi potestatem pastoris
 pro ædificatione Ecclesiæ premit, eandem ever-
 tit, & legitimum imperantium & parentum or-
 dinem tollit, vel confundit in ejusdem Ecclesiæ
 destructionem.

XIV. Rem hanc pulchrè ulterius declarat Apostolus Rom. 12. ubi Ecclesiam cum humano corpore confert, ibi: *Sicut enim in uno corpore multa membra, omnia autem membra non eundem actum habent; ita multi unum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra habentes donationes secundum gratiam, quæ data est nobis, differentes: sive prophetiam secundum rationem fidei sive ministerium in ministrando sive qui docet in doctrina, qui exhortatur in exhortando . . . qui præest in sollicitudine &c. nec omnes eundem actum habent.* Quemadmodum ergò in humano corpore multa membra sunt, quæ nullam omninò præfidentiam exercent, sed quorum ordo & locus postulat, ut pareant, & obediant; sic etiam in Ecclesiæ Corpore multi sunt, qui non præsunt omninò, sed tantum obediunt, idque, quoniam in tali ordine & loco Ecclesiæ statuuntur; hi verò sunt ipse populus, qui non regit Ecclesiam Dei ullâ ex parte, licet enim caput pedibus, & rector plebe ob officia necessaria indigeat, ut non sit schisma in corpore, sed pro se invicem membra sollicita sint 1. Cor. 12. tamen non possunt ejusmodi membra capitis honorem, ac in gubernando potestatem sibi absque ejusdem capitis inju-

injuria vindicare. Aliud enim est, officium præstare, aliud præsidere. Officio pedum & auxilio caput etiam indiget, sed pedes non tantum communi officio & auxilio capitis, verum etiam moderatione ejus ac præsentia opus habent, quod non est officium vulgare, sed eximium, & unius mentis proprium. Ratio igitur auxilii, non autem præsentia per totum Ecclesiæ Corpus communis est. Diffusè de tota hac re discurret Gregorius Nazianzenus in oratione de moderatione in disputationibus servanda: ubi in fine concludit: „ omnes enim corpus unum in Christo sumus, singuli autem Christi, atque alii aliorum membra, alii enim *dominantur* & *præ-*
sunt, alii *parent*, & *reguntur* &c.

XV. Exinde facile intelligitur, quo sensu accipiendum sit illud S. Augustini in Psal. 44. *Ecclesia Episcopos constituit in sedibus Apostolorum*, quòd scilicet non communitas hoc faciat ex jure suo, atque ex sua institutione: verum quòd id agat per præfectos suos, quibuscum unum corpus & unus Spiritus est *Eph. 4.* Sic enim credimus, totam Ecclesiam ex variis membris consistere, potiora verò ejus membra Episcopos esse & presbyteros, qui ab Apostolorum successoribus

bus ordinatī, alios iterū ordinant, ut ita semper Principatus Ecclesiæ maneat apud digniora Ecclesiæ membra, & non penes totam fidelium multitudinem; quæ tamen, quia unum Corpus cum suis Pastoribus efficit, atque in eodem Corpore omnia sunt communia, rectè id totum facere dicitur, quod principaliora totius Ecclesiæ membra faciunt. Porro quamvis aliquam veri partem habeat, si dicatur, Petrum & Apostolos & eorundem successores potestatem accepisse & tenere, prout personam totius Corporis mystici sustinent; quòd tamen Ecclesia, tanquam radicalem habens potestatem, Apostolos & pastores omnes constituerit, & constituat adhuc velut suos ministros, id prorsus ab omni veritate abhorret; non enim Ecclesia misit Apostolos Christi, sed Christus fecit Apostolos Ecclesiæ procuratores & ministros; itaque sunt quidem pastores omnes ministri totius Ecclesiæ, sed non ab illa, verū ab illius Domino constituti. Manet igitur firmum, Ecclesiam non esse illam, cui primū Deus in se ipsa, & per quam Deus Apostolis communicavit spiritum & potestatem suam, sed Ecclesiam esse illam, propter quam Deus Apostolis primū potestatem dedit & Spiritum
S.

S. in ædificationem & animationem totius Corporis diffundendum.

ARTICULUS VII.

Discrimen adæquatum inter Ecclesiasticum & Civilem Magistratum deducitur.

SUMMARIA.

- I. *Limites & insignes differentia utriusque potestatis Ecclesiastica & Civilis statuuntur.*
- II. *Copiosius origo potestatis Ecclesiastica evolvitur.*
- III. *Usus & officium earundem potestatum, quomodo olim observarentur, explicatur.*
- IV. *Reges ipsi, tanquam oves, sunt subjecti pastoribus à Christo constitutis.*
- V. *Nullum jus iidem Reges, causas fidei & religionis cognoscendi & deciderendi, sibi arrogare possunt.*
- VI. *Per trecentos annos administrata & gubernata fuit Ecclesia à solis pastoribus sinè Regibus.*
- VII. *Postquam Principes christianorum sacris initiati sunt, idem jus regenda Ecclesia ab Episcopis*

scopis continuatum est firmatúmque, ut ex facto Constantini M. elucet.

- VIII. Idem ex eodem Constantino & Valentiniano seniore Imperatoribus ostenditur.
- IX. Item ex facto Theodosii junioris & Marciani Imperatorum.
- X. Item ex sententia Basilii Imperatoris & Theodorici Regis.
- XI. Ex his elogiis, nec non sequiorum temporum legibus & exemplis regimen & imperium circa sacra, non Regibus, sed Pontificibus & Episcopis competiisse, constat.
- XII. Ex ratione & aequitate ultra patescit, jurisdictionem in sacra ad Reges & Principes seculares pertinere non posse.
- XIII. Fideles testes, Traditionis regimen spirituale Ecclesiæ à politico distinguuntis, adducuntur PP. antiqui, præsertim Orientis.
- XIV. Eandem traditionem magni Occidentis Episcopi sedulò docuere.
- XV. Insignis Synagogam inter & Ecclesiam Christi circa regimen ejus pro coronide instituitur comparatio.

I. **O**Mnis equidem potestas à Deo est, tam potestas ecclesiastica, quàm civilis; utrique tamen potestati suos fines & limites jure divino præscriptos esse, ex dicendis fiet palam. Differunt autem hæ duæ potestates (de potestate regiminis & jurisdictionis hîc sermo est) non tam in primo principio, aut in ultimo fine (ubi rectè saltem exercetur) quàm in mediis quibusdam causis, officiis & finibus. Etsi enim ab uno principio, quod est Deus, tam civilis, quàm ecclesiastica potestas promanet: tamen civilis potestas per alia media & rursus ecclesiastica per alia ad nos plerumque derivatur. Illud ergò inter omnes, prout opinor, constat, Principum, Regum, atque Imperatorum potestatem vel juris gentium vel juris civilis habendam esse, adeò, ut hæc potestas à Deo quidem sit, verùm non immediatè, sed potius per interpositum jus gentium, aut civile. At verò potestas ecclesiastica tota est à cœlo, nec per interjectum jus naturale, gentium, aut civile, sed tantùm per mediatorem Dei & hominum JESUM Christum ad nos dimanavit. Licèt igitur tam civilis, quàm ecclesiastica potestas à Deo sit: tamen civilis à Deo plerumque est per media quædam vel naturæ, vel

rationis humanæ interposita; ob eam causam civilis potestas apud gentes, quæ Deum non cognoscunt, eadem reperitur, quæ apud fideles Reges & Principes existit, licet Christus talem in sui Regni ministris esse noluerit, dicebat enim: *Principes Gentium dominantur eorum, non ita erit inter vos.* Principes ergò gentium eos vocat, qui secundum morem & jus gentium imperabant. Potestas verò Ecclesiæ per nulla naturæ aut humani ingenii interjecta, sed immediatè à Deo ipso instituta fuit, *nec enim animalis homo percipit ea, quæ sunt spiritus Dei.* 1. Cor. 2.

II. Itaque Christus, qui fatetur, Ecclesiam regnum suum esse (*nam regnabit in domo Jacob in æternum*) quique se Regem esse nunquam negavit; negat tamen, regnum suum esse de hoc mundo, quia nimirum de cælo, ac non de hoc mundo profectum est. Unde constat, regnum seu spirituales potestates Ecclesiæ non esse de hoc mundo; cætera verò regna seu terrenas potestates de hoc mundo esse. Animadvertendum verò est, permultum interesse, utrum dicas: Regnum Christi non est in hoc mundo (*nam hoc falsò diceretur*) an verò: Regnum Christi non est de hoc, vel ex hoc mundo, quod utique

utique verissimè dicitur. Hic enim est, sed hinc non est: in mundo est, de mundo, aut ex mundo non est. Regnum verò terrenum & hic & hinc est, tam ex hoc mundo productum per jus gentium & humanam consensionem, quàm in hoc mundo finitum & conclusum. Cùm itaque potestas spiritualis & ecclesiastica ex sola Christi voluntate profluat; imò cùm nulla sit comparatio inter Christum Dei filium, qui Deus ipse est, & creaturam juris naturalis, aut gentium, aut civilis, nulla est etiam comparatio inter potestatem ecclesiasticam, quæ tota solùm est per Christum mediatorem nobis collata, & potestatem regiam, quæ vel tota, vel penè tota non nisi per jus gentium, aut civile à Deo constituta est. Nam etiamsi Deus revelaverit aliquid de cœlo, quod ad potestatem regiam pertinuit: si tamen id non pertinuit ad æternam salutem, quæ in Christo abscondita est, verùm ad pacem inter homines conservandam: id utique non aliter putandum est, revelatum fuisse, quàm ut esset declaratio quædam authentica & subsidiaria juris ejus, quod vel natura nobis in se verat, vel necessitas exprimere, utilitâsve secundùm naturæ semina in lucem producere debuerat; Atque hæc de origine utriusque potestatis dicta sint.

III. Quoad usum verò & officium earundem rerum, scimus eam distinctionem in illis observatam esse, ut, qui ecclesiasticam habuisset, etiam civilem in gubernando populo Dei habere posset, & quandoque habuerit; sicut in Noë, Melchisedech, in Abrahamo, in Moyse, in Heli, atque in Samuele, ac Machabæis evenit; cæterum non eodem modo verum erat, quòd, qui ex jure gentium, aut civili Rex aut Princeps fuisset, mox etiam potestatem ecclesiasticam haberet, nisi per specialem consecrationem id sibi juris collatum esset. Hinc cùm Ozias Rex adolere vellet incensum super altare thymiamatis, statim ingressus post eum Azarias sacerdos, & cum eo sacerdotes domini restiterunt Regi, atque dixerunt: *non est tui officii Ozia, ut adoleas incensum Domino, sed sacerdotum hoc est filiorum Aaron, qui consecrati sunt ad ejusmodi ministerium?* Paralip. 26. Idémque Josaphat Rex Juda, utramque potestatem distinguens, dicebat ad levitas & sacerdotes 2. Paralip. 19. *Amarias sacerdos & Pontifex vester in his, quæ ad Deum pertinent, praesidebit. Porro Zabadias Ismael, qui est dux in domo Juda, super ea opera erit, quæ ad Regis officium pertinent.* Ecce alia pertinent ad Pontificis, alia verò

verò ad Regis officium ; Regna videlicet non sunt ex fide, non ex Evangelii gratia, sed ex ratione, naturâ & jure gentium; neque potestas politica fluit ex ecclesiastica, nec vicissim; neque ex religionis Regum vel Principum statu subditi suam metiri debent obedientiam, dicente Apostolo Petro 1. cap. 2. v. 13. *Subiecti igitur estote omni humane creature propter Deum: sive Regi quasi præcellenti, sive ducibus, tanquàm ab eo missis ad vindictam malefactorum, laudem verò bonorum.* De fine autem utriusque potestatis, hoc tantùm notaverim, quòd potestas civilis non nisi hanc vitam attingat, dicente Christo Matth. 10. *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere; & iterùm Apostolo jubente nos orare pro regibus, & iis, qui in sublimitate sunt, ut quietam & tranquillam vitam agamus.* Vita igitur quieta est finis hujus; potestas verò ecclesiastica pertingit etiam usque ad futuram & æternam vitam, dicente Christo Matth. 18. *quacunque ligaveritis & solveritis in terra, ligata erunt, & soluta in cælis.*

IV. De iis videlicet, quæ Dei sunt, homines aliter disponere non possunt, quàm si Deus illis talem auctoritatem concedat; causæ autem & res

res fidei ac religionis maximè omnium Dei sunt, disponi ergò, decerni, & judicari de iis ab aliis non potest, quàm quibus eam potestatem Deus concessit. Deus verò talem potestatem certis duntaxat hominibus, & non passim toti populo christiano concessit. Nam Deus alios constituit Apostolos, alios Prophetas, alios Evangelistas, alios Pastores & Doctores in ædificationem mystici corporis sui, quod est Ecclesia: alios verò constituit, velut oves & agnos, qui per pastores & doctores suos ædificarentur, & quibus Pastores attenderent, ne circumferrentur omni vento doctrinæ per astutiam hominum. Pastores verò soli judicant, soli decernunt, quid ovibus idoneum sit, aut non sit; nam oves æquali cum pastoribus potestate donatas contendere, hoc nihil aliud est, quàm discrimen, quod Christus inter Pastores & oves posuit, tollere, ac quæ ille distinxit, commiscere ac confundere. Reges igitur ac Magistratus, si tanquàm oves in Christi grege habentur, sicut verè sunt oves, unà cum pastoribus non judicant, non decretoriè circa spiritualia disponunt. Sin haberi velint ut Pastores, quæro, unde probent, Christum eis talem contulisse potestatem? quid enim habent, quod

quod non acceperunt? Christus verò, ut antiquam Regum potestatem jure gentium concessam non sustulit, aut imminuit; sic neque eis novam, & spiritualem, oves suas pascendi, potestatem annexuit.

V. Porro antiqua Regum potestas, etsi à Deo sit, tamen ab illo est per modum juris gentium ac civilis, & non per specialem aliquam & præcipuam Evangelii constitutionem, sicut antea declaratum est. Si ergò Reges & politici Magistratus ullam habent potestatem in causis fidei & negotiis religionis; aut illam à jure Naturali, Gentium & Civili, aut à jure divino, quod Ecclesiæ revelatum est, acceperunt? Atqui (ut à posteriori membro priùs incipiam) à jure divino, quod Ecclesiæ revelatum est, nihil tale Regibus conceditur: nihil quippè aliud in novo testamento de Principum potestate revelatum est, quàm ut dentur Cæsari, quæ sunt Cæsaris, ut tributa solvantur, ut pro Regibus oretur, ut tam Regi, quàm omnibus ab eo missis obtemperetur, ac denique ut omnis potestas à Deo promanare, & quilibet Magistratus non frustrà gladium portare, sed in ea re minister Dei esse cognoscatur. Nihil ergo horum, quod Reges nominatim jubeat

Q

beat de Christi Ecclesia disponere, vel in causis fidei, & rebus religionis quidquam sibi jurisdictionis arrogare, ibidem reperire est. Nisi itaque jure Naturali, Gentium, aut Civili talis potestas Regi permittatur; clarum est, nullam eum omnino potestatem in eas res habere. Certum verò est, ea jura non posse Regi tribuere ullam potestatem in eas res, quæ iisdem juribus non sunt subjectæ; nullum enim jus de aliis, aut rebus, aut personis, aut actionibus constituere aliquid potest, quàm quæ sub ipsius ambitum cadunt; res autem ecclesiasticas, sive fidei & religionis, velut alterius & longè superioris ordinis, nimirum supernaturalis, omnino excedere sphaeram & potestatem juris Naturalis, Gentium & Civilis, aperte dignoscitur.

VI. Cùm ergò potestas tam cœlestis & præclara non possit ex corruptæ naturæ nostræ principiis oriri, sequitur, quòd tantum à gratuita Dei misericordia proficiscatur; illa verò misericordia sub tempore novi testamenti, partim scripto, partim non scripto jure manifestata est; neutro tamen modo Regibus ulla jurisdictionis potestas in rebus, causisque ecclesiasticis conceditur. Neque verò aut ulli Reges christiani erant ab initio, qui-

quibus ullam potestatem Christus commiserit ; imò per annos propemodùm trecentos fuit administrata Ecclesia, & quidem quàm feliciter, docent insignia incrementa, quæ inter tot, tantasque difficultates fecit. Attamen penes Imperatores, penes Reges, penes Principes, penes civilem Magistratum potestas hæc esse non potuit, quia, quicunque ferè illis temporibus respublicas gesserunt, pagani, & conjuratissimi christianorum hostes fuerunt. Sanè actum est de tota quæstione, si prima tria sæcula consulamus; ubi regimen externum Ecclesiæ totum erat Pastorum, non Regum; ubi innumera, non localia solùm Concilia, sed & Nationalia in causa baptismi, paschatis, Montani, coegere Præsules, non Reges; ubi dispensationes homicidis & mæchis concessere Pontifices, non Reges; ubi excommunicati sunt hæretici à Præsulibus, non à Principibus; ubi electi sunt, ubi depositi sunt Episcopi cum Paulo Samosateno, & aliis à Pastoribus, non à Regibus; ubi, uno verbo, externum regimen totum erat Pontificum, non Regum.

VII. Neque postquàm animum ad christianam religionem adjecerunt Principes, Christi que

legem complexi sunt, pristinum jus Episcopis abrogatum est; posteriores namque sub Constantino Episcopi successerunt in vicem & eadem jura Apostolorum, sacra dirigebant eâ dignitate ac potestate, quæ à Christo & ab Apostolis in ipsos, ut Christi Vicarios & Apostolorum successores, propagata erat; an verò Episcopi à tempore Constantini desinere Apostolorum successores esse, & regni cœlorum claves administrare? an saltem tot annorum, tot sæculorum præscriptio sive possessio contemni potest? an christianis Principibus competit, potestatem, jura & libertatem Ecclesiæ arctiùs premere, & angustare, quàm ab ethnicis Principibus factum esset? aut an planè traducem potestatis hujus Apostolicæ in Episcopis abrupere, aut abrumperè potuere Constantinus ejusdémque successores Imperatores christiani? Imò verò verè tales & orthodoxi Sacerdotum & Episcoporum reveriti potius sunt authoritatem, eorum vocem audiverunt, sententias secuti sunt, sacras leges receperunt, quin & pœnis spiritualibus, & pœnitentiis à Pastoribus impositis sese submiserunt. Constantinus M. christianorum Imperatorum princeps, teste Eusebio *Lib. 3. de vita Constantini cap. 10. in*
 Con-

Concilio Nicæno non prius affedit, quàm Episcopi, ut federet, annuissent; quo signo satis indicavit, se Concilio non præesse; dein finito Concilio scripsit epistolam ad Alexandrinam Ecclesiam apud Socratem *lib. 1. cap. 9.* „ Nam quod
 „ (ait) trecentis placuit Episcopis, nihil aliud
 „ existimandum est, quàm Dei sententia, præ-
 „ fertim cùm in tantorum virorum mentibus in-
 „ fidens Spiritus Sanctus divinam voluntatem
 „ aperuit: „ & in *alia epist. cit. lib. iii* cujus fine
 sic ait: „ quæ cùm ita sint, cœlestem gratiam &
 „ planè divinum mandatum libenter suscipite;
 „ quidquid enim in sanctis Episcoporum Conci-
 „ liis geritur, id omne ad divinam referendum
 „ est voluntatem. „ Unde pulchrè B. Ambro-
 sius *lib. epist. 32.* „ Si conferendum est, inquit,
 „ de fide, sacerdotum debet ista esse collatio: si-
 „ cut factum est sub Constantino augustæ me-
 „ moriæ Principe, qui leges nullas antè præmi-
 „ sit, sed liberum dedit iudicium sacerdotibus.

VIII. Iudicium porrò de Episcopis institue-
 re idem Constantinus exhorruit, teste Ruffino
lib. 1. Hist. cap. 2. ibi: „ Vos à Deo nobis dati
 „ estis Dii, & conveniens non est, ut homo ju-
 „ dicet Deos, sed ille solus, de quo scriptum est,

„ Deus stetit in synagoga Deorum, in medio
 „ autem Deos dijudicat; „ ad quod elogium
 provocat Gregorius Magnus, nolens Mauriti
 Imperatoris ausibus deferre; ita enim *can. 41.*
caus. 10. quest. 2. ait: „ cum piæ memoriæ Con-
 „ stantino Principi scripto oblatae accusationes
 „ contra Episcopos fuissent, libellos quidem ac-
 „ cusationis accepit, & eosdem, qui accusati
 „ fuerunt, Episcopos convocans, in eorum con-
 „ spectu libellos, quos acceperat, incendit, di-
 „ cens, *vos Dii estis, à verò Deo constituti, quia*
 „ *dignum non est, ut judicemus Deos.* „ Egregiam
 porro & se dignam sententiam protulit Valenti-
 nianus senior, uti refert Sozomenus *lib. 6. cap. 7.*
 quando Episcopis petentibus, ut sibi de doctri-
 na fidei rectè constituenda in unum convenire
 permetteretur, respondit „ sibi, qui unus è nu-
 „ mero laicorum esset, non licere, se ejusmo-
 „ di negotiis interponere, & ideò, inquit, sa-
 „ cerdotes & Episcopi, quibus hæc curæ sunt,
 „ pro se, ubicunque ipsis libitum fuerit, in unum
 „ conveniant.

IX. Theodosius junior, quæ suarum partium
 sint, decernit in epistola ad Synodum Ephesinam
Tom. III. Concil. pag. 441. „ Igitur, inquit,
 „ Can-

„ Candidianum præclarissimum sacrorum do-
 „ mesticorum comitem ad sacram vestram Sy-
 „ nodum abire iussimus, sed eâ lege & conditio-
 „ ne, ut cùm quæstionibus & controversiis, quæ
 „ circa fidei dogmata incidunt, nihil quicquam
 „ commune habeat: nefas est enim, qui san-
 „ ctissimorum Episcoporum catalogo adscriptus
 „ non est, illum ecclesiasticis negotiis & con-
 „ sultationibus se se immiscere: „ & idem in *epist.*
 „ ad Cyrillum: „ etenim religionem jam inde à
 „ primis usque temporibus, non imperantis cu-
 „ juspiam, aut certè imperium usurpantis inter-
 „ minationes vel proterviæ, sed sanctorum Pa-
 „ trum, sacrarumque Synodorum decreta nobis
 „ constituerunt. „ Nec aliud sensit Imperator
 „ Marcianus in Chalcedonensi Synodo *Actione*
 „ *VI.* Synod. quando, quæ fidei erant, judicavit,
 „ definienda esse per Patres Synodi, non suis legi-
 „ bus constitui: ibi: „ non ad fidem confirman-
 „ dam, non ad aliquam potentiam ostendendam
 „ exemplo religiosissimi Principis Constantini
 „ Synodo interesse volumus. „ Et *leg. nem.* de
 „ summa Trinit. & fid. Cathol. „ injuriam, inquit,
 „ facit judicio Reverendissimæ Synodi, qui se-
 „ mel judicata revolvere & disputare conten-
 „ dat. „

„ dat. „ Denique ut alios missos faciamus, cognovit idem Basilius, qui in gravissima illa, quam in octava Synodo orationem habuit, sic inquit :
 „ De vobis autem laicis, tam qui in dignitatibus, quàm qui absolute conversamini, quid
 „ amplius dicam, non habeo, quàm quia nullo
 „ modo vobis licet, de ecclesiasticis causis sermonem movere; neque penitus resistere integritati Ecclesiæ, & universali Synodo adversari. Hæc eadem investigare, & quærere, Patriarcharum, Pontificum & sacerdotum est, qui regiminis officium sortiti, qui sanctificandi, qui solvendi, & ligandi potestatem habent, qui ecclesiasticas & cœlestes adepti sunt claves, non nostrum, qui pasci debemus, qui sanctificari, qui ligari, qui à ligamento solvi egemus. Quantæcunque enim religionis & sapientiae laicus existat, vel si etiam universâ virtute interiùs polleat, *ovis vocari non desinet.* „ In quarta Synodo, quæ sub Papa Symmacho habita est, ne Theodoricus quidem, licet Arianus esset, sibi iudicium in Episcopos arrogavit, sed postquàm à plurimis Episcopis audiisset, Papam Symmachum ob prærogativam suæ sedis non posse compelli, ut minorum iudicio se sub-

sub-

submitteret, respondit, *in synodali esse arbitrio, in tanto negotio sequenda prescribere, nec aliquid ad se præter reverentiam de ecclesiasticis negotiis pertinere.*

XI. Atque ex his Imperatoriis & Regiis elogiis patet, causas fidei & religionis non ad Principes laicos, sed ecclesiasticos Rectores deferri debere; illorum sententiam audiendam, definitionique standum esse. Quod verò attinet posteriora tempora, à christianis & orthodoxis Imperatoribus, Regibus & Principibus verum Ecclesiæ regimen circa spiritualia, & competentia sacre jurisdictionis bonumque jus in substantia & legitimum exercitum spiritualis imperii Pontificibus & Episcopis nunquam extitit controversum, imò verò passim agnitum; atque cum hujus rei luculentissima testimonia & exempla ex legibus, tam civilibus & publicis, quàm sacris & canonibus, ex historiis profanis & ecclesiasticis suppetant, protestentque obvia, superfluum est, prolixioribus allegationibus immorari.

XII. Jus hocce ratio porrò & æquitas confirmat. Constituamus ita esse, ut in summa rerum sacrarum, & in fidei dogmatis judicium & arbitrium sit penes Principem aut magistratum politicum: quâ ratione, amabo, si res quædam

R

in

in controversiam veniat, decidetur? num unus aliquis magistratus, qui in una v. g. civitate, aut provincia jus dicit, causam definiet? vel an opus est, ut omnium, qui Christi fidem ubivis gentium profitentur, consensus accedat? profectò neutrum potest dici. Primò illud hætenùs nullus asseruit: si enim est aliquis Princeps talis, aut magistratus, quis nominari potest? ubi gentium sedem habet? quid aliquando in fidei negotio definivit? quis ab eo in dogmate controverso sententiam petiit? fidei negotium omnium commune est, nec aliud potest Italia, aliud Germania, aliud Gallia, & aliud Oriens, aliud Occidens profiteri. Quemadmodùm *unum baptisma, unus Deus, ita una fides.* Quis verò credat, fieri posse, ut, si singuli Reges, Principes & magistratus suis Regnis, provinciis atque urbibus in fidei causa iudicium ferant, omnes & singuli à se invicem independentes & divisi omninò consentiant, idemque doceant, constituantque? Et quis demùm eorum vota colliget, aut ad sacra comitia coget? An Imperator? quid enim, si nullus Imperator aliquando extiterit? quid, si ab Ecclesia deficiat? quid, si in plures scindatur Imperium? quid, si Reges undique irruentes Imperium dilanient,

&

& in suo quovis tractu imperitent? quid, si quæ Imperii portio lacera, non Regii, sed sequioris ac decoloris alicujus regiminis sortem experiri malit? quid, si hæc omnia? Nam & hæc omnia post Constantinum labentibus sæculis contigere in variis Imperii Romani tractibus. Ergo si horum quodlibet, si plura, si omnia eveniant, non congregari à sæculari Principe Concilium, nec vota aliorum requiri poterunt. An igitur Ecclesia interim de summa rerum periclitabitur? minimè verò; non tam malè consuluit Christus Ecclesiæ suæ, ut summam sacrarum rerum, unitatem ejusdem & Religionis æternitatem ad tam lubricum, procellosum, & labile Imperii terreni sceptrum religaverit.

XIII. Testes porrò gravissimi & irrefragabiles, fidique traditionis hujusce, quæ regimen spirituale Ecclesiæ à politico prorsus discriminat, usque ab ævo priorum christianorum Imperatorum custodes existunt antiqui & coævi Patres, tum Orientis, tum Occidentis; sic enim, qui primi christiani Imperatoris temporibus vixit, magnus Osius Episcopus Cordubensis, symboli Nicæni dictator, à magno Athanasio laudatus: *hæc Abrahamicus ille senex*, filium Constantini

Constantium ab Arianis seductum, & eorum persuasione negotiis ecclesiasticis se immiscentem graviter monet in *epist. Athan. ad solitariam vitam agentes*, „ ne te misceas Ecclesiasticis, nec „ nobis Episcopis Imperator in hoc genere rerum ecclesiasticarum præcipe, sed ea potius „ à nobis disce; Deus tibi Imperium commisit, „ nobis, quæ sunt Ecclesiæ, „ & mox: *date, scriptum est, Cesari, quæ sunt Cesaris, & quæ sunt Dei, Deo.* Eundem Imperatorem clarissimi Episcopi Paulinus Trevirensis, Lucifer Metropolitanus Sardiniae, Dionysius Mediolanensis, aliique seriò monuerunt, „ ne Ecclesiastica corrumpere, né „ ve Romanorum Imperium Ecclesiasticis Constitutionibus immisceret, ne Episcopis dominaretur., Quorum iudicium Magnus Athanasius comprobans in eadem *epist.* addit: „ nihil cogitari posse in re christiana monstrosius, quàm „ Regem Ecclesiasticas controversias velle iudicio suo definire. Quod quoniam Constantius „ ille Arianus tentaret & præsidere vellet iudiciis Ecclesiasticis, seque in decernendo Principem facere Episcoporum; quis (inquit „ Athan.) non dicat, illum eam ipsam esse abominationem desolationis, quæ à Daniele prædicta „ dicta

„ dicta est? nam in hoc, quod Anti-Christi est,
 „ facit, & quid Anti-Christus, cū venerit,
 „ plus committere poterit? „ Gregorius quoque
 Nazianzenus *orat. 17.* pro concione Imperato-
 rem Theodosium gravissimè affatur: „ te quoque,
 „ ô Imperator, imperio meo ac throno lex Chri-
 „ sti subjicit. Imperium enim nos quoque Epi-
 „ scopi gerimus, addo etiam, præstantius & per-
 „ fectius: nisi verò æquum est, spiritum carni
 „ fasces submittere, & cœlestia terrenis cedere?
 „ Sed non dubito, quin hanc dicendi liberta-
 „ tem in optimam partem accepturus sis, utpo-
 „ te, *sacri mei gregis ovis sacra, magnique pasto-*
 „ *ris Alumna*, rectèque jam olim à spiritu docta,
 „ & instituta. „ Et D. Chrysost. *Tom. 1. de verb.*
Isaiaë Hom. 4. Matth. 16. „ Mane intrà terminos
 „ tuos, ô Rex, alii sunt termini Regni, alii Sacer-
 „ dotii, hoc regnum illo majus est, Rex ea, quæ
 „ sunt in terris, sortitus est administranda: cœ-
 „ terum jus sacerdotii è supernis descendit: Re-
 „ gi corpora commissa sunt: Sacerdoti animæ,
 „ major hic principatus, propterea Rex caput
 „ submittit manui sacerdotis, & ubique in ve-
 „ teri scriptura sacerdotes inungebant Re-
 „ gem.

XIV. Quemadmodum autem isti in Oriente, sic quoque Episcopi in Occidente hanc distinctionem Pontificiæ & Imperatoriæ potestatis sedulò tradiderunt: sic nimirum Martinus trium mortuorum suscitator coram Maximo exclamat, prout refert Severus Sulpitius *sacra h. stor. lib. 2.*

„ Novum esse & inauditum nefas, ut causam Ecclesiæ iudex sæcularis judicet. „ Nec minùs D. Ambrosius cordatè scripsit in *epist. 21. aliàs 32.* ad Imperatorem Valentinianum juniorem, qui ab Arianis depravatus, de rebus fidei judicare attentabat: „ Certè, inquit, si vel scripturarum „ seriem divinarum, vel vetera tempora retragemus, quis est, qui abnuat, in causa fidei, „ in causa, inquam, fidei Episcopos solere de Imperatoribus christianis, non Imperatores de „ Episcopis judicare? eris, Deo favente, etiam „ senectutis maturitate provectior, & tum de „ hoc censebis, qualis Episcopus sit, qui laicis „ jus sacerdotale substernit. Pater tuus vir maturioris ævi dicebat: non est meum judicare „ inter Episcopos: tua nunc dicit Clementia: „ ego debeo judicare &c. „ Idem in *epist. ad sor.* „ noli te gravare, inquit, Imperator, ut putes, te in ea, quæ divina sunt, Imperiale aliquod

jus

„ jus habere , sed si vis diutiùs imperare, esto
 „ Deo subjectus, scriptum est, quæ Dei, Deo;
 „ quæ Cæsaris, Cæsari. Ad Imperatorem pala-
 „ tia pertinent, ad sacerdotem Ecclesiæ. Publi-
 „ corum tibi mœnium jus commissum est, non
 „ sacrorum &c. „ Quibus limitibus contineri
 „ potestatem Imperatoriam, Imperatoribus ipsis
 „ maximè est gloriosum, uti sanctissimus Episco-
 „ pus, eodem loco insigniter admonuit: „ Quid
 „ est enim honorificentius (inquit ille) quàm ut
 „ Imperator dicatur *filius Ecclesiæ*? Imperator
 „ enim bonus intra Ecclesiam, *non supra Eccle-*
 „ *siam* est. „ D. quoque Hilarius Pictaviensis
 „ Episcopus invictum Ecclesiæ contra Arianos co-
 „ lumen, ut in reliquis fidei capitibus cum his suis
 „ Episcopis convenit, ita nec in hoc de Regiæ juris-
 „ dictionis finibus quidquam dissensit. Sic enim
 „ ille cum Osio, Athanasio, Paulino & reliquis
 „ Constantium Imperatorem alloquitur in *lib. ad*
 „ *Constant.* ibi: „ Provideat, & decernat Clemen-
 „ tia tua, ut omnes ubique iudices, quibus pro-
 „ vinciarum administrationes creditæ sunt, ad
 „ quos sola cura & sollicitudo publicorum ne-
 „ gotiorum pertinere debet, à religiosis se ne-
 „ gotiis abstineant. „ Denique in sanctis Basi-
 „ lio,

lio, Hieronymo, Lucifero, Augustino nihil frequentius occurrit, quàm Regibus palatia, Episcopis Ecclesias; illis corpora, his animas; illis externa reipublicæ civilis: his interiora reipublicæ & Ecclesiæ divinæ; illis pacem & regimen politicum, his disciplinam, & regimen spirituale esse Christi præscriptione mandatum.

„ Duo quippè sunt (ut concludamus ex Gelasio
 „ *epist.* ad Anastasium) quibus principaliter mun-
 „ dus hic regitur, auctoritas sacra Pontificum
 „ & Regalis potestas, in quibus tantò gravior est
 „ sacerdotum, quantò etiam pro ipsis Regibus
 „ Domino in divino reddituri sunt examine rationem; nòsti enim fili clementissime, quòd,
 „ licèt præsideas humano generi dignitate, rerum tamen præsulibus divinarum devotus colla submittas &c.

XV. Ita nimirum admirandâ Dei providentiâ factum est, ut, quemadmodum in veteri testamento post sacerdotium ordinatum, legesque & cæremonias & sacrificia descripta, quibus synagoga constabat, multa sæcula interjecta sunt, priusquàm Regium nomen apud Judæos auditum est, quo tempore toto nihil ad sui perfectionem desideravit synagoga: & post, deletis Regi-

Regibus, synagogæ status imminutus, aut immutatus non est, sed antiquam suam formam retinuit; donec adventante Messiâ ejus item exitus à Deo præstitutus advenerat: non secus, imò magis in novo testamento Ecclesia Christi perfecta, suisque omnibus numeris absoluta, plerasque omnes cogniti orbis provincias complexa est, & tanquam fructuosa arbor, altis defixa radicibus, à parvis initiis exorsa, amplissimè dilatavit ramos suos trecentis annis, priusquam Imperator, aut Rex aliquis publicè in ejus communionem se se adscripsit, non obstante, quòd Imperatores & Reges omnes regnorum & imperiorum suorum nervos intenderent, ut, quibuscunque possent artibus & viribus, arborem hanc stirpitus excinderent. Cum autem, Imperio christiano deinceps effecto, antiquiores Episcopi armatis legionibus instructi non essent ad profanos Principes violenter opprimendos, imò verò illi inermes forent, & ideo non paucorum horum injuriis velut signum appetiti, christiani nihilominus Principes, ingenio tam diversi per tot annorum seriem Episcopis potestatem circa sacra tam amplam permiserint, neutiquam permissuri, nisi planè intellexissent, eandem ipsis à Christo fuisse impartitam, & certè ad populos rectè gubernandos

conducibilem, neque propterea, quòd Imperium in varias partes divideretur, nec propter quamcunque ejusdem Imperii mutationem mutata est substantialis ecclesiastici regiminis forma, sed semper eodem tenore progressa est Ecclesia, ut Pontifices & Episcopi in sacris præessent, alii, quocunque nomine appellati, subessent, illi essent Pastores, hi oves. Ex quo item est evidens, perpetuam & immobilem Ecclesiæ regiminis formam Imperatorum baptismo nihil variatam; ideóque necesse fuit, dum Imperatores, Reges, & Principes veritatis christianæ constantiâ convicti in Ecclesiæ corpus per baptismi Sacramentum inferebantur, eosdem, cum ex ea ad Ecclesiam adjunctione Pastores & Episcopi effecti non sint, in ovium, filiorum & subditorum Ecclesiæ numerum esse susceptos: id quod etiam Isaias *cap. 60.* clarè prophetizat; cùm ait: *Reges ministrabunt tibi (Ecclesiæ) venient ad te curvi filiorum (Imperatorum & Regum) qui prius (persequendo) humiliaverunt te, & adorabunt vestigia pedum tuorum* & ulterius de eadem Ecclesia prædixit Isaias *cap. 60.* ibi: „ædificabunt filii peregrinorum muros tuos & reges eorum ministrabunt tibi: aperientur portæ tuæ jugiter, ut afferatur ad te

„ te fortitudo gentium & reges earum adducan-
 „ tur, gens enim & regnum, quod non servierit
 „ tibi, peribit.

ARTICULUS VIII.

In jure protectionis & advo-
 catiæ officium & potestas Principum
 sæcularium circa sacra conclu-
 ditur.

SUMMARIA.

- I. *Christus in mundum veniens voluntatem homi-
 num ad maiorem perfectionem adduxit.*
- II. *Religio christiana officium & obedientiam subdito-
 rum erga Reges & Principes ad perfectum
 adduxit.*
- III. *Christus itidem officia hominis erga Deum per-
 fecit.*
- IV. *Idem Reipublica sua, id est Ecclesia certos dedit
 moderatores, intrinseca ejus curantes, vide-
 licet Episcopos: alios verò, id est Principes
 gladium suum politicum ad extrinsecam Ec-
 clesie pacem & tuendam religionem dirigentes.*
- V. *Hoc sensu Regum & Principum potestas, qua-
 si Ecclesiastica potest appellari.*

- VI.** In hoc consistit singulare beneficium Regibus ad Christum conversis collatum, ac exprimitur eorum officium in protegendo Ecclesiam, ejusque leges.
- VII.** Cujus regula & insimul lex suprema est salus animarum & vera Christi religio: id quod docet modus inaugurationis Regia;
- VIII.** Item acclamatio Imperatoribus in Conciliis facta.
- IX.** Uberius adhuc officium Principum christiano-
rum explanatur ex vinculo juramentorum.
- X.** Ratio horum juramentorum à Majoribus nostris introductorum affertur, ut nimirum Principes magis obstringerentur ad officium prote-
genda Ecclesia per se jam sibi proprium.
- XI.** Hoc suum officium impleverunt Imperatores & Principes, dum leges Episcoporum legibus suis stabiliebant, repugnantésque iis puniebant.
- XII.** Ex eodem officio profluxit eorum ratihabitio, siue confirmatio decisionum circa fidem ab Episcopis in Conciliis factarum.
- XIII.** Eo pariter conspirarunt particulares Impera-
torum leges v. gr. circa auctoritatem Concilio-
rum inviolatè conservandam, libros hereticos
aut suspiciosos prohibendos &c.

XIV.

XIV. *Ista & hujus similia præcepere, aut prohibere illi ab Episcopis prius edocti, & in Synodis instructi, suasque leges conformarunt canonibus.*

XV. *Primitus credidere de sua potestate optimi Imperatores, eam solum versari circa protegendam Ecclesiam.*

XVI. *Ita Carolus M. eximius eorum imitator suum officium protectionis, non potestatem jurisdictionis in Ecclesiam liberè fassus est.*

XVII. *Licet limites utriusque potestatis distincti sint, maxima tamen inter utramque est conjunctio; cujus rei in apparente legum ecclesiasticarum & secularium confusione clara fit expositio.*

XVIII. *Explicatur, quâ ratione olim non minime fuerint Imperatorum partes in convocandis & dirigendis Conciliis.*

XIX. *Idem argumentum prolixius tractatur, quomodo utraque potestas ecclesiastica & civilis concurrat ad celebrationem Conciliorum.*

XX. *Plures adhuc in medium proferuntur rationes prioribus seculis Imperatorum christiano- rum auctoritatis necessarie in convocatis Conciliis.*

XXI. Non solo Imperatorum nutu, sed instinctu maximè Sacerdotum collecta fuere Synodi, ut videre est in primis Conciliis generalibus.

XXII. Imò collecta absque Imperatoribus Synodi laudata sunt; quæ verò facto regum limites protectionis excedentium convocata fuerunt, improbatæ.

XXIII. Ad difficultates in Conciliorum celebratione aquè, ac Pontificum constitutione & ordinatione è medio tollendas secernenda sunt facta & jura, & multa æconomia prudenti Ecclesie adscribenda sunt.

XXIV. Antiquos orthodoxos Principes officium tutela solummodò Conciliis & Ecclesiasticis legibus impendentes sequuntur hodie omnes Reges & Principes Catholici, etiam in Gallia. Exponitur examen, quod in supremis eorum auditoriis fieri solet, constitutionum Ecclesiasticarum.

XXV. Nonnunquam materia est mixta, atque suo sensu ab utraque dependens potestate.

XXVI. Ex qua observatione fluit ratio, cur olim Imperatores & Reges ad constitutionem Episcoporum fuerint admissi, & adhuc admittantur.

XXVII. Item, cur ab iisdem investituræ Episcopatum data sint, & adhuc dentur: multum quoque in utroque, scilicet constitutione Episcoporum

rum & investitura adscribendum venit prudenti Ecclesie œconomia.

XXVIII. *Ex his omnibus colligitur, Principum officium in causis fidei & religionis consistere in sola protectione religionis, ac advocatia Ecclesie, ejusque legum auctoritativa executione.*

XXIX. *Inde concluditur, utramque potestatem intra hosce recti terminos consistentem, unam alteri non invidiosam, minus nocivam, sed vel maximè proficuum esse.*

I. **C**hristus in mundum pluribus erroribus obcæcatum veniens, voluntatem hominum majori ad rectè operandum, quàm priùs, alacritate complevit, demissòque Sancto Spiritu cultores suos in omnibus virtutibus adeò excellentes reddidit, ut temperantiâ, castitate, humilitate, verâ animi fortitudine & mortis contemptu insignium personarum religiosarum & Martyrum plura eluxerint inter christianos millium millia, quàm inter paganos his virtutibus nobilitati viri singulares: sic inprimis religionem veram instituit & legibus firmavit, & in æternitatem stabilivit, ut nulla deinceps erroris macula Ecclesiam à se fundatam, & sanctissimo spiritu suo gubernatam, eamque visibilem futuram, & toto terra-

rum orbe diffundendam potuerit obfuscare. Id quod in variis novi veterisque testamenti locis tam perspicuè pollicetur, ut nihil sit in fide christiana certius, nihil in symbolo christianorum firmitus, quàm hanc Christi Ecclesiam Catholicam & Apostolicam à veritatis regula per ipsum Christum tradita nunquam deflexuram. Quod ergo homines naturâ duce externam justitiam in communi vita sequebantur, hoc Christi disciplina multò magis ratum habuit, & adjectis maximis æternæ vitæ præmiis acrius justitiæ studium in christianorum pectoribus accendit, ut virtutes morales appeterent, illisque præditi ad præclariùs de amicis, de parentibus, de matrimonio & procreationis ordinata serie, de civibus, de toto reipublicæ statu merendum instruerentur, & hoc quoque sanctissima Christi Religio confirmavit, & adjectâ intrinsecùs Spiritûs S. gratiâ mentes suorum sic illustravit, ut multò, quàm priùs, flagrantius in harum studium incumberent.

II. Porro nonnisi Christiana Religio officium & obedientiam subditorum Regibus & Principibus debitam ad perfectum adduxit, utpote quæ his non bona solùm & corpora, sed & corda illo-
rum

rum verè & perfectè submittit, dum eosdem Reges & Principes veluti Dei vicarios & ministros respicit, inculcans propter eminentem hancce qualitatem subditis non obsequium exterius duntaxat & coactum, verùm etiam subjectionem voluntariam & ex fundo cordis præstandam, in vinculo conscientiaë tanquam officium religionis indispensabile, neque metu solo externarum pœnarum, sed amore legis & voluntatis Dei, & timore lædendi animam per peccatum, taliter ut majestas prima ipsis sit Deus, secunda Rex five Princeps, & non attendendo hujus vitia, quæ personalia & ipsius sunt, sed potestatem, quæ à Deo & semper bona est, reverendo, fide ulterius certâ teneant, quòd erigere se contra eundem, qualiscunque sit, idem sit, ac Deum invadere, & ab obedientia illius se subducere velle, sit idem, ac nolle divinæ ordinationi subjacere, tandèmq; quòd Deus pœnis etiam æternis ulturus sit rebellionem subditorum adversus Regem suum, quia hic imago Dei est.

III. Quòd etiam Deum esse, in ejusque honorem sacra quædam agenda esse, persuasum homines haberent, nec hoc Christus in nova lege refutavit, quod ipsemet nimirum creator æternâ

T

natu-

naturæ lege homines creaturas suas edocuerat, & lege temporali per Moysen latâ Judæis olim præscripserat; at quòd à rectâ Dei veri & unius cognitione ad multos & falsos Deos aberrarent, & propter ignorantiam veri cultûs ad idololatri- cos ritus devolverentur, hoc adeo efficaciter in eis correxit, ut & præsentis tum ignorantia te- nebras dispelleret, & clarissimam veritatis lucem inveheret, & quò semper in eadem veritate per- sisterent, certam & constantissimam eis regulam traderet.

IV. Reipublicæ ergo suæ, quam Ecclesiam vocamus, & quam ipse partim labore & sangui- ne suo fundavit, partim Apostolorum suorum prædicationibus ampliavit, & per univèrsam mundum dilatavit, certos dedit moderatores, alios quidem magis necessarios, qui intrinsecam ejus naturam curarent, puritatem dogmatum, articulos fidei, Sacramentorum doctrinam & usum, disciplinam ecclesiasticam, & siquæ alia ad interiorem ejus vitam pertinent, quos Epi- scopos vocamus, quorum officium quia circa sublimiora & valde recondita mysteria versatur, ideòque perpetuò præsentem divini Numinis gratiam requirebat, idcirco ipse promisit Matth.

28. Joan. 14. & 16. se illis affuturum omnibus diebus ad sæculi usque consummationem, nec ab eis unquam recessurum spiritum veritatis, qui eos in omnem veritatem duceret. Principes autem & Magistratum civilem, quos priùs in naturæ lege ordinaverat; ita jam gratiæ lege perfecit, ut tum demum perfectè munere suo fungerentur, cum mysticâ per Sacramentum baptismi factâ regeneratione in Ecclesiam insiti Episcopis regenerantibus, ut filii Patribus, ut oves Pastoribus, ut discipuli Magistris, quemadmodum Christus præceperat Joan. 21. Hebr. 13. in iis, quæ spiritum & negotium salutis concernunt, se simul inclinantes, politicum suum gladium dirigerent ad eam extrinsecam Ecclesiæ pacem procurandam, cujus interna Sacramenta diximus Episcoporum fidei fuisse commissa; hoc enim in Testamento novo futurum proprium Regum & Principum officium pulcherrimè vaticinatus est divinus Propheta, dum ait *futuros Reges nutritios, & Reginas nutrices Ecclesiæ*, & dum prædixit, *gentem & regnum, quod non servierit Ecclesiæ, perituum.* Id quod omnes boni christianorum Principes tempore Evangelii suum fuisse munus & officium, idque ex divina ordinatione

& verbis, & factis, & moribus semper sunt professi.

V. Atque hanc totam Regis potestatem hoc sensu quasi ecclesiasticam, sacrâque functionem Spiritus Sanctus, Christi que Apostolus Petrus pereleganter significavit, dum appellavit statum Testamenti novi sacerdotium Regale *I. Petri 3.* quia nimirum Reges christianorum ita optimè Regio se nomine dignos ostendunt, si sacerdotio Christi in Ecclesia sustinendo, & sacerdotum ecclesiasticas leges corroborando, suam regalem auctoritatem impendunt; in quo advocatiæ & protectionis officio propriè cardinem & medullam Regii inter christianos splendoris consistere, omnes antiquissimi & sanctissimi Episcopi docuerunt, omnes fortissimi atque optimi Imperatores, Reges & Principes constanter crediderunt. Quam ob rem Constantinus M. uti refert Euseb. de vita Constantini *L. 4. cap. 24.* dictitare solebat. „ Vos Episcopi intra „ Ecclesiam, ego extra Ecclesiam Episcopus à „ Deo constitutus sum. „ Nec ex variis titulis, quos ex præclarissimis victoriis multos omnesque gloriosos adeptus est Carolus ille Francorum Imperator nomine Magnus, sed re Maximus,

mus, ullus fuit illustrior, quàm quo se Catholica Ecclesia humilem adiutorem vocavit velut aliàs filium & defensorem sanctæ Dei Ecclesiæ. Tom. III. Concil. pag. 247.

VI. Estque hoc longè excellentissimum beneficium Regibus paganis ad Christum conversis per Christi fidem & doctrinam collatum, quòd, cum priùs eorum regnum, etiam cùm optimè gereretur, fuerit merè politicum, mundanum, profanum, carnale & à vera sanctitate alienum, jam per christianam professionem, quâ ipsi in filios Dei & Ecclesiæ mutati sunt, eorum quoque sceptrum, sacrum, religiosum, ecclesiasticum, spirituale & sacerdotale quodammodo effectum sit: quia ad eandem Christi Ecclesiam cum sacerdotibus suo modo dirigendam, adscitâ videlicet auctoritate suoque cooperante brachio sæculari, admittuntur, & roborandis protegendisque Spiritûs S. divinis sanctionibus editis per eos, quos spiritus ille posuit regere Ecclesiam sanguine Christi acquisitam, eorum sceptrâ inserviunt: id quod ipsissimum est Regum ministerium tantis antea sæculis à Prophetis dignissimis prædictum, & in eo præcipuè vertitur Regiæ potestatis natura, quando in hominem christianum incidit.

Etsi enim Regum, quatenus Reges sunt, officium est, leges de pace, de bello, de quiete civium, & de exteris civilibus bonis & commodis publicis ferre, in eoque pagani Reges, qui boni fuerunt, rectè quidem suæ regali munere sunt usi: tamen dum christianus homo commissum sibi à Deo regimen accipit, primo loco christiana fides & religio est attendenda, & diligentissimè providendum, ut omnes de pace, belloque & commerciis & quiete civili leges, cum legibus christianis conveniant, & siquando in præjudicium damnique religionis eæ leges cedunt, in Regali officio graviter peccat, nisi leges eas corrigat, & ita formet, atque immutet, ut ne professioni christianæ noceant.

VII. Duplex ergo Regis Christiani officium est, gubernare Rempublicam; & tueri Religionem five Ecclesiam, proin quemadmodum apud paganos Principes in particularibus legibus scribendis unica, suprema & generalis regula, quâ sua omnia cogitata, consulta, decreta dirigebantur, erat illud: *salus populi suprema lex esto*: Cicero de Legibus Lib. II.; ita apud Christianos, quorum regna Christo subjiciuntur, quorum imperia ad salutem animarum & felicitatem æternam simul tendunt, quæ solâ Christi fide comparatur, hanc
fibi

sibi fidem & religionem Principes in omnibus suis edictis perpetuò proponere debent, illudque ut firmum & indubitatum insimul & præprijis tenere; *salus animarum, æterna beatitudo, vera Christi religio suprema lex esto.* Atque hunc fuisse sensum & sententiam omnium veterum Imperatorum, omniùmque bonorum Regum, dicta, scripta, acta & mores eorundem probant, idemque convincit Imperatorum & ferè omnium christianorum Europæ Regum, cum Reges creantur, inauguratio; quanquam enim si antiquis moribus viveretur, in nudo Regis verbo satis esset ad eos ad hoc obligandos momenti, tamen, quia plurimum Imperatorum & Regum magna sæpiùs extitit circa hoc perfidia, hypocrisis & simulatio, propterea tot vincula stipulationum & juramentorum in solenni coronandi cæremonia usurpanda adjuncta sunt; hinc fit, ut non nisi in Ecclesiis & ad altare, & dum sacrosanctum christianorum mysterium peragitur, ad regendum inaugurentur; hinc fit, ut Episcopi sceptrum & diadema illis porrigant; hinc anathemata & execrationes illis imponuntur, si fidem datam fefellerint; hinc jusjurandum ab illis exigitur, de fide Catholica constanter tuenda, & Ecclesiæ Catholicæ Pontificibus honorandis

&

& protegendis; hinc sacerdotum instar sacris vestibus induuntur, & inunguntur, scilicet ut in sacerdotalis ministerii quandam partem se assumptos reminiscantur, seque exterius Episcopos quodammodo effectos externam Ecclesiæ pacem, disciplinam & politiam debere defendere, quemadmodum interiùs Ecclesiæ mysteriis Episcopi verè præsumt.

VIII. Inde est, quòd olim Imperatoribus etiam in Conciliis acclamatum fuerit, uti Marciano in Concil. Chalced. act. 6. *Sacerdoti, Imperatori multos annos, & aliquanto supra: Martino novo Constantino, novo Paulo, novo David, orthodoxam fidem tu roborasti; sicut Apostoli, ita creditis.* Ibidemque *Actione 1.* repetitum fuit illud ex *Act. 7.* Concilii Constantinopolitani sub Flaviano, ubi Theodosio acclamabatur: *Orthodoxo, pio Imperatori, Pontifici Imperatori.* Parte quoque tertiâ ejusdem Chalced. Synodi legitur epistola Agapiti Rhodi Episcopi ad Leonem Imperatorem hæc habens: „ verè namque *Sacerdos* „ & naturâ *Imperator* existis. Cujus sacerdotii „ imperatorio nomini agnati coalitique origo „ repetenda est ab ipso primo christiano Imperatore Constantino, qui se quoque Episcopum, „ exte-

exteriorem se Ecclesiæ & velut Episcopum communem omnium gloriosâ fortis manûs assistentiâ gloriabatur apud Euseb. *L. 1. cit. de vita ejus cap. 44. & lib. 4. cap. 23. & 24.* Cui alludens Carolus Magnus *Lib. 6. Capitul. 1306.* „ Quod „ & nos, qui ministri Domini sumus, nec sine „ causa Dei gladium portamus, *episcopali in vice „ omnium episcoporum,* atque regali auctoritate „ pro viribus cunctos agere jubemus.

IX. Quamobrem si quis sigillatim percurrere velit Imperatorum & Regum jura, ratio & natura communis omnium parens nihil christianis Regibus imposuit, indulsetque supra paganos sive veteres Romanos & Græcos singulare, siquidem solam naturæ & rationis legem intueamur, & primas Regum origines consideremus; sin verò nos ad Evangelii legem convertamus, ubi tot sunt præcepta divinitus edita de justitia, de pietate, de fide, de vita beata, de suppliciis æternis, ubi Regia dignitas erroribus paganis liberata ad disciplinæ christianæ veritatem instruitur, & ad cœlestem beatitudinem refertur; ubi ejus felicitatis adipiscendæ nulla via est alia, nisi per Christi Ecclesiam, ideo Regia auctoritas imprimis debet Ecclesiæ bonum intendere, Ec-

clesiæ statum tueri, Ecclesiæ canones promulgare & executioni mandare, Ecclesiæ adversarios expellere, Ecclesiæ servandæ, propagandæ, amplificandæ, & religioni protegendæ omnibus modis studere, maximè cum tot sint vincula, obligationes, juramenta de Ecclesia protegenda, ejusque antiquâ fide ad extremum vitæ spiritum etiam cum sanguinis & fortunarum omnium dispendio conservandâ.

X. Perpendentes nimirum Majores nostri, ex præscorum temporum experientia, rerum humanarum, multò autem magis divinarum conturbationem, quam nonnulli Imperatores Tyranni & à fidei veritate devii induxêre, ordinem christianis Regibus præscriptum pervertendo, sapientissimo consilio usi, eo maximè tempore, quo dissipato Imperio Romano in omnibus Europæ provinciis nova regna emergebant, quàm optimè fieri poterat, humanâ providentiâ præcaverunt, ne christiana regna istiusmodi tempestatibus concuterentur; ideoque illi, quibus regnorum ejusmodi prima ordinatio credita fuit, defixis attentè oculis in religionis æternam & immobilem veritatem à Deo optimo profectam, & simul ponderantes vetustissimorum Patrum perpetuam

petuam de his Regii dominatûs finibus prædicationem, ipsorumque Imperatorum Constantini, Theodosii, Marciani & Justiniani &c. quorum gloria in orbe christiano clarissima, professionem & consuetudinem, & quantum sub illo divino Principum cum Episcopis nexu Ecclesia Dei ad salutem plurimorum aucta sit, ac quòd respublica christiana seditionibus caruerit, morésque hominum multò magis ad pietatem, fidelitatem & obedientiam compositi, & eâ Imperii & sacerdotii concordia utriusque adversarii protriti fuerint, unaque advertentes, quantoperè illa contraria Constantii, Juliani, Valentis & similium perversitas fuerit omni hominum generi exosa & detestabilis; religioni autem Christi, quam illi potissimum dirigebant, suis imperandi finibus non contenti, Ecclesiasticum quoque regimen contra jus & fas invadentes, in primis perniciosissima extiterit, hanc, inquam, ob causam illi Reges suos ita præfecerunt, ut cum Philosophis & vetustis Legislatoribus ad naturalem Reipublicæ cujusque finem, qui in externa justitia & morum probitate & reipublicæ tranquillitate positus est, eorum regna quidem dirigere voluerint; supernaturalem insimul verò finem æternæ vitæ, ad quam religio & fides christiana

stiana ducit, multò majori sollicitudine illis præposuerint confectandum, summâ ratione Regium culmen christianæ religioni subordinantes in iis, quæ ad eandem Christi religionem pertinent, & quatenus non solum his nihil dissentaneum aliquando præciperent, sed eandem fidem & religionem, & quæ illuc spectant, in Ecclesia Christi constanter defenderent, propugnarent & conservarent, ac hæreses quascunque extirparent. Quo facto reipublicæ universæ, sibi ipsis particulatim, & ipsis quoque Principibus quàm optimè & divinissimè consulebant.

XI. Inde est, quòd, sicut antiqui & tam Orientis, quàm Occidentis Imperatores, ita & Reges & Principes christiani pii omnes semper agnoverint, hoc suum fuisse officium, ut, quæ Episcopi in Conciliis suis decrevissent, ea iidem Reges gladiis & legibus & moribus stabilirent, nec non Conciliis & Conciliorum decretis repugnantes legitimis suppliciis castigarent; ita enim verò in Concil. Chalcedonensi *Act. 1. § 6.* protestatur Imperator Marcianus, se venisse, ut exemplo Constantini M. quæ Episcopi divinâ auctoritate sacrosancta esse decernerent, ipse Imperiali auctoritate populis servanda ediceret, &
Con-

Conciliū decretis repugnantes pœnis afficeret non aliter,quàm uti Constantinus damnatos à Concilio Nicæno in exilium ejecit, Arii libros cremavit, & siqui eos celare deprehenderentur, capitali supplicio affecit; cujusmodi exemplis omnes historiæ, omnes annales, omnia scriptorum monumenta referta sunt: id quod Justinianus Imperator apertissimè testatur, si de personis hæreticorum Synodus Episcoporum aliquid statuisset,, quoties (inquit ille in Concil. Constanti-
,, nopol. *V. Act. 1.*) sacerdotum sententia
,, quosdam indignos sacerdotio de sacris fedibus deposuit, quemadmodum Nestorium, Eutychen, Arium, Macedonium, Eunomium & similes; toties Imperium ejusdem sententiæ & ordinationis cum sacerdotum auctoritate fuit; *sicque divinâ pariter & humanâ concurrentiâ unam consonantiam rectis sententiis fecere.* Sicut nuper circa Anthimum factum est, qui dejectus est à sede hujus Regiæ urbis per gloriosæ memoriæ Agapetum sanctissimum Romanæ Ecclesiæ Pontificem.

XII. Si de dogmatibus fidei credendis Episcopi in Synodis suis statuissent, Imperatores perpetuò eadem dogmata impensâ extrinsecus

firmitate & custodiâ rata fecerunt; & ut ait
idem Justinianus post commemoratos in dicta
V. Synodo Generali Nicæni Concilii canones sub
Constantino M. contra Arianam hæresim, Con-
stantinopolitani sub Theodosio seniore contra
Macedonium, Ephesini sub Theodosio juniore
contra Nestorium, Chalcedonensis sub Marcia-
no contra Eutychen & Nestorianos, eâdem *Act.*
I. „ his omnibus per diversa tempora subsecutis
„ prædicti piæ recordationis nostri Patres & Im-
„ peratores ea, quæ in unoquoque Concilio ju-
„ dicata sunt, legibus suis corroboraverunt, &
„ confirmaverunt, & hæreticos, qui definitio-
„ nibus prædictorum sanctorum 4. Conciliorum
„ resistere & Ecclesiam conturbare conati sunt,
„ expulerunt, „ idemque ipse Justinianus se fa-
cturum pollicetur quoad ea, quæ ab Episcopis
in hac V. Synodo essent definita.

XIII. Particulares verò horum Imperato-
rum leges ad sempiternam & istorum memoriam
atque gloriam, & Regum, qui postea secuturi
erant, imitationem atque exemplum in jure ci-
vili recensentur, v. g. ut Conciliorum genera-
lium inviolata maneat authoritas, quod est
christianæ pacis & ecclesiasticæ unitatis caput,
sic

fic edicunt Theodosius, Valentinianus & Marcianus in *Cod. Tit. I. de summa Trinit. §. nemo. ibi:*
 „ Nemo Clericus vel militaris vel alterius cujus-
 „ libet conditionis de fide christiana publicè
 „ tractare conetur impofterum &c. nam & inju-
 „ riam facit iudicio Reverendiffimæ Synodi, si-
 „ quis femel iudicata ac rectè difpofita revolve-
 „ re, & publicè difputare contenderit, & con-
 „ temptoribus hujus legis pœnæ non deerunt. „
 Ut hæretici cujuscunque generis comprimantur,
 ita præcipiunt ibi §. „ Sancimus, ut omnes im-
 „ piæ Nestorii fidei æmulī, aut nefariæ ejus do-
 „ ctrinæ fequaces, fi quīdem Epīſcopī ſint, aut
 „ Clerici, à ſacroſanctis Eccleſiis ejiciantur; ſi
 „ verò laici, anathematizentur, licentiam haben-
 „ tibus cunctis orthodoxis illis, ſi voluerint, om-
 „ ni metu & damno ceſſante, publicè denun-
 „ ciare, accuſare, reosque peragere. „ Quoad
 libros verò non modò hæreticè, ſed vel ſuſpicio-
 ſè ſcriptos adhuc, modum piè & chriſtianè præ-
 ſcribunt itidem: „ Quoniam pervenit ad noſtras
 „ aures, quosdam doctrinas conſcripſiſſe & emiſiſ-
 „ ſe ambiguas non exactè & per omnia con-
 „ gruenter expoſitæ in Nicæna Synodo fidei, &
 „ his, qui in Synodum Ephesiſinam convenie-
 „ runt,

„ runt, sanctis Patribus; jubemus omnia istius-
 „ modi scripta incendi, ac perfectissimo interi-
 „ tui mancipari, ita ut in nullius lectionem ve-
 „ niant, iis certè, qui talia scripta habere & le-
 „ gere sustinuerint, ultimum supplicium subitu-
 „ ris., Conventicula autem & conciones hæ-
 reticorum usque adeo horrent, ut, siquid vel ipsi
 Imperatores per errorem hæreticis largiti sint,
 illud indultum irritum velint esse & nullius mo-
 menti ibid. §. „ Nullus hæreticis ministeriorum
 „ locus, nulla ad exercendam animi obstinatio-
 „ ris dementiam pateat occasio. Sciant omnes,
 „ etiamsi quid speciali quolibet rescripto per
 „ fraudem elcito ab hujusmodi hominum ge-
 „ nere impetratum sit, non valere. Arceantur
 „ cunctorum hæreticorum ab illicitis congrega-
 „ tionibus turbæ, unius Dei nomen ubique ce-
 „ lebretur juxta Nicænam fidem à Majoribus
 „ traditam.

XIV. Atque in istis maximis Imperatoribus
 notandum & suspiciendum est, non tam, quòd
 ista jusserint, & decreverint, quàm quòd eadem
 posuerint & præceperint, ab Episcopis priùs
 edocti & à Synodis instructi, & dependenter à
 prævia istorum dictatura; quòdque Episcopo-
 rum

rum & Synodorum canonibus suas conforma-
rint & accomodarint leges, etiam pragmaticas
sanctiones iisdem canonibus contrarias abrogare
nequaquam dubitantes. Cujus rei præclarissi-
mum in Chalcedonensi Synodo documentum
se offert, ubi Martianus iudices delegat, qui
ejus nomine Synodum ita alloquuntur: „Sakra-
„ tissimo Domino orbis placuit, non juxta sa-
„ cras litteras, aut pragmaticos typos res sanctis-
„ simorum Episcoporum procedere, sed *juxta*
„ *regulas à sanctis Patribus latas*. Omni igitur
„ cessante è sacris pragmaticis definitione, ca-
„ nones de hoc capitulo editi legantur.„ Tum
rogant iudices, „ dicat sancta & universalis
„ Synodus, utrùm ei placeat, ex canonibus Pa-
„ trum hujus causæ quæstionem examinari, an
„ è sacris pragmaticis, de quibus quod sacro
„ apici visum sit, jam omnibus apertum fecimus.
Sancta Synodus dicit. *Contra Canones ni-*
hil pragmaticum valeat, Canones Patrum teneant.
Justinianus frequenter suis edictis solet attexere
clausulam, quâ potestatem Episcoporum præde-
finientem & prædecernentem supponit, „ sanc-
„ mus (inquit ille constitut. 131.) *sacras sequentes*
„ *regulas*, ne quis bigamus sacerdos ordinetur.

„ Sancimus, ut sancti ecclesiastici canones, qui
 „ à sanctis 4. Conciliis expositi & confirmati
 „ sunt, vicem legum obtineant, prædictorum
 „ enim Conciliorum decreta perinde ut sacras
 „ Scripturas suscipimus; & canones ut leges cu-
 „ stodimus: ac propterea sancimus, ut *secun-*
 „ *dum eorum definitiones sanctissimus veteris*
 „ *Rome Papa primus sit omnium sacerdotum &c.,*
Veterumque Patrum Decretis inhæ-
rendo hæreticos (ait Constitut. 109.) *illi dixerunt,*
& nos dicimus, quicunque diversarum sectarum
sunt, Eutychiani, Acephali, Manichæi &c. &
quicunque membrum sanctæ Dei Catholicæ & Apo-
stolicæ Ecclesiæ non sunt, in qua & omnes sanctissimæ
totius orbis habitati Patriarchæ, & omnes sub iis
constituti Religiosissimi Episcopi, uno ore Apostoli-
cam fidem atque traditionem prædicant. Cùmque
Romanus Pontifex Agapetus Constantinopolis
Patriarcham Anthimum propter hæresim ex Ec-
clesiâ expulisset, hanc (inquit Justinianus consti-
 tut. 24.) *sententiam tametsi per se satis valentem,*
multò tamen adhuc valentiorẽ reddit Majestas
Imperatoria, quæ Regiâ hac urbe ipsum expellit.

XV. Quare autem adeò studiosè ecclesiasticas sanctiones civilibus legibus confirmet, & (ut ipse loquitur ibidem) *quæ summum sacerdotium decrevit, Majestas Imperatoria corroboret*, pulcherrimam & maximè christianam affert rationem Constitut. 123.; *si enim leges civiles, quarum potestatem fidei nostræ Deus concedidit, per omnia firmas ac stabiles conservari ad subditorum securitatem, studemus, quantò plus studii debemus circa sacrarum regularum & divinarum legum observationem ponere, quæ pro salute animarum nostrarum definitæ & constitutæ sunt.* Hoc modo in prima christianorum Principum Ecclesia optimi, iidemque potentissimi Imperatores de sua, quanta quanta erat, Imperatoria potentia crediderunt: hoc actionibus suis docuerunt: hoc gloriosissimo exemplo posteritati christianæ, Regibusque universis prædicarunt optimè gnari, quòd propagandæ, servandæ instaurandæque religioni plurimum conferat sæcularium Principum protectrix autoritas. Atque ita ferè in lege Christi perfectum est, quod in lege Moyſis *Deutr. 17.* olim adumbratum fuit de omnibus hominibus, siquando controversiæ

emergerent, ad sacerdotes Leviticos confugientibus, & sacerdotum iudicio acquiescentibus; quod si qui præfractè contentiosos contra sacerdotis sententiam se præberent, eos brachium sæculare frænaret, & juxta obstinationis gradus proportionatis & condignis suppliciis afficeret. Et in hoc quidem munere, quo Reges suum gladium ad ecclesiasticæ disciplinæ defensionem conferunt, & fidem christianam ab Episcopis traditam suis edictis corroborant, ita propriè consistit vera Regum christianorum quæ talium auctoritas, ut, dum secus faciunt, causasque ecclesiasticas ad sua tribunalia rapiunt, ordinem divinitus & à Christo constitutum perturbent, hoc est, ut superiùs enumerati sanctissimi Episcopi Athanasius, Osius, Nazianzenus, Ambrosius, Chrysostomus, Hilarius & alii docent, carnem spiritui, oves pastoribus, terram cælo, peritura æternis, hominémque Deo præferant, & simul sceptrum suum infirment, civilisque obedientiæ ipsos nervos tandem incidant.

XVI. Consistit proinde potestas Imperatorum, Regum, sive Principum sæcularium circa sacra, tota quanta in defensione & protectione religionis, & publica tutela Ecclesiæ, neutiquam
verò

verò in jure Majestatico regiminis, aut summi Imperii & sacrae jurisdictionis in illam: id quod Carolus M. diffusius explicat in *epist.* ad Leonem Pontificem: „ Nostrum est secundum auxilia „ divinæ pietatis sanctam ubique Christi Eccle- „ siam ab incurſu paganorum & infidelium de- „ vastatione armis defendere, foris & intus ca- „ tholicæ fidei agnitione munire &c. „ Eoque sensu Principes sæculi in Ecclesia potestatis adeptæ culmina tenent; hocque sensu per regnum terrenum cœleste regnum proficit, ut, qui inter Ecclesiam positi contra fidem & disciplinam Ecclesiæ agunt, vigore Principum conterantur, ipsamque disciplinam, quam Ecclesiæ humilitas exercere non prævalet, cervicibus superborum potestas principalis imponat; hoc sensu Principum sæcularium potestati Deus suam Ecclesiam credidit, ut agnoscant Principes sæculi, Deo debere se rationem reddere propter Ecclesiam, quam à Deo tuendam suscipiunt, & sive augeatur pax & disciplina per fideles Principes, sive solvatur, ille ab eis rationem exiget, qui eorum potestati suam Ecclesiam tradidit, uti loquitur Canon 23. *causa* 23. q. 5.

XVII. Nimirum quamvis Mediator Dei & hominum homo Christus JESUS sic actibus propriis & dignitatibus distinctis officia utriusque potestatis verè discreverit, intimam tamen & arctissimam inter utramque potestatem conjunctionem & concordiam ordinavit; ita ut, sicut scripsit Leo in *epist.* ad Pulcheriam Augustam, „ res humanæ aliter tutæ esse non possint, nisi „ quæ ad divinam confessionem pertinent, & „ *Regia & sacerdotalis defendat auctoritas.* „ Habemus decreta Pontificum, & Episcoporum circa omnes ferè res temporales; paucae vicissim sunt spirituales, etiam circa præcipua fidei capita, circa quas non habeamus leges Imperatorum & Principum sæcularium. Hæc legum ecclesiasticarum & sæcularium quasi confusio circa res easdem spirituales, aut temporales non oritur ex corruptione superiorum ecclesiasticorum & Principum, qui non consistentes intra limites potentiae, quam Deus illis credidit, totis viribus enisi sunt, ut usurparent administrationem à sua auctoritate non pendentem; sed concordia, quæ jungi invicem debent, & studium, quo utrique secundum spiritum Dei officio suo satisfacere satagebant, germanæ sunt hujus conspira-

spirationis causæ; proin erraret, qui contendere-
ret, Deum dedisse Principibus potestatem de-
terminandi, quid credendum sit in religione JE-
SU Christi, & ordinandi res sacras & merè spiri-
tuales ex potestate jurisdictionis, quia inter le-
ges Principum christianorum, religionis studio-
sissimorum, plurimæ tales existunt. Fassi sunt ii-
dem, res ejusmodi sacras à jurisdictione Ecclesiæ
unicè pendere; Deus Principes constituit san-
ctorum Decretorum protectores, atque sub hoc
nomine ad officium eorum pertinet, non ut le-
ges condant, statuántque, quod bene & constan-
ter notandum est, circa rerum sacrarum princi-
pia, nec judicent, aut pronuntient, velut judices
circa substantiam vel principia rerum, quæ merè
spirituales sunt; sed illa supponendo instituta, at-
que ordinata per leges superiorum ecclesiastico-
rum, nec non postquam Pontifices vel Episcopi
desuper judicaverunt, omnem authoritatem à
Deo sibi collatam adhibeant, ut earundem vide-
licet alioqui inermium executionem procurent,
cogendo & puniendo subditos contumaces, ac
Ecclesiæ rebelles. Deus vicissim superioribus
ecclesiasticis præcipit, non solum ut populos do-
ceant obedientiam, quam debent Principibus
supre-

supremis, sed etiam ut potestate sibi divinitus collatâ utantur ad eos cogendos, usque si opus fuerit, pœnas ecclesiasticas graviores adversus contumaces ac rebelles erga Principes sanciant. Populi nimirum non uno eodémque modo affecti sunt; sunt, quos pœnarum temporalium timor officio contineat, qui pœnas ecclesiasticas contemnerent; alios magis movet excommunicatio, velut nervus disciplinæ ecclesiasticæ, & ad continendos in officio populos valde & magis salutaris, quàm bonorum temporalium jactura. Hæ causæ Ecclesiam impulerunt, ut faceret ex æquo protectionis munere decreta etiam circa temporalia; eadem Principes christianam Religionem profitentes moverunt, ut leges facerent circa res merè spirituales. Ambæ potestates sese invicem indigent, Deusque illarum auctor vult eos, quibus alterutram committit, sibi mutuam necessariamque ad continendos in officio populos opem ferre, comitêrque sese invicem observare; sacerdotium igitur & Imperium harmonicâ potestate & administratione exæquari quidem oportet, intra sphæram tamen quodque suam.

XVIII. Diffiteri pariter nullatenus quidem possumus, quòd olim non exiguæ fuerint Principum
cipum

cipum partes in convocandis & dirigendis Conciliis five ecclesiasticis conventibus, in quibus de fide, de religione, de disciplina ecclesiastica & morali christiana agebatur; quibus Imperatores & Principes per se vel oratores suos intervenisse constat ex Actis & Historiis Conciliorum; verum partes has suas interposuerunt Imperatores & Principes, ut ordo debitus in his conventibus servaretur, tumultus & similitates compescerentur, omniâque tranquillè peragerentur, omni Episcopis tanquam Apostolorum successoribus judicandi, decidendi, decernendi, determinandi, & symbola conficiendi libertate conservatâ, auctoritatèque inviolatè remanente; quæ tandem in hisce Conciliis ritè decisa & judicata esse videbant, ipsi suâ quoque auctoritate muniebant, effectusque civiles & publicos illis conferebant, ipsis definitionibus Conciliorum subscribendo; quin & scitur, Principes ab Episcopis, & etiam Romanis Pontificibus instanter provocatos fuisse, ut interventu suo, suâque auctoritate fidei & morum decreta, & Ecclesiæ doctrinam munirent; id autem potissimum desiderabant Patres, ut mediante hac Principum confirmatione & subscriptione, earundem definitionum & edictorum

executionem & observantiam legibus & edictis publicis urgerent, ut populi & laici facilius ad easdem definitiones suscipiendas inducerentur, & allicerentur; cum experiëntiâ constaret, difficulter ad Ecclesiæ obedientiam populum induci, nisi ejusdem decreta auctoritate Principum promulgarentur, & adjectis etiam pœnis temporalibus eorundem Principum auctoritate ad observantiam constringeretur; coacta itaque tunc temporis fuere Concilia ab Imperatoribus & Principibus potestate protectionis, non jure Majestatico regiminis & sacræ jurisdictionis.

XIX. Duplex enim auctoritas in Conciliorum convocatione concurrere potest, & solet: Ecclesiastica velut judex & arbitra fidei & religionis, quatenus definiantur dogmata, condemnentur hæreses & schismata, sacri canones ad sancendam condantur disciplinam: Civilis, ut decreta fidei & morum in forensi etiam judicio vim legis publicæ obtineant, & per omnes Imperii provincias executioni tradi possint, & ut hæreticorum & schismaticorum contumacia Imperatoriâ etiam auctoritate comprimatur; siue Imperator affuit & præfuit Conciliis velut exterior Episcopus, ut Ecclesiæ, ita & Synodi defensor,

for, tumultuationum propulsator, pacis & ordinis vindex. Præfuit autem summus Pontifex ut Episcopatus & fidei Antistes, ut Apostolicæ Cathedræ hæres, ut Petri successor. Constat id ipsum ex actis Concilii œcumenici III. ad quod Theodosius & Valentinianus Candidianum comitem miserunt, & hoc modo rescripserunt apud Hard. *Concil. p. 1346.* „ Igitur Candidia-
 „ num præclarissimum religiosorum domestico-
 „ rum comitem ad sacram vestram Synodum
 „ abire iussimus; sed eâ lege & conditione, ut
 „ cum quæstionibus & controversiis, *quæ circa*
 „ *fidei dogmata* incidunt, nihil quicquam commu-
 „ ne habeat: nefas enim est, qui sanctissimo-
 „ rum Episcoporum catalogo adscriptus non est,
 „ illum ecclesiasticis negotiis & consultationi-
 „ bus sese immiscere: verùm ut monachos &
 „ sæculares, ac cæteros omnes, qui hujus spe-
 „ ctaculi causâ, vel eò nunc confluxerunt, vel
 „ imposterum fortè confluent, ab eadem illa
 „ civitate modis omnibus submoveat, quando-
 „ quidem non licet, illos, qui omninò necessarij
 „ non sunt, sacrorum dogmatum examen aliquo
 „ tumultu impedire, & iis, qui cum tranquillita-
 „ te à vestra sanctitate *consilii definiri* de-

„ bent, obstaculum aliquod afferre; tunc rur-
 „ sus, ut diligenter prospiciat, ne qua gravior
 „ dissensio ex mutuo repugnandi studio coorta,
 „ & sævæ tempestatis instar debacchata sanctis-
 „ simæ Synodi vestræ consultationem exactio-
 „ remque veritatis indagacionem quovis modo
 „ obturbet: tum denique operam det sedulam,
 „ ut omnibus & singulis, quæ dicuntur, ritè per-
 „ ceptis singuli inoffensè, quod visum fuerit, in
 „ medium proponere, vel ab aliis propositum,
 „ si opus fuerit, refutare queant: ut eâ tandem
 „ ratione, ubi per singulas propositiones, exce-
 „ ptionésque inquisitio citra ullam omnino tur-
 „ bam contentionémque habita fuerit, quod
 „ omnibus placitum probatúmque erit, *commu-
 „ ni vestra sanctitatis sententia constituatur decer-
 „ natúrque*: „ & apud eund. cit. loc. p. 1539. ubi
 „ ita: „ oportet enim omnia juxta Dei beneplaci-
 „ tum contentione seclusâ veritatísque studio
 „ adhibito discuti, ac tum demum à nostra pie-
 „ tate confirmationem obtinere.

XX. Necessè quoque erat prioribus sæculis
 christianorum Imperatorum auctoritatem ad
 Synodorum convocationem concurrere ob alias
 etiam rationes: Imò, quia Ecclesia temporale
 tum

tum temporis dominium non habebat, aut urbis alicujus vel Provinciæ imperium, adeoque necesse erat, ut Imperatores locum aliquem & urbem Imperii sui assignarent ad celebrationem Concilii. 2dò, quia publicis expensis deducebantur, alebantur Episcopi, in eoque elucebat christianorum Imperatorum munificentia, hinc litterarum tractoriarum usus. 3tiò, quia legibus cautum erat, ne conventus fierent absque Imperatorum licentia, ut respublica inde non caperet detrimentum, ut patet ex *Cod. Theodosiano Tit. de Episcopis & Cleric. L. conventicula*. 4tò; quòd Ecclesia tunc temporis prudenti & pium Imperatorum zelum fovente œconomiâ usa fuerit, rata, minimè controversiam faciendam esse Imperatoribus & Regibus de ea, quam sibi plusculum sumunt in rebus etiam ejusmodi potestate, quamdiu eâ utuntur ex vero religionis zelo, prudentia & obtemperantia in sacros canones, ac genuinâ disciplinæ ecclesiasticæ charitate.

XXI. Porrò quando convocata sunt Concilia, maximè œcumenica ab Imperatoribus, consilio tamen, assensu, hortatu Episcoporum & imprimis Romani Pontificis id factum esse, atque ita

jus summum penes Episcopos reapse fuisse, utpote
quod ecclesiasticum per sese & Apostolicum est;
extrinsecam autem speciem & dignitatem penes
Imperatores hæsisse, ut solet in ejusmodi rebus,
præter multa, quæ allegari possent, satis evin-
cunt, quæ in Prosphonetico sextæ Synodi ad
Constantinum Imperatorem *Actione 16.* Græci
Patres clamant ibi: „ Arius divisor Trinitatis in-
„ surgebat, & continuo Constantinus semper
„ Augustus & Sylvester laudabilis magnam at-
„ que insignem in Nicæa Synodum congrega-
„ bant &c. Macedonius spiritûs denegabat dei-
„ tatem, sed maximus Imperator Theodosius &
„ Damasus fidei adamas protinûs restiterunt &c.
„ Gregorius & Nectarius in hac regia urbe con-
„ ventum congregabant &c. Iterum Nestorius,
„ & iterum Cælestinus & Cyrillus: ille quidem
„ Christum dividebat, illi verò cum sceptrorum
„ domino divisorem dejiciebant, ut Ephesus &
„ ibidem gestorum tabulæ loquuntur &c. Dein-
„ de Eutychetis infania &c. Leonis tuba tan-
„ quam Leonis rugitus vehementer vociferans
„ ex Roma Archimandritam bestiam perterrituit
„ &c. Marcianus Imperator & Anatolius Con-
„ stantinopolitanus Antistes cum omni Chalce-
donen-

„ donensi à Christo congregata collectione &c.
 „ Sicut & Vigilius post hæc Justiniano piissimo
 „ consonavit, & Vtū Concilium constitutum
 „ est &c. „ Hæc Græci Patres sextæ Synodi
 œcumenicæ ad Imperatorem ipsum, qui sextam
 Synodum indixerat; ubi superiores Synodos ge-
 nerales non solo Imperatoris nutu, sed instinctu
 maximè sacerdotum collectas fuisse, interpre-
 tantur.

XXII. Imò verò collectas absque Imperato-
 re Synodos laudari, eas verò, quæ indictæ gestæ-
 que sunt nutu Regum, quando metas officii ad-
 vocatiæ & protectionis exceſſerunt, improbari
 testem habemus Maximum martyrem in *collat.*
 cum Theodosio Episcopo Cæsareæ ibi: „ si Sy-
 „ nodos, quæ factæ sunt, iussiones Imperatorum
 „ firmant, & non pia fides, recipe Synodos, quæ
 „ contra homouſion factæ sunt; nam iussione
 „ Principum sunt patrata, primam videlicet in
 „ Tyro, secundam in Antiochia, tertiam in Se-
 „ leucia, quartam in Constantinopoli sub Eudo-
 „ xio Ariano, 5tam in Nicæa, sextam in Syrmio,
 „ & posthæc multò post 7timam in Epheso se-
 „ cundam; cui Dioscorus præfuit. Omnes
 „ enim has Imperatorum iussio aggregavit; qua-
 re

„ re autem non abjicitis eam, quæ deposuit Pau-
 „ lum Samosatenum sub sanctis & beatis Diony-
 „ sio Papa Romano, & Dionysio Alexandrino
 „ & Gregorio miraculorum patratore, qui ei-
 „ dem præfuit Synodo; *quóniam non est ex ius-*
 „ *sione Imperatoris facta? qui præterea canon pro-*
 „ *mulgat, solas illas approbandas Synodos, quæ Im-*
 „ *peratoris iussione sunt congregatæ?*

XXIII. Secernenda ergo sunt facta & jura, uti in celebratione Conciliorum, ita & in constitutione, ordinatione & depositione ipsorum Pontificum; multa enimverò circa hæc perperam facta esse, & in labefactata semper per hæreses & schismata religione imbellibúsque tum Ecclesiæ & sedis Apostolicæ viribus illicita, quæ detestatione magis, quàm imitatione digna sunt, auctos fuisse Imperatores, præsertim Arianos aliósque à fide orthodoxa devios & aliquando simoniacos contra legitimos & vel solâ suâ innocentia tutos Christi Vicarios Pontifices; alia verò Imperatores contra Antipapas & schismaticos vel ab æmulis intrusos & simoniacos ex supremo protectionis & defensionis jure legitimè gessisse, ex historiis liquet. Nominarunt præterea Imperatores subin personas in Pontifices consecrandas, inter-

intervenerunt quandoque vel per se, vel per missos suos electionibus Pontificum, iisdemque assensum & confirmationem suam impertiti sunt; id tamen omne non jure primigenio, stricto & verè spirituali, sed magis tolerantia, indulgentia, & prudentis œconomia jure niti, interpretandum est. Ex necessaria nimirum & salutari dispensatione pro ratione temporum lauciari sinenda fuit libertas canonica in electionibus & ordinationibus, ne locus esset tumultuosis & cruentis factionibus, simoniacis & violentis intrusionibus, quæ religionem adeò deturpabant, Ecclesiam maximè Romanam pudendo latrunculo-
rum & grassatorum jugo subiciebant, & tandem electiones ipsas penitus extinxissent. Unde consequitur, quòd jure suo non exuantur Pontifices & Episcopi, dum ex prudenti œconomia, & ex necessaria dispensatione aliquam ejus partem relinquunt, nam etiam tum jus suum, jus proprium & summum penes ipsos est, cum alius eo sibi condonato vel indulto ex dispensatione utitur, vel abutitur. Hæc nimirum ad disciplinam Ecclesiæ, quæ juxta circumstantias, causasque utilitatis vel necessitatis vicissitudini obnoxia est, pertinere dignoscuntur, atque in his multa secum

defert tempus, multa rerum status mutavit in melius. Id firmum mansit & inconcussum ac invariatae fidei, quod succedaneus hic mos requirendi consensum Imperatoris aut Principum ad electionem vel ordinationem Pontificum vel Episcoporum, qui ad alendam & retinendam indivulsam sacerdotii & Imperii pacem ac concordiam maximè inolevit, neutiquam valeat ad veritatem, vel auctoritatem sacrae ordinationis & potestatis clavium complendam.

XXIV. Quemadmodum olim orthodoxi Principes Conciliis generalibus assistendo, eaque dirigendo, ac una cum Patribus deliberando, qualiter controversiae ac diffidia in materia religionis ac fidei congruentiori modo dirimi ac componi possent, nec non decreta & definita sua auctoritate muniendo & confirmando, eorumque executionem urgendo, nequaquam se constituerunt religionis & fidei arbitros & iudices, aut supremos rerum ecclesiasticarum dictatores & legislatores; ita hodie nulli Reges & Principes catholici, etiam in Gallia, vel quocunque regno, aut provincia volentes per se vel in suis supremis Auditoriis examinari constitutiones ecclesiasticas, Bullasque Romanas, neutiquam se praesumunt

munt in iudices fidei aut religionis erigere, aut decidere, quid fide credendum, aut non credendum sit, neque potestatem legislativam in negotiis ecclesiasticis inde sibi arrogant, sed duntaxat ad suum examen & extrajudicialem quandam notionem, sive nudam & generalem inspectionem eas revocari, prætendunt, priusquam in suis ditionibus & territoriis per modum legis promulgentur & executioni mandentur: aliud enim longè est, Principem se interponere promulgationi novæ legis per suas provincias, ejusque executioni: & aliud velle judicare de ipsis Articulis & dogmatibus, sive quid credendum de fide sit, vel non credendum, definire & determinare, ac canonem ecclesiasticum circa res spirituales condere: illud purè externum, quod consistit in promulgando, cogendo, pacem custodiendo, in hacce materia à Principis officio haud alienum ab ipsis existimatur. Et sanè dum Principes etiam catholici nullum decretum Pontificium suis in ditionibus publicandum esse, prætendunt, priusquam in regiis Auditoriis fuerit visum, & extrajudicialiter examinatum, & litteris, ut vocant, *placet*, munitum; unice intendunt præcavere, ne quidquam in ditiones suas sub ob-

tentu novæ disciplinæ inducatur, quod paci publicæ obesse, jura temporalia statûs & privilegia provinciarum cum notabili populi perturbatione & publicis incommodis invertere possit. Totâ perinde ratio, quoad placiti hujusmodi usum, fundatur in sola Ecclesiæ & reipublicæ protectione. Princeps quippe cum suæ sibi commendatæ reipublicæ rector ac protector statûs ecclesiastici nec non reipublicæ spiritualis sit, ad ejusque officium pertineat salus populi, quies & tranquillitas publicâ; per necessariam inde consequentiam sequi, contendunt, quòd iis omnibus in casibus, in quibus periculum est, ne sua turbetur respublica, vel notabile aliquod damnum patiatur, possit pro conservandis juribus statûs, nec non custodiendis intactis inveteratis provinciarum & Ecclesiarum rationabilibus consuetudinibus interponere œconomice protectricem auctoritatem, atque hâc suâ, ut vocant, regaliâ eum in finem, sepositâ æmulatione, omni cum modestia & reverentia erga Ecclesiam & sedem Apostolicam uti.

XXV. Observandum ulterius est, quòd nunquam materia mixta sit, & rationes statûs publicas disciplinæ & politiæ ecclesiasticæ implicatas

catas simul habeat, eaque sub vario respectu considerata à diversis potestatibus, ecclesiastica & sæculari pendeat; sunt quippe certa negotiorum genera, in quibus id, quod spirituales potestatem respicit, tantam cum civili sive temporali administratione connexionem habet, ut leges ecclesiasticæ effectum sortiri nequeant, nisi aliqua reipublicæ regimini inferatur mutatio: hæ res pertinent equidem ad potestatem superiorum ecclesiasticorum, quam Deus illis largitus est: verum eadem ab illorum jurisdictione non pendent unicè, sed & à Principibus, unde ad harum vel lationem vel saltem executionem Principum voluntatem & potestatem concurrere quis inficiabitur? neque enim religio evertit regionem, nec Christus per suam Ecclesiam Principibus & Regibus eripit mortalia, qui regna dat cœlestia. Quibus coherent nonnulli Reges & Principes, quamvis agnoscerent liberèque faterentur, quòd ad se veluti magistratus sæculares ne utinam pertineret statuere pœnas, aut condere præcepta spiritualia causasque religionis decidere; iudicium tamen coactivum sibi asserebant & potestatem de actibus hominum, quantum circa temporalia licitè vel illicitè facti vel omisi sunt,

statuendi, & per temporalem pœnam coercendi eos, qui in hoc sæculo committunt illicita, sub obtentu, quòd sibi tanquam sublimioribus potestatibus, & quia ministri Dei sunt, vindices in iram, & non sine causa gladium portant, in sua ditione obtemperandum sit; ideóque, cum cura tranquillitatis publicæ sibi specialiter commissâ sit, ac ipsæ personæ ecclesiasticæ maneat adhuc cives & membra rei-publicæ ac sub tutela Imperii, delinquentes clericos, non ut clericos, sed ut homines reipublicæ & statûs politici turbatores & eversores propter tranquillitatem publicam, quæ finis Principum est, pœnis temporalibus coercere & plectere possint ac debeant, neutiquam hoc modo se tangere, minùs lædere usum clavium & jus sacrorum prætendentes, condescendente in materia hac disciplinæ ob inevitabiles rerum & temporum vices Ecclesiâ.

XXVI. Atque ex his porro colligere pronum est, quâ ratione Imperatores & Reges ad constitutionem Episcoporum & eorundem investituras olim admissi fuerint, & adhuc admittantur; indulget quippe Ecclesia, ut ab Imperatoribus & Regibus nominarentur Episcopi, id est, designarentur personæ ad sacrum Episcopatûs ordinem

canonicè promovendæ & consecrandæ ex jure quodam patronatûs, cùm Episcopatus plerosque iidem erexerint, & prædiis ditionibûsque suis locupletârint, tuitique sint ab infestatione aliorum Principum, molitionibus potentiorum, & propulsarint incursiones barbaricarum gentium. Neque facilè abstinebant Imperatores potestate, quanta maxima sibi permittebatur, propterea, quòd magni interesset, ut fidos sibi & adstrictissimos haberent Episcopos, maximè in Germania, & Gallia, quibus fiduciaras conferbant Imperii ditiones & provincias, & quos cum Principibus sæcularibus habituri erant Imperii regendi convasallos & ministros; ad castra enim & ad militiam Episcopi Imperatoribus cum suis quique copiis militaribus sese adjungebant; quippe non religionis tantùm erant munimenta Episcopatus & Abbatia, sed & Imperii; eoque tempore res ad eum modum gerebantur, quo funditus non summoventur ab Imperatoribus electiones Episcoporum canonica. Hinc attendas, quo se usque effundat providentissima Ecclesiæ indulgentia in christianos Imperatores & Reges, qui forsitan sibi plusculum sumpsere, quàm per canones de jure stricto liceat in rebus sacris & ecclesiasticis, sed eam potestatem totam
contu-

contulêre ad ædificationem Ecclesiæ, donando eidem præstantissimos Episcopos; nimirum quamdiu justitia & majestas canonum honori fuit & curæ, de potestatis finibus nulla facta est religiosissimis Imperatoribus controversia, nihil non summo defensori suo ex puro zelo agentî, jurâque Ecclesiæ & clavium supremam potestatem offendere neutiquam meditati indulgente Ecclesiâ; vicissim autem Imperatores & Reges, qui tantum sibi sumere videbantur in rebus & causis Ecclesiæ, plurimum & ipsis Episcopis in causis & rebus temporalibus tribuebant; eaque concordia, & communionis faulrix lex amicitia, jura, utut diversa & discreta, veluti communia faciens, accomodatissimæ erant, tum ad sanctitatem Principibus, judicibus & judiciis civilibus, tum ad auctoritatem firmitatémque ecclesiasticis vindicandam.

XXVII. Investituræ quoque Episcopatum per annulum & baculum pastorem ab Imperatoribus dabantur; quanquam autem ea forent symbola spiritualis potestatis, non eâ tamen ratione, quasi Episcopi & pastores eâ lege & conditione constituerentur, ut nonnisi de consensu & cum dependentia & auctoritate Imperatoriâ aut Regiâ functiones sacri sui ministerii exercere pos-

possent, ab his Principibus spectabantur probè
gnaris, pastores in his Christi, non Principum
ministros, nec ab illis delegatos esse, cum Apostolus
I. Corinth. 4. v. 1. apertè edicat: *sic nos existimet
homo, tanquam ministros Christi, & dispen-
satores mysteriorum Dei*, & 2. Corinth. 5. v. 20.
Pro Christo legatione fungimur: ergo tum radi-
calis potestas, tum legitimum ejus in sacris exer-
citium agnoscebatur à Spiritu sancto esse, qui po-
suit *Episcopos regere Ecclesiam Dei* Act. 20. v. 28.
sapiëntissimâ verò œconomiâ dissimulabat Eccle-
sia eam alienam consuetudinem conferendi
temporalia Ecclesiæ bona per symbola spiritualis
potestatis, eoquòd illi religiosissimi Principes
purissimo flagrantes Ecclesiæ zelo, & disciplinæ
puritatis amore, utiles darent Ecclesiis pastores
& gratis darent. At ubi non multò post occe-
père Reges & Imperatores canonicas electiones
proterere, nundinari Episcopatus, Episcopos
obtrudere sacro ministerio impares, & traden-
do annulum & baculum pastorem potestatem
spiritualem à se dari veluti significare, statim
Pontifices & Episcoporum Concilia insurrexère
& injuriosum jus laicæ investituræ illis ademère.

Ex quibus consequitur, quòd orthodoxi Imperatores & Reges, cum per Conciliorum canones & decreta iisdem liceret Episcopatus dare post electionem canonicam, adeò ut ordinatio siue consecratio retardata fuerit, donec Imperatorius vel Regius consensus & Episcopatus dona impetrarentur, nihil referre crediderint, siue consensum ejusmodi, & Episcopatus dona verbis, siue baculo & annulo manibus inferendo exprimerent, cum ne veniret quidem illis in mentem, dare Sacramentorum aliquid, aut potestatis sacræ, quam unicè à confirmatione superiorum ecclesiasticorum & manuum Episcopaliū sacrâ impositione pendere, firmâ fide tenebant, sed mittere duntaxat vellent electum in possessionem omnium prædiorum, & quorumcunque temporalium bonorum, quæ Ecclesia Imperatorum & Regum munificentia & largitate consecuta est: ut rectè advertit Ivo Carnotensis *epist.* 258. ibi:

„ cum post canonicam electionem Reges ipsos
 „ Apostolicâ authoritate à concessione Episcoporum
 „ patuum minimè prohibitos videamus. Legimus enim sanctæ recordationis summos
 „ Pontifices aliquando pro electis Ecclesiarum,
 „ ut eis ab ipsis Regibus concederetur Episcopatus,

„ patus, ad quos electi erant, intercessisse; ali-
 „ quorum, quia concessionem Regum nondum
 „ consecuti fuerant, consecrationes distulisse :
 & aliquantis interjectis: „ quæ concessio sive
 „ fiat manu, sive linguâ, sive virgâ, quid
 „ refert? cum Reges nihil spirituale se dare
 „ intendant, sed tantum aut votis petentium
 „ annuere, aut villas ecclesiasticas & alia bo-
 „ na exteriora, quæ de munificentia Regum
 „ obtinent Ecclesiæ, ipsis electis concedere. „
 Sive, ut brevi & nervosâ totam rem con-
 ficit distinctione Goffridus Vindocinensis in
opusc. ad Callixtum II. alia est investitura, quæ
 Episcopum corporaliter pascit: alia, quæ eun-
 dem spiritualiter perficit: hæc nimirum in colla-
 tione potestatis clavium per Sacramentum, Ec-
 clesiæ ministerio; illa verò in concessione posse-
 sionum & bonorum temporalium per arbitra-
 rium symbolum à manu Regia contraditur.

XXVIII. Ex quibus deductis pronum est con-
 cludere, quòd Imperatorum & Principum præ-
 rogativæ Episcopatus exterioris, quem sibi asse-
 ruit Constantinus M., ut constat, ex *L. 4. Euse-*
bii cap. 23. & 24. supracitato, his verbis: „ Vos
 „ quidem (Episcopi) in iis, quæ intra Ecclesiam,
 „ ego verò in iis, quæ extra geruntur, Epi-

„ scopus à Deo sum constitutus „ neutiquam in-
videamus, dummodo talis statuatur, vigore cu-
jus Imperatores & Principes in ipsa Ecclesiæ pe-
netralia & præcordia non dominantur, statuen-
do se religionis & fidei arbitros, & iudices, aut
supremos rerum ecclesiasticarum dictatores &
legislatores; enimverò si exteriores sunt Epi-
scopi, ergo interiorum, velut animæ & cordis
ductum instinctumque sequantur, sequantur, in-
quam, in summa rerum sacrarum, & salutis ne-
gotiis, non præeant; protegant, non imperi-
tent; exequantur & custodiant, non leges sacras
dictent; id namque discriminis inter exteriorem
& interiorem velut corpus & animam interesse
æstimatur, interior ut præeat & dictet, sequa-
tur & exequatur exterior. Ergo in exequendis
iudiciis & legibus Ecclesiæ, & foràs promulgan-
dis authorandisque, in hostibus fidei subjugan-
dis, in subiectis sibi populis ad fidei symbola in
sacris Episcoporum Synodis concinnata, ad sa-
crorum canonum custodiam & pietatem colli-
gendis Episcopatus ille exterior defungendus est.
Atque eodem ritè defuncti Antecessores Impera-
tores & Reges, præterquam quòd inde Magni
dicti sint, unà cum insignibus prærogativis præ-
claros

claros titulos, veluti Episcoporum, Ecclesiæ Advocatorum, Christianissimorum, Catholicorum, Apostolicorum, Defensorum fidei &c. promeriti nactique sunt, & ad suos successores propagarunt, quibus etiam usque hodie non vanè gloriantur. En jus reformandi tot sæculorum & antiquum, quatenus id Pontificibus & Episcopis, & quatenus id sæcularibus Principibus proprium est, ex institutis & factis Christi, velut indubitanter legitimi Reformatoris, testimonio & exemplo Apostolorum, antiqua & continua Ecclesiæ praxi & usu rationabiliter hætenus deductum.

XXIX. Postremo tandem loco hæc colligenda & monenda duximus. I. Nihil conducibilius, nihil efficacius est ad innumerabiles populos retinendos in officio justitiæ, pietatis & charitatis erga Deum & proximum, maximè verò observantiæ in ipsos Principes & Magistratus, quàm si authoritas & reverentia Sacerdotii & Cleri per ejus immunitatis & jurisdictionis tutelam facta tecta servetur, ne ex eorum vilitate vilescat religio, rumpaturque & diffiliat potentissimum populorum frænum, ac subruatur dignitatis & auctoritatis Regiæ inconcussum aliàs præsidium & fortissimum munimentum, quod ipsa-

met est religio. Unde 2. mirum non est, quòd Episcopis jurisdictio in causis non spiritualibus modò, sed etiam civilibus clericorum, quia ministri Dei & Ecclesiæ sunt, non solùm ad eorum corpora, sed ad ipsorum etiam substantias pertinentibus tam ampla tributa fuerit, & quidem, sicut quoad causas prioris generis ipsummet indubitanter habet Christum Dominum authorem, ita quoad causas 2di generis summos ab ultima usque Ecclesiæ antiquitate Principes, Reges, Imperatores, Præsules, Pontificésque sanctissimos ejus authores, vindices, fautoresque numeret, & ex vetustissima consuetudine ac præscriptione in plurimis regnis firmam adhucdum teneat possessionem, quamvis ultrò fateamur & omnibus in confesso sit, potiozem Episcoporum curam esse animarum culturam, quàm fori administrationem. 3. Sacra si spectetur pastorum auctoritas, suprema est & independens à civili regimine, ad cujus quoque reverentiam profani Principes sese inclinant, ab eaque tum sibi, tum suis subditis normam accipiunt ad altissimum hominis christiani finem prosequendum. Profana è diverso & Principum in suo genere suprema est, cum ejus nutui provinciæ & legiones subdantur.

tur. 4. Dum Ecclesiæ potestas intra recti fines se continet, meritò à profana formidatur: nam si non semper, saltem sæpe populorum veneratio, quâ religionem colit, & plus vatibus, quàm ducibus credit, validum quoddam justitiæ præsidium est in animis dominantium, ne sacræ potestati insultent. Contra verò si præses ecclesiasticus auctoritate suâ per injuriam adversus Principum potestatem abuti vellet, veneratione in odium vel detestationem commutatâ, à populis defereretur, & ita ejus potestas non emergeret amplius, sed tanquam per se inermis contempta facilè jaceret; atque ejusmodi temperamentum utrique potestati conducit. Hinc 5. cuicunque prudenti Principi non molestum, sed gratum esse debet, se fræno quodam contineri, ne tanquam homo præceps agatur, quo effrænatae potentiae libido homines aliàs trahere solet: quod frænum non prodest solùm, ne veram religionem & charitatem in Deum hominésque perdat, sed etiam ne tranquillitatis publicæ, imò ipsius subin principatûs amittendi periculum incurrat, quippe qui remoto pariter sacræ auctoritatis obstaculo diu cum petulantia firmus non perstat: simul etiam, uti jam dictum est, hoc eodem

eodem fræno populi longè validiùs obsequio Principis obstringuntur; eaque propter multò minus conjurationum seditionumque inter Principatus Catholicos efferbuit, quàm in iisdem regionibus, ubi paganorum & infidelium superstitio, aut religionis libertinismus dominabatur. 6. Hinc verò dum sacri præsides intelligunt, ipsorum potestatem, quantum attinet ad usum, populorum veneratione maximè inniti, commonentur, ut eam venerationem morum integritate sibi conservent, seque ab omni eo, quod immoderationem, violentiamque præscfert, prorsus abstineant. 7. Huc accedit ad Principis cautionem, quòd civitatum ei subjectarum præsules plerumque seligantur ex familiis ditioni suæ subjectis, vel ab ipsomet ad Tiaras nominati, vel eidem gratiosi, quòdque ecclesiastici cum eo pariter connectantur pluribus humanis nominibus, originis, accepti beneficii, utilitatis &c. adeoque ab eorum seu vi, seu voluntate nihil sibi metuendum est, nisi ubi palam à Deo ipse desciverit: quin etiam ipsorum operâ, tanquam qui sunt pacis studiosi, & auctoritate pollentes, cæteri bellicosiores & insolentiores in quiete & officio continentur. 8. Hinc pariter evenit, molestiam

lestiam Principibus non exhiberi à potestate, quam summus Pontifex circa spiritualia in illorum ditionibus obtinet: hæc enim similiter inermis est, & homines Ecclesiæ mancipati, qui tandem ab ea maximè pendent, validissimis vinculis clientelæ profano Principi obstringuntur, adeoque non nisi manifestâ conscientiae lege compulsi ad illi sese opponendos convenient. Summi verò Pontifices, utpote orti plerumque privatis natalibus, professione togati, ætate frigentes, sæpiusque eorundem Principum studiis evecti, modicæ respectivè minimèque hæreditariæ temporalis ditionis possessores rarò inducunt animum ad suscipienda seu continuanda vasta, inquieta & periculosa consilia. 9. Quamvis autem hæc omnia perinde ac reliqua moralia, & quæ pendent ab humani arbitrii varietate, nec omnino certa in cunctis eventibus concurrant, nec vim obtineant ineluctabilem ad permovenda cuncta ingenia, ut proinde interdum profani Principes impetum quorundam Episcoporum aut per ferociam quorundam Pontificum molestiam aliquam experti sint; tamen quis sapiens & rerum statûs peritus arbitretur, procul arcendum tanquam perniciosum, quidquid interdum

nocet, tametsi verisimilior & frequentior sit ejusdem utilitas? id ita si foret, oporteret, ut Principes suos milites exarmarent, præsidiâque dimitterent, ob exempla multorum dominantium, qui à suis præsidiariis oppressi & sceptrum & vitam perdiderunt. 10. Hæc igitur & alia rationum momenta sunt, ob quæ per tot jam sæcula Ecclesiæ regimen perdurat, nec in posterioribus planè soluta est Sacerdotii & Imperii concordia; neque licita & efficacia media defuerunt, nec hodie defunt, quin absque ruptura, divisione & totali secessione hujus ab illo impleatur & jugiter observetur illud Christi præceptum: Reddite Cæsari, quæ sunt Cæsaris, & Deo, quæ sunt Dei; cujus summa ratio totius dissertationis scopus est &

F I N I S.





COROLLARIA EX JURE UNIVERSO.

EX JURE NATURÆ & GENTIUM.

I.

Recte ad objectum juris naturæ reducitur omne
& solum id, quod simpliciter & necessario con-
ducit esse licitum vel vetitum pro felici & tranquil-
lo humana conditionis statu.

II.

Jus naturale quoad universalia sua principia
omnibus obvium est, in conclusionibus verò parti-
cularibus mediatè deducibilibus ratio humana sine
medio divina revelationis sæpius hallucinatur; un-
de decalogus certa ratio est à posteriori edocens, quid
naturaliter justum vel iniquum sit.

III.

Non solum illicitos, sed & quosdam irritos actus
jus naturale facit.

IV.

Quod propriè mutari non potest, impropriam tamen mutationem recipit in materia, qua divina voluntati, aut humana potestati subiecta est.

V.

Effectus, qui humanas conventiones sive pactiones comitatur, est obligatio, firmiter servandi & custodiendi fidem deliberatè & mutuò datam, qua ex jure naturali ita pullulat, ut à Catholicis obligata Hereticis per nullam Pontificis potestatem tolli possit.

VI.

Jus naturale adequatè distinguitur à Jure Gentium.

VII.

Regnorum vindicationes & actiones Regales non ita æternæ sunt, quin præscriptione inter personas publicas tolli possint.

VIII.

Furamentum de non alienando Regibus justæ necessitatis causâ adactis non obstat.

IX.

Vis & metus fœdera publica irritare & infirmare non possunt.

X.

Regna transeunt in qualescunque successores eo affecta jure, pacto publico sive fœdere, quo apud Antecessorem fuerunt, nisi conditiones merè personales fuerint.

EX

EX JURE CANONICO.

I.

Regimen Ecclesie hierarchicum divinitus institutum & in Primatu D. Petri fundatum, non purè monarchicum, sed Aristocratia temperatum est.

II.

Episcoporum potestas, tum ordinis, tum regiminis quoad substantiam est immediatè juris divini, atque ex eodem presbyterorum potestate utraque superior est.

III.

Est plenaria, libera & solida in diœcesi, subordinata Canonica summi Pontificis determinationi, & Primatûs salvis reservatis.

IV.

Hæc ex jure proprio, radicali & intrinseco ab Episcopis exercetur, & derivata & dependens est à sacra consecratione, proin nullâ præscriptione in Prælatum inferiorem transferib. lis.

V.

Exemptiones præsertim totales utriusque Cleri à jurisdictione Episcopi recentioris omnino sunt disciplina, per decem sæcula & ultra ignota & contra disciplinam antiquorum Canonum introducta; proinde sicut saluberrimè à Concilio Tridentino reducta & reformatæ sunt; ita jurisdictionis amplius exercitium Episcopis postliminiò restitutum fuit; de

quo dignè sensit S. Franciscus Salesius in Ep. ad suum confratrem lib. 1. epist. 30. In hoc maximam esse gloriam Dei, quòd ordo Episcopalis agnoscat, qualis est; quodque muscus ille exemptionum ab Ecclesiæ arbore sit avulsus, in qua tantum mali fecit.

VI.

Obligatio à sacris Canonibus fidelium offerentium intentioni consentaneè & constanter asserta, expendendi proventus Ecclesiasticos superfluos in causas pias, maximè pauperes, non pertinet solum ad Clerum secularem; sed vel maximè ad regularem, ad Prælatos videlicet & Collegia religiosa juxta illud Christi: Vade & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus.

VII.

Atrocitas criminis simonia, licet inferatur ex rerum spiritualium depressione, & irreligiosa commutatione, magis tamen, imò maximè circa sacras ordinationes, electiones & collationes dignitatum & beneficiorum ecclesiasticorum, item admissionem ad religionem ex pessimis effectibus & deordinationibus inde in Ecclesiam redundantibus desumenda, & cum multis technis communiter involvi illa soleat, discernenda venit ex Christi præcepto: gratis accepistis, gratis date.

VIII.

VIII.

Non potest dari solida ratio, cur in receptione ad Canonicatum ex pacto pretium temporale citra simoniam intervenire nequeat, si in receptione ad religionem, saltem ubi monasterium sufficienter dotatum est, ex stipulatione pretium temporale sine labe simoniaca exigi possit.

IX.

Sicut asserimus, valere statutum, quo Princeps secularis ex justis & publicis causis prohibet, ne sine sua venia passim bona immobilia ad monasteria, aliasve manus mortuas transferantur; ita è converso illicitum censemus illud, quo liberi à Parentibus vel propinquis eo modo in claustris projiciuntur, quo catuli & porculi, videlicet portione hereditaria, imò legitimâ indiscriminatim privantur eo ex fine, ut illi, qui in seculo remanent, unice & superabundanter ditentur.

X.

Leges sive statuta secularia, qua novis tributis & exactionibus bona ecclesiastica ad congruam pastorum animarum necessaria gravant, gravissimè adversantur immunitati Ecclesiasticae & quidem jure divino constituta.

XI.

In bonis Ecclesiae, maximè parochialis, dotali-
bus nulla obtinet praescriptio.

XII.

Usura propter excessum, sive qua dicuntur mordentes, jure naturæ & divino absolutè prohibita sunt; proin moderata accedente lege publicâ licita fieri possunt.

EX JURE PUBLICO.

I.

Jus reformandi antiquum, quod ex Jure divino & constanti traditione Imperatori, Regibus & Principibus secularibus competit, fundatur in solo munere advocatiæ & protectionis orthodoxæ religionis & Ecclesiæ.

II.

Jus Reformandi novum ex usitata in Imperio praxi cum jure territorii exercitium juris sive imperii circa sacra complectitur.

III.

Unde jus diocesenum Episcoporum in territoriis Dominorum Protestantium inque eorum subditos ejusdem religionis suspensum est; id quod non obtinet in territoriis Statuum Catholicorum, ubi antiqui diocesum & totius Ecclesiasticæ jurisdictionis termini immoti remanserunt, imò ejusdem juris quoad usum fit reviviscentia, quando dominus Protestanticus ad antiquam religionem revertitur.

IV.

IV.

Usus ejusdem juris circa sacra in subditos Augustanae Confessioni addictos sive Reformatos Domino Territoriali Catholico non minus, ac Protestantico competit.

V.

Jus Reformandi constanter pro regula, annus verò decretorius 1624. non secundum nudum habitum, sed juxta actum possessionis ejusdemque mensuram pro exceptione statuendus est.

VI.

Unde Principi vel Domino Territoriali innoxium simultaneum religionis exercitium introducere liberum & integrum est.

VII.

Princeps Imperii ecclesiasticus sicut praeminentiâ, ita non minus regiminis auctoritate, quam Princeps secularis, gaudet.

VIII.

Sicut Episcoporum Germaniae, eoquòd simul Imperii Principes sint, exterioris politicae Ecclesiasticae ratio cum illa Episcoporum v. g. Italiae aut Praetorum regularium non omnino communis & commensuranda, sed eminentior est; ita illorum potestas regiminis publici normaeque disponendi circa

temporalia, maxime territorialia, regalia hisque annexa non tam ex jure Canonico & Justiniano, quam propriis ex legibus, moribus, & forma Imperii, exemploque aliorum principum secularium dimetienda est.

IX.

Principes Imperii, cum judicent per Magistratus subalternos & Collegiata dicasteria, & propterea adsit discretio inter judicem & partem, quam representat fiscus, in propria causa judicare non censentur.

X.

Non tantum pro bono Ecclesie, sed & Imperii pertinax illa controversia de investituris Principum Ecclesiasticorum inter Callixtum Papam I. & Imperatorem Henricum V. composita & Sacerdotium cum Imperio concordatum est.

EX JURE CIVILI.

I.

Contra sententiam arbitri compromissarii locus reductioni ad arbitrium boni viri non est.

II.

Judex sicut ex officio supplet, quæ jura partium concernunt, si tamen juri communi conveniunt, nisi horum ommissio tacitam renuntiationem in se contineat; ita & circa facta supplere & eorum rationem

nem habere debet, si de iis ex actis appareat, etiamsi à parte non allegentur.

III.

Licet juramentum calumnie per procuratorem præstari possit, Judex tamen, ut à principali præstetur, ex justis causis imperare, sicut & illud remittere potest, non verò partes, saltem expressè.

IV.

Spoliationis questio etiam intentatur per modum actionis summarie nullà admittà exceptione, tam contra spoliatorem, quàm contra tertium spolii conscium, non verò tertium bonæ fidei possessorem.

V.

Confessio qualificata dividi, & pro parte acceptari nequit.

VI.

Confessio Clerici coram Judice laico velut incompetente non est in totum nulla.

VII.

Actor, si nihil probavit, nec præsumptione adjutus sit, reo potest deferre juramentum judiciale.

VIII.

Regalia à subdito vel privato nullà proprià præscriptione acquiri possunt.

IX.

Auctoritas rei judicata in utroque foro irretractabilis est.

X.

Libertas appellandi & recusandi in foro Canonico etiam contra jus civile labentibus seculis non sine gravissimis querelis nimium extensa meritò à posterioribus constitutionibus & moribus restricta fuit.

EX JURE FEUDALI & CRIMINALI.

I.

Clerici seculares hodie feudorum etiam antiquorum in Germania capaces sunt.

II.

Quamvis feuda Ecclesiastica per Germaniam peculiaribus regantur consuetudinibus, jura communia feudalialia tamen deficiente consuetudine suo modo ad hæc feuda applicari possunt & debent.

III.

Principatus Episcopatibus Germania innexi quoad certos juris effectus rectè bona Ecclesiastica appellantur.

IV.

Duplex illud Proverbium: Unter dem Frummen Stab ist gut wohnen, item: Mit St. Peter ist

*ist gut handlen, feuda Episcopis Germania oblata
maximè respicit.*

V.

*Felonia à Pralato commissa non nocet Ecclesia,
nec feudum majus & regale Imperii ad tempus vi-
tæ Pralati delinquentis tolli Ecclesia potest.*

VI.

*Pralati in Germania jurisdictione criminali
præditi possunt officialibus suis exercitium judicii
sanguinis committere & committunt absque metu
irregularitatis.*

VII.

*Exemptio Clericorum à jurisdictione laica cri-
minali gravissimis causis innititur.*

VIII.

*Ecclesia judicandi authoritas se extendit in cri-
mina quælibet laicorum, sed magis in ratione Sacra-
mentali ad purgationem delictorum, quàm modo
omninò forensi ad meram vindictam.*

IX.

*Excommunicatio ex verbis Christi excludit ab
iis tantum, quæ fidelibus competunt ut membris Ec-
clesiæ; unde exclusio eorum à communione in civi-
libus est tantum juris politici ecclesiastici.*

X.

*Censura Ecclesiastica à legitima potestate serva-
to per omnia præscripto juris ordine, non levi de
causa, sed juxta evangelicas & canonicas regulas
inflicta magnopere sunt timenda; palam vero ex-
tra formam juris levibusque de causis promiscuè
comminata aut inflicta negligi quidem possunt; in
dubio tamen, & si ex parte cause duntaxat injusta cre-
dantur, contemni nequaquam debent.*



*Censura Ecclesiastica à legitima potestate serva-
to per omnia præscripto juris ordine, non levi de
causa, sed juxta evangelicas & canonicas regulas
inflicta magnopere sunt timenda; palam vero ex-
tra formam juris levibusque de causis promiscuè
comminatae aut inflictae negligi quidem possunt; in
dubio tamen, & si ex parte causae duntaxat injustae cre-
dantur, contemni nequaquam debent.*



Barthel, Johann Kaspar,

Diss. prior inaug. de iure reformandi antiquo, ex ordinatione divina,
primigenia ecclesiae praxi, et continua eiusdem traditione deducto

Wirceburgum 1744

4 Diss. 5261#Beibd.6

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11050715-6

VD18 14827298-001